

ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ

УТВЪРЖДАВАМ:
КМЕТ НА ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ
ОБЛАСТ
ПЕТЪР ПАУНОВ

.....

.....2019 г.

СЪГЛАСУВАНО С:
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА

ВИКТОР ЯНЕВ

.....

.....2019 г.

ОБЩИНСКИ

П Л А Н

ЗА ЗАЩИТА ПРИ БЕДСТВИЯ НА ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ

КЮСТЕНДИЛ

2019 година

СЪДЪРЖАНИЕ:

	стр.
История на разпространените екземпляри от плана.	...
История на направените промени в плана.	...
Използвани съкращения.	...
Раздел I. ВЪВЕДЕНИЕ	...
1. Основание за разработване на плана.	...
2. Цел на плана.	...
3. Основни дейности и задачи.	...
4. Връзка между Общ.ПЗБ и другите планиращи документи, касаещи защитата при бедствия.	...
5. Процес на разработване и съгласуване на Общ.ПЗБ.	...
Раздел II. ПРОФИЛ НА РИСКА	...
1. Цел и основни компоненти на раздел „Профил на риска“.	...
1.1.Описание на природната, социалната и икономическата среда и инфраструктурата в Община Кюстендил.	...
1.2.Рискове характерни за областта и области на вредните последствия	...
1.3.Анализ на рисковете на територията на Община Кюстендил.	...
1.4.Преценяване и приоритизиране на рисковете.	...
Раздел III. ПРЕВЕНЦИЯ	...
1.Цел на раздел „Превенция“.	...
2.Основни компоненти на раздела.	...
2.1.Принципи и критерии за намаляване на риска от бедствия чрез превенция.	...
2.2.Мерки и дейности за превенция, с цел намаляване на рисковете, приоритизирани в раздел „Профил на риска“.	...
2.3.Източници на финансиране за изпълнение на мерките.	...
2.4.Връзка с Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия и планиращите документи.	...
Раздел IV. ГОТОВНОСТ	...
1.Цел и основни компоненти на раздел „Готовност“.	...
1.1. Цел на раздела.	...
1.2.Основни компоненти.	...
1.2.1.Текущи нива на готовност на съставните части на ЕСС и готовността на населението, въз основа на получените резултати за „Готовност“ в раздел II „Профил на риска“.	...
1.2.2.Проблеми, които възникват от текущите нива на готовност, свързани със спецификата на района на действие на Общ.СНРБ.	...
1.2.3.Мерки за готовност, свързани с поддържането и подобряването на готовността, включващи планиране, обучение и тренировки.	...
1.2.4.Описание на методите и средствата, необходими за изпълнение на мерките.	...
1.2.5.Задължения подпомагащи планирането на готовността.	...
1.2.6.Дейности свързани с готовността.	...
Раздел V. РЕАГИРАНЕ	...
1.Цел на раздел „Реагиране“.	...
2.Основни компоненти на раздела.	...
2.1.Управление при бедствия. Обявяване на бедствено положение.	...
2.2.Принципи за реагиране в района на действие на Общ.СНРБ.	...
2.3.Идентифицирани в практиката проблеми при реагиране, целящи подобряване на организацията.	...

2.4.Описание на ролите, функциите и отговорностите при реагиране.	...
2.5.Средства и ресурси, необходими за изпълнение на дейностите.	...
2.6.Ред за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване.	...
Раздел VI. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ	...
1.Цел на раздела.	...
2.Основни компоненти.	...
2.1.Оценки на първоначалните нужди и щетите.	...
2.2.Организация на дейностите по възстановяване и подпомагане.	...
2.3.Функции и отговорности при възстановяване и подпомагане.	...
2.4.Финансово осигуряване.	...
Раздел VII. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА	...
1.Цел и основни компоненти на раздел „Мониторинг и оценка“.	...
1.1.Цел.	...
1.2.Основни компоненти на раздела.	...
1.2.1.Принципи и критерии за мониторинг и оценка на Общ.ПЗБ.	...
1.2.2.Процеса за мониторинг и оценка на Общ.ПЗБ за изпълнението на функциите, дейностите и задачите, възложени с него.	...
1.2.3.Процес за актуализация и преразглеждане на Общ.ПЗБ, включително за поддържане на актуални процедури и списъци с ресурси.	...
Раздел VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ	...
ИЗПОЛЗВАНИ ДОКУМЕНТИ	...

История на разпространените екземпляри от плана.

ПРЕДОСТАВЕНИ ЕКЗЕМПЛЯРИ:

Екземпляр №	Организация/структура	Представител	Подпис
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

ИСТОРИЯ НА ПРОМЕНИТЕ:

Промяна №	Дата	Променена част, страница/и	Дата на изпращане	От кого е изпратена

Промените в плана следва да се извършват от лицето определено за координатор на ПЗБ и представителите (точки за контакт) на съответните структури на ЕСС на които е предоставен екземпляр от плана. За отразяването на направени промени във всичките екземпляри на ПЗБ, определеното длъжностно лице от съответната структура на ЕСС извършила промяната, размножава страниците с промени заедно с таблицата "История на промените" и ги изпраща на координатора и точките за контакт на останалите структури на ЕСС, които подменят съответните страници в техните екземпляри от плана.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

АД – Акционерно дружество
АЕЦ – Атомна електроцентрала
АМ – Автомагистрала
АЯР – Агенция за ядрено регулиране
БВП - Брутен вътрешен продукт
БДЗБР – Басейнова дирекция „Западнобеломорски район“
БЧК – Български червен кръст
ВЕЦ – Водоелектроцентрала
ВиК – Водоснабдяване и канализация
ГДПБЗН – Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението”
ГРС - Газоразпределителна станция
ДПРАО – Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“
ДФ – Доброволно формирование
ЕАД – Еднолично акционерно дружество
ЕЕНСП – Единен европейски номер за спешни повикания
ЕООД – Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕСС – Единна спасителна система
ЕТ – Едноличен търговец
ЗБИЯЕ - Закона за безопасно използване на ядрената енергия
ЗЗБ - Закон за защита при бедствия
ЗИДЗЗБ – Закон за изменение и допълнение на закон за защита при бедствия
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗУТ – Закон за устройство на територията
ИЙЛ – Източници на йонизиращи лъчения
ИСЗ – Индивидуални средства за защита
МКВП – Междуведомствена комисия за възстановяване и подпомагане
МО – Министерство на отбраната
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МПС – Моторно превозно средство
МС – Министерски съвет
МТО – Материално техническо осигуряване
МШК – Медведев-Шпонхойер-Карник
НИМХ – Национален институт по метеорология и хидрология
НКЖИ – Национална компания железопътна инфраструктура
НСИ – Национален статистически институт

НСНРБ - Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия
НСРПО - Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия

ОА – Областна Администрация

ОДБХ – Областна дирекция по безопасност на храните

ОДМВР – Областна дирекция на Министерството на вътрешните работи

ОДСП – Областна дирекция „Социално подпомагане“

ООД - Дружество с ограничена отговорност

Обл.ПЗБ - Областен план за защита при бедствия

ОПУ – Областно пътно управление

ОСЗ – Областна служба по земеделие

ОСНРБ - Областен съвет за намаляване на риска от бедствия

ОЦ – Оперативен център

ПЗБ - План за защита при бедствия

ПП – Природен парк

ПСПВ – Пречиствателна станция за питейни води

РДГ – Регионална дирекция по горите

РДПБЗН – Регионална дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението”

РЗИ – Регионална здравна инспекция

РИОСВ – Регионална инспекция по околната среда и водите

РО – Ръководител на операциите

РПМ - Републиканската пътна мрежа

РУО – Регионално управление на образование

РЦСМП – Регионален център за спешна медицинска помощ

СМП – Спешна медицинска помощ

СНРБ - Съвет за намаляване на риска от бедствия

СОП – Стандартна оперативна процедура

ТЕЦ – Топлоелектрическа централа

УКВ – Ултракъси вълни

ФПЧ - Фини прахови частици

ХС – Хлораторна станция

ЦСМП - Център за спешна медицинска помощ

Ч – Официалното време в Република България, в което е възникнала криза,

бедствие или извънредна ситуация, изискващи въвеждане на настоящия план.

ЮЛ – Юридически лица

РАЗДЕЛ I.

ВЪВЕДЕНИЕ В ПЛАНА.

1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА.

Планът за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи при възникване на бедствия, аварии и извънпедни ситуации е разработен на основание и в изпълнение на чл. 9, ал. 1, 2, 3 и 4, чл. 65а, ал. 1, във връзка с чл. 64а, ал. 1 от Закона за защита при бедствия обн. ДВ бр. 102 от 19 декември 2006 г., изм. и доп. ДВ. бр.77 от 18 септември 2018г. и дадените указания от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет на Република България.

Периодът на действие на един ПЗБ може да продължи до 5 години, след което същият задължително се преразглежда и актуализира (чл. 9, ал. 14 от ЗЗБ). Преразглеждането и актуализирането на плановете за защита при бедствия е задължително и след всяко въвеждане на съответния план, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението им.

Със заповеди на председателя на Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия – Кмета на Община Кюстендил, са определени работни групи за разработване на Общ.ПЗБ.

Предвидена е законова възможност за преразглеждане на Общ.ПЗБ по всяко време от Общ.СНРБ (чл. 9, ал. 16 от ЗЗБ), като при необходимост могат да бъдат изменени, допълнени, отменени или заменени по съответния ред.

Плановете за защита при бедствия се публикуват съответно на интернет страницата на Министерския съвет, на областната или на общинската администрация.

2. ЦЕЛ НА ПЛАНА.

Основната цел на Общинския план за защита при бедствия на територията на Община Кюстендил е извършването на анализи и оценки за

риска от възникване на бедствия на територията на Община Кюстендил и набелязване на превантивни мерки за намаляване на неблагоприятните последици в резултат от бедствията, организиране и координиране на действията за предотвратяване или намаляване на последиците от бедствия.

Планът за защита при бедствия има следните цели:

1.Общата цел на настоящия План за защита при бедствия (ПЗБ) е насочена към предоставянето на възможност за ефикасно и ефективно управление на опасностите и рисковете, което изисква координиран подход. ПЗБ определя стратегическата насока в съответствие с Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия (НСНРБ), осигурявайки рамката за непрекъснато подобряване на защитата при бедствия.

1.1. Осигуряване на ефективно и ефикасно управление на риска от бедствия чрез партньорство и по-добра координация. Укрепване на връзките и взаимодействието между институциите, ведомствата, организациите и др. участващи в защитата при бедствия на територията на общината.

1.2. Намаляване на рисковете от природни и причинени от човека опасности по разходо-ефективен начин.

1.3. Свеждане до минимум неблагоприятното въздействие на опасностите върху човешкия живот, социалната и икономическата структура на общности, инфраструктура, собственост и природната среда. Демонстриране на ангажираност на компетентните местни власти, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, юридически лица, включително юридически лица с нестопанска цел, и други, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия на територията на област Кюстендил, за постигане на по-ефективна защита при бедствия.

1.4. Създаване на способности за реагиране и възстановяване от природни и технологични бедствия. Насърчаване на съвместното планиране и действия за защита при бедствия между отделните институции/ведомства и общности.

3. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ И ЗАДАЧИ.

- Планиране и създаване на организация за действие и взаимодействие между органите за управление и силите за провеждане на мероприятия по защитата на населението и собствеността и извършване на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи.
- Формиране, подготовка и поддържане в готовност за действие на органи за управление, сили и средства, предназначени за предотвратяване и ликвидиране на последствията от бедствия, аварии и катастрофи.
- Изграждане и поддържане в готовност на системи за управление, наблюдение и контрол, информация, оповестяване и известяване на населението за потенциални опасности, бедствия, аварии и катастрофи.
- Осигуряване на регулярни прогнози за времето и прогнози за разпространението в атмосферата на радиоактивни или токсични вещества.
- Създаване на резерви от финансови и материални средства в общината.
- Организиране и поддържане на реда, сигурността и опазване на собствеността в засегнатите райони.
- Строго спазване на нормативните актове и международните споразумения при бедствия, аварии и катастрофи.
- Всестранно осигуряване на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи.

4. ВРЪЗКА С ДРУГИ ПЛАНОВЕ.

Връзки между планиращите документи и съветите за намаляване на риска от бедствия Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия определя стратегическите цели за намаляване на риска от бедствия на територията на Република България. Плановете за защита при бедствия са свързани с НСНРБ.

Общинските и областните планове за защита при бедствия са частично зависими от два основни аспекта на Националния план за защита при бедствия:

1. Опасностите и рисковете, които ще се управляват на национално ниво и начина, по който да бъдат управлявани.
2. Мерките на национално ниво за управление на опасностите и рисковете (включително и връзките към областните и общинските планове за защита при бедствия).

Планът е във връзка с оперативните планове на Обл.ПЗБ, ОДМВР-Кюстендил, РД„ПБЗН” - Кюстендил, МБАЛ, ЦСМП и аварийните планове на предприятие “Язовири и каскади” район Благоевград, “НС” Струма – Места ЕАД клон Дупница, РЗИ, ОДБХ.

5.Процес на разработване, съгласуване и актуализиране на Общ.ПЗБ.

Общинският план за защита при бедствия (ПЗБ) се разработва от съвета по чл. 65б, т. 2 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ).

Общинският ПЗБ се разработва от съвета по чл. 65а, ал. 1 ЗЗБ. Планът се съгласува със съвета по чл. 64а, ал. 1 от ЗЗБ (областния съвет за намаляване на риска от бедствия.) и влиза в сила след приемането му от общинския съвет.

В изпълнение на чл. 9, ал. 11 от ЗЗБ е съгласуван с Областен съвет за намаляване на риска от бедствия и е приет от Общински съвет – Кюстендил с Решение № от Протокол от г.

Общинския план за защита при бедствия е *“отворен документ”* с възможност за актуализации при промени на нормативната уредба и силите и средствата, участващи в превенцията и ликвидирането на последствията от бедствия с цел осигуряване на *“работещ режим”* на Плана. Същият се преразглежда и актуализира най-малко веднъж на 5 /пет/.

Община Кюстендил е най-западната община в България (крайна западна точка връх Китка). Границите ѝ са следните:

- на север – община Трекляно;
- на юг – община Бобошево;
- на североизток – община Земен и община Радомир, област Перник;
- на изток – община Бобов дол;
- на югоизток – община Невестино;
- на югозапад – Северна Македония;
- на северозапад – Република Сърбия.

Град Кюстендил е областен център, попадащ в Югозападния планов район на Р България. Градът, заедно с останалите 71 населени места обхваща територия с площ от 964,3 кв.км. Като важни предимства може да се считат:

- Наличие на уникален природен потенциал - разнообразен релеф- Западнобългарските планини, най-известна от които е Осоговската планина; река Струма-една от големите български реки, вливаща се в Бяло море/Гърция/; наличие на термоминерални извори с доказани лечебни свойства в областта на балнеолечението/lt-74С, дебит 33 л/с / - Добра суровинна база: иглолистни и широколистни гори, инертни материали за строителство и др.

- Градът е разположен в зона, подходяща за развитие на трансгранично сътрудничество /до границите с Република Северна Македония и Република Сърбия и Черна гора/ - Разстоянието от Кюстендил до: столицата София е 86 км., границата с Република Северна Македония е 22 км., границата с Република Сърбия и Черна гора е 30 км. Община Кюстендил е разположена в Югозападна България с площ 3084,30 км² и население 173889 д., като площта ѝ е 2.7% от територията на страната. Граничи с области Софийска, Пернишка и Благоевградска, а на запад границата ѝ съвпада с държавната граница на България с Република Северна Македония и Република Сърбия. Административен, стопански и културен център е гр.Кюстендил.

Община Кюстендил се намира в Югозападна България и е една от 9-те съставни общини на Област Кюстендил. Общината е гранична със Република Сърбия и Република Северна Македония, като разстоянието от общинския и областен център – гр. Кюстендил - до Република Сърбия е около 30 км, а до Република Северна Македония – 23 км. Близостта до западните ни съседки и преминаването на Общоевропейски транспортен коридор (ОЕТК) № 8 (Дуръс – Тирана – Скопие – София – Пловдив – Бургас/Варна) през територията на общината, предопределят стратегическото ѝ местоположение². То е отчетено като потенциал в Националната концепция за пространствено развитие на Р България (НКПР), според която гр. Кюстендил е един от градовете, който може да се превърне в регионален транспортно-разпределителен център. Важността на ОЕТК № 8, свързващ Черноморския регион с Адриатика, се определя и от

факта, че неговото трасе съвпада с главната южна ос „запад-изток“, която, според НКПР, е сред приоритетните за развитие с оглед интегриране в европейското пространство.

Функционирането на този ОЕТК се подобрява значително след завършването на АМ „Тракия“.

Туристическият информационен център се намира в центъра на гр. Кюстендил, на площад „Велбъжд“, срещу Община Кюстендил.

В него може да се получи информация, относно:

- музеи и храмове;
- природни забележителности, паметници на културата и архитектурата;
- културен календар – фестивали, изложения, концерти, премиери и други значими събития от обществения живот на града и страната;
- спортни събития и възможности за активен отдих;
- всички видове транспорт и комуникации;
- места за настаняване, изхранване, развлечения, SPA-центрове и атракции
- карти на града и пътеводители.

➤ **Описание на релефа – характер на терена.**

Релефът на община Кюстендил е равнинен, хълмист и планински. Тя се намира в историко-географската област Краище.

Централната и източна част на общината е заета от обширната, равна и слабо наклонена на югоизток Кюстендилската котловина с надморска височина от 470 до 870 m. В най-югоизточната ѝ част, в коритото на река Струма, източно от село Нови чифлик се намира най-ниската точка на общината – 447 m н.в.

На запад от котловината, между десните притоци на Струма – реките Соголянска Бистрица и Банщица (Глогошка река) се издига куполообразната планина Лисец с връх Връшник (1500 m). Западно от нея е разположена малката и висока (800 – 1000 m) Каменишка котловина, която се отводнява от горното течение на река Соголянска Бистрица и нейните притоци.

Южно от двете котловини и планината Лисец се извисява високата Осоговска планина. Тя се свързва на север с планината Лисец чрез седловината Вратца В пределите на общината и на България попадат нейните крайни североизточни части с най-високият ѝ връх Руен (2251 m), разположен на границата със Северна Македония.

Между Каменишката котловина и планината Лисец на югоизток и долината на река Драговищица (десен приток на Струма) на север, по границата с Република Сърбия в пределите на община Кюстендил попада югоизточната част на Чудинска планина. Нейната максимална височина е връх Арамлия (1496 m), разположен на граничната бразда, на около 1 km северозападно от село Гурбановци.

Северно от река Драговищица и западно от нейния ляв приток Уйнешка река, отново по границата със Сърбия се простират югоизточните склонове на Изворска планина с връх Плазая (1087 m), разположен западно от с. Горно Уйно в близост до държавната ни граница.

Между Земенския пролом на река Струма на изток, река Драговищица на юг и притокът ѝ Уйнешка река на запад в северната част на община Кюстендил попадат южните части на Земенска планина. Нейната максимална височина в пределите на общината е Силни връх (1245 m), издигащ се северозападно от пролома.

И накрая, на изток от Земенския пролом и северно от Кюстендилската котловина, в североизточната част на общината се простират югозападните части на Конявска планина с двата си най-високи дяла – Риша планина (връх Риш, 1443 m) и Централния (Виденски дял, връх Виден, 1487 m), разположен северно от села Таваличево.

Релефът на Община Кюстендил е котловинно-планински - включва Кюстендилската котловина, която е заобиколена на юг и запад от склоновете на планината Осогово, на североизток от Конявската планина, на север-северозапад от Лисец планина и на югоизток е отворена по поречието на река Струма. Осоговската планина общината „дели“ с Република Македония, като само около $\frac{1}{4}$ от нея се намират в българска територията. Най-високият ѝ връх – вр. Руен – е с

височина 2251 m, което го нарежда на пето място след Мусала, Вихрен, Ботев и Черни връх. През него преминава държавната граница с Република Македония, като той е част от 100-те национални туристически обекта.

Геоморфоложките дадености на общината представляват потенциал за развитие на туризъм, обуславяйки атрактивни природни дадености и благоприятни условия за ски и други зимни спортове, изискващи специфичен природен ресурс. Те се допълват от водните ресурси, които също са от особена важност за общината. От друга страна, силно пресеченият релеф създава трудности в достъпността на някои части от общинската територия.

➤ Хидрография – описание на реките преминаващи през територията на Община Кюстендил.

В Община Кюстендил водното богатство е представено от подпочвени, речни, язовирни и минерални води. Най-голямо значение за водния баланс имат речните води, а в смисъла на туристически потенциал най-значими са минералните води. През територията на общината преминават реките Банщица, Колушка, Струма, Саволска, Бистрица, Драговищица и Новоселска.

Цялата общинска територия е част от водосборния басейн на р. Струма и се отводнява от нея и притоците ѝ. Р. Струма е най-голямата река в общината и

областта и сред най-дългите и пълноводни български реки. Тя преминава през източната част на общината, поради което притоците на Струма, които преминават през общинската територия, се явяват нейни десни притоци. Те са по-добре развити на територията на община Кюстендил. Важно значение за водния баланс на общината имат и язовирните води. По-големите язовири са „Берсин“, „Дренов дол“ и „Багреници“, както и яз. „Кюстендил“, който все още се изгражда. Техните води са предназначени предимно за напояване и рекреация. Минералните води са другият представител на водното богатство на общината. Термалната зона се намира в града и от нея извират топли минерални извори с лечебни свойства. Те са съсредоточени в разлома, разделящ Осоговската планина от Кюстендилската котловина. Изворите наброяват 40 и са каптирани в общ резервоар.

При каптажа температурата на минералната вода е 74° С, което я превръща в една от най-горещите в страната. Високата температура и високият дебит са предпоставки за геотермално използване на водата. Тя притежава доказани лечебни свойства за определени заболявания – на дихателните пътища, опорно-двигателния апарат и гинекологични заболявания. Минералните извори са неизползван туристически ресурс, а предвид факта, че такива има и в други общини и населени места в Югозападния район, включително и в София, те представляват потенциал за формиране на балнеологичен клъстер.

През територията на общината преминават следните реки: р. Драговищица, р. Банщица, р. Струма, р. Бистрица, р. Соголска Бистрица, р. Новоселска, р. Елешница, р. Глогошка и други по-малки реки, които преминават в близост до населените места или са в по-ниската си част на безопасно разстояние от заливаемата зона на речното легло на реката от тях на територията на Община Кюстендил.

- река *"Струма"* с дължина 20 км, извираща от планина *"Витоша"* и вливаща се в *"Бяло море"*, най-пълноводна от всички реки преминаващи на територията на областта при снеготопене и проливни дъждове.

При селата Ръждавица и Гирчевци са изградени шлюзове за помпени станции.

- *река Драговищица с дължина 18 км водеща началото си от Р Югославия и вливаща се в р.Струма. Речното корито е проводимо, но оттока ѝ е много голям и непостоянен при преминаване извън Република България. Най-тясно място е моста в село Горановци;*
- *река Бистрица с дължина до вливането ѝ в река Струма е 35 км, извира от планина Осогово. Във водосбора ѝ е язовир Преколница;*
- *река Банска с дължина 20 км, минава през град Кюстендил и се влива в река Струма;*

Банщица (или Банска река, Глогошка река) е река в Западна България, област Кюстендил, община Кюстендил, десен приток на река Струма. Дължината ѝ, заедно с десния ѝ приток Глогошка река е 22 km. Отводнява северните склонове на Осоговска планина и южните склонове на планината Лисец.

Ако за начало на река Банщица се приеме Вратечка река, която води началото си от 1700 m. н.в., източно от връх Църната чука в Осогово).Западно от град Кюстендил, отдясно в река Банщица се влива по-дългата и по-пълноводна Глогошка река, която се смята за начало на обединената вече река Банщица.

Глогошка река извира на 1911 m н.в., на 1 km североизточно от връх Човеко (2047 m) в Осоговска планина. При село Жиленци излиза от планината, завива на изток-североизток и навлиза в Кюстендилската котловина. Малко преди град Кюстендил в нея отляво се влива по-маловодната и по-къса река

Банщица, която надолу след сливането на двете реки запазва името Банщица. Под това име реката преминава през центъра на град Кюстендил, където коритото ѝ е коригирано и се влива отдясно в река Струма, на 500 m източно от село Жабокрът.

По течението на реката в Община Кюстендил са разположени 4 населени места, в т.ч. 1 град и 3 села: Жиленци, Кюстендил, Ябълково и Жабокрът.

➤ *река Новоселска с дължина 19 км, минава през село Слокощица и се влива в река Струма в село Слокощица речното корито е с малка проходимост;*

Новоселска река извира под името Манастирска река от извор-чешма на 1317 m н.в. в Осоговска планина в Челиопашка махала на село Савойски. При село Слокощица реката излиза от планината, образува голям наносен конус, завива на североизток и навлиза в Кюстендилската котловина под името Суха река. Влива се отдясно в река Струма, на 500 m източно от село Жабокрът.

➤ *река Елешница извира от планина Осогово и е с дължина 35 км, влива се в река Струма.*

Река Елешница извира на 2173 m н.в. в Осоговска планина, на 400 m югозападно от връх Руен (2251 m), първенецът на планината. Първите 17 км, до село Раково тече в югоизточна посока, успоредно на държавната граница с Република Северна Македония. След това завива на североизток и до село Ваксево запазва това си направление през историко-географската област Пиянец, като тук отдясно получава най-големия си приток Ваксевска река (Речица). След това Елешница завива на север, а при село Четирци рязко на изто и след 2 км се влива отдясно в река Струма.

➤ **Климатична характеристика на Община Кюстендил.**

Климатът е преходноконтинентален, а в районите с по-голяма надморска височина – планински. Главна отводнителна артерия е р. Струма, в която се вливат реките Треклянска, Драговищица, Бистрица, Слокощица, Новоселска, Джерман и Рила. Подпочвените води са на сравнително високо ниво. Карстови води има главно в Кюстендилско краище. Край с. Каменичка Скакавица р. Големи дол образува водопада Скакавица с височина 70m. Язовирите: “Берсин”, “Дреновдол” и “Багреници” се използват главно за напояване. Почвената покривка е разнообразна – алувиални, канелени, хумусно-карбонатни, планиско-ливадни и чернозем-смолници. Най-голямо значение за овощарството имат алувиалните почви.

Община Кюстендил попада в зона на преходно – континентален климат, а предимно по течението на р. Струма се наблюдава средиземноморско влияние. Средногодишната температура през 2011г. е 11° C, което попада в обичайния за страната диапазон. През същата година, най-високата абсолютна температура е

измерена през месец август – 37,6° C, а най-ниската – през месец януари – -12,8° C. Годишната температурна амплитуда е 22,6° C, което е една сравнително висока стойност и белег на преобладаващия континентален характер на климата. Лятото и есента са топли и продължителни, за сметка на зимата, която е кратка и мека, до не много студена. Зимно време се наблюдават денонощни температурни инверсии, а през лятото, максималните дневни температури са покачват до 35-37°С в резултат от прегряване на атмосферния въздух. През зимните и пролетните месеци осезаемо се усеща влиянието на сухия и топъл, поривист вятър „фьон“, обусловен от преобладаващия планински релеф на общината и характерен за тази част на България. Той предизвиква рязко затопляне на времето и е сред причините за ранното настъпване на пролетта, която се задържа устойчиво след първите дни на март. Валежите са в умерено количество, не са обилни, като например през 2011 г., измерената в метеорологична станция Кюстендил сума на валежите, е сред най-ниските в страната. Характерна особеност на вътрешно-годишното разпределение на валежите е редуването на максимумите и минимумите през три месеца. Максимумите на валежите са през май и ноември, а минимумите - през февруари и август. Снежната покривка се задържа средно за 30-40 дни. Слънчевите дни са голям брой поради умерено изразената облачност и слабата мъгливост. Най-слънчевите периоди от годината са втората половина на лятото и есента. Влажността на въздуха е умерено изразена. Тя се движи между 65-70 %, като за 2011 г. стойността на този показател е 69 %. Най-ниска е влажността през летните месеца, особено през месец август. Кюстендил и котловината се характеризират със слаба ветровитост. Най-ветровита е пролетта, когато се появява вятърът фьон, а най-тиха – есента.

Климатичните особености, с които се характеризира общината, заедно с почвените характеристики, създават благоприятни условия за засаждане на овощни култури, в чието отглеждане тя има дългогодишни традиции.

Горите са широколистни, като преобладават и иглолистни.

При иглолистните прави впечатление намалението на дела им от 38.3% на 19.2%. То се дължи на замяната им (предимно бял бор) на дъбови месторастения с характерните за района зимен дъб, благуи и цер, а така също и с черен бор на ерозирани месторастения.

При широколистните голямо увеличение има при дъбовете и бука. То е за сметка както на иглолистните, така и на част от нископродуктивните мъждрян и келяв габър на дъбови месторастения. Има малко увеличението и при акацията, предимно на бедни месторастения.

Промените в участието на дървесните видове са предимно в качествено отношение.

Предвидените мероприятия целят подобряване състава и бонитета на насажденията, което ще повиши общата им производителност.

Общата площ на частта от Община Кюстендил е 516.593 кв.км. Залесената територия (вкл. сечища и пожарища) в общината е 201.950 кв.км. При това положение лесистостта е 39.1%.

➤ Демографска характеристика на Община Кюстендил.

Община Кюстендилх има 72 населени места с общо население 60 681 души (01.02.11 г.).

Основният демографски показател, използван за оценка на степента на населеност на територията е „брой на населението“. Този показател е с динамичен характер и се определя основно от параметрите на естественото и механичното движение на населението в рамките на определен период.

В края на 2013 г. броят на населението в Община Кюстендил възлиза на 57 950 души.

Ретроспективният анализ на този показател (за изминалия 6 годишен период, за който се отнасят официалните статистически данни) показва тенденция на намаляване на броя на населението на общината, която е характерна за почти всички общини в страната. Подобна констатация се подкрепя от следните данни:

° Брой на населението на община Кюстендил – 2007 г. – 64 343 д.;

° Брой на населението на община Кюстендил – 2009 г. – 62 949 д.;

° Брой на населението на община Кюстендил – 2011 г. – 59 913 д.

За шест години населението на общината е намаляло с 10%.

Представа за териториалното проявление на динамиката в броя на населението на община Кюстендил за периода 2007-2013 г. по населени места дават данните от Таблица 1.

Табл. 1. Динамика на населението на Община Кюстендил за периода 2007-2013 г.

Списък на населените места в община Кюстендил, население и площ на землищата им							
Населено място	Население (2013 г.)	Площ на землището km ²	Забележка (старо име)	Населено място	Население (2013 г.)	Площ на землището km ²	Забележка (старо име)
Багреници	649	8,137		Лелинци	24	5,633	
Берсин	165	10,740		Леска	1	7,778	
Блатец	22	7,459		Лисец	7	7,501	

Бобешино	27	14,506		Лозно	804	11,610	
Богослов	354	31,243		Ломница	6	13,534	
Буново	14	20,437		Мазарачево	51	17,937	
Вратца	205	18,103	Вратица, Враца, Мирово	Николичевци	393	5,719	
Гирчевци	145	2,563		Нови чифлик	166	3,050	
Горановци	82	20,486		Ново село	21	33,724	
Горна Брестница	52	7,724		Пиперков чифлик	905	3,564	
Горна Грацица	352	12,153		Полетинци	15	9,877	
Горно Уйно	12	27,057		Полска Скакавица	41	33,333	
Грамаждано	285	6,935		Преколница	107	17,977	
Граница	545	14,300		Радловци	131	11,545	
Гурбановци	2	5,721		Раждавица	259	15,562	Ръждавица
Гърбино	2	15,796		Раненци	122	43,962	Ранинци
Гърляно	135	11,851		Режинци	2	3,790	Ръжинци
Гюешево	200	17,256		Ръсово	36	9,508	
Дворище	161	5,823		Савойски	6	18,283	Ат кория
Дождевица	7	8,554	Дъждевица	Сажденик	2	31,241	
Долна Грацица	98	4,998		Скриняно	213	7,265	
Долно село	12	21,738		Слокощица	1 560	15,043	
Долно Уйно	12	10,748		Соволяно	646	15,067	
Драговищица	432	43,524		Стенско	145	6,698	
Жабокрът	641	3,735		Таваличево	283	25,262	
Жеравино	3	6,079		Търновлаг	119	2,878	
Жиленци	1 097	25,797	Жилинци	Търсино	16	4,372	
Ивановци	0	14,843		Церовица	25	9,899	
Каменичка Скакавица	83	25,070	Каменишка Скакавица	Црешново	8	4,959	
Катрище	118	12,054		Цървена	4	23,293	

				ябълка			
Коняво	773	13,102		Цървендол	1	4,196	Цървени дол
Копиловци	617	3,454		Цървеняно	40	29,678	
Коприва	3	9,471		Чудинци	1	9,698	
Кутугерци	9	12,228		Шипочано	90	7,283	
Кършалево	3	6,464	Кършалево	Шишковци	495	7,749	
Кюстендил	42 936	18,720		Ябълково	880	2,578	
				ОБЩО	57 950	979,915	няма населени места без земища

Население към 31.12.2017 г. за Община Кюстендил, местоживееене и пол.

Община	всичко			в градове			в селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Кюстендил	53 845	25 931	27 914	40 226	19 302	20 924	13 619	6 629	6 990

Източник: НСИ. Районите, областите и общините в Р.България.

Тенденцията на обезлюдяване на населените места в общината е с траен и продължителен характер. За това говорят и данните от двете последни преброявания – 2001 и 2011 г. За посочения десетгодишен период (2001-2011 г.) броят на населението в общината е намалял от 70 607 души до 59 913 души или с 10 694 души, което представлява намаление с малко повече от 15%. Тази неблагоприятна тенденция на обезлюдяване е характерна за цялата страна, което се очертава като сериозен проблем за населеността на територията.

Намаляващия брой на населението на общината при непроменената площ на територията ѝ дава отражение и върху гъстотата на населението. Този показател е един обективен критерий за степента на населеността на територията. При средна гъстота на населението през 2001 г. от 73.2 д./км² , през 2011 г. тя намалява на 62.1 д./км² , а през 2013 г. е 60.1 д./км² . Обективно, Община Кюстендил се очертава като една от общините с ниска гъстота на населението (за България тя е 65.3 д./км²), което се отразява негативно и върху възможностите за ефективно използване на разполагаемите поземлени ресурси.

Териториалното разпределение на населението е твърде неравномерно по населени места. С относително по-висок брой на

населението, освен общинския център са селата Лозно, Жиленци, Багрени, Граница, Жабокрът, Коняво, Копиловци, Соколщица, Соголяно, Ябълково и Шишковци.

Представа за демографския потенциал на населението места, дават данните за броя на населението.

Тези данни са представени в Таблица 2.

Табл. 2. Групи населени места в община Кюстендил според броя на населението към 2007 и 2012 г.

Групи населени места	2007 г.		2012 г.	
	Брой	{%}	Брой	{%}
До 50 д.	25	34,7	30	41,7
От 50 до 100 д.	7	9,7	7	9,7
От 101 до 200 д.	15	20,8	13	18,1
От 201 до 500 д.	11	15,3	9	12,5
От 501 до 1 000 д.	11	15,3	10	13,8
Над 1001 д.	2	2,8	2	2,8
Над 10 000 д.	1	1,4	1	1,4
Общо	72	100,0	72	100,0

Източник: НСИ. Районите, областите и общините в Р.България.

Върху броя на населението, освен естествения, важна роля играе и механичния прираст. Той се формира от броя на заселените и изселените лица. След интензивната миграция на населението, свързана и с емиграция на част от него, през последните няколко години тези процеси не са с висока интензивност.

Данните за механичното движение на населението в община Кюстендил показват, че общината привлича по-малко население, от това, което я напуска. Данните за броя на заселените и изселените лица и за формирания механичен прираст по населени места са отразени в Таблица 3.

Табл. 3. Механично движение на населението в община Кюстендил.

Години	Заселени (брой)	Изселени (брой)	Механичен прираст
2007	996	1 383	- 387
2009	853	1 128	- 275
2011	550	781	- 231
2013	571	1 067	- 496

Източник: НСИ. Районите, областите и общините в Р.България.

Качествените характеристики на населението са свързани с различните му структури – полова, възраста и образователна. Някои от тези структури като възрастова и образователна определят и качествата на населението като работна сила. Данните за някои структури на населението като образователна и етническа се осигуряват само по време на преброяванията на населението.

Поради тази причина, анализите и оценките на тези структури са на база данните от последните две преброявания – 2001 и 2011 г.

□ Полово – възрастова структура

Половата структура на населението на община Кюстендил е с пропорции, които са характерни за страната. Преобладава броят на жените, които през 2013 г. са 29950 д., или 51,7 % от общия брой на населението на общината. Налице е тенденция на нарастване на относителния дял на жените.

Възрастова структура Данните от преброяването през 2011 г., както и данните за 2013 г. сочат, че община Кюстендил е с проблемна възрастова структура на населението. Стандартните възрастови групи (под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст) имат отношение към броя на активното население, в т.ч. към броя на заетите лица и др., т.е към трудовия потенциал на общината. Специфичните възрастови групи са демографски фактор,

отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието на някои дейности от детското здравеопазване и др.

От общия брой на населението на общината към 2013 г. – 57 950 души, разпределението му по основни възрастови групи е както следва:

° 6 896 души са в под трудоспособна възраст, което е 11.9% от общия брой на населението;

° 37 278 души са в трудоспособна възраст (64.3%);

° 13 776 души са в над трудоспособна възраст (23.8%).

Общият извод, който може да се направи е, че тенденциите в състоянието на възрастовата структура на населението за анализирания период – 2000-2013 г. са неблагоприятни. Това е видно и от Таблица 4.

Табл. 4. Промени във възрастовата структура на населението в община Кюстендил за периода 2007-2013 г.

Възрастови групи	Брой на населението по години (д.)			
	2007 г.	2009 г.	2011 г.	2013 г.
Под трудоспособна	7 771	7 555	6 969	6 896
В трудоспособна	44 017	42 801	39 488	37 278
Над трудоспособна	12 555	12 593	13 456	13 776
Общ брой	64 343	62 949	59 913	57 950

Относителен дял по години [%]				
Под трудоспособна	12,1	12,0	11,6	11,9
В трудоспособна	68,4	68,0	65,9	64,3
Над трудоспособна	19,5	20,0	22,5	23,8
Общ брой	100,0	100,0	100,0	100,0

Източник: НСИ. Районите, областите и общините в Р.България.

В много от съставните села на общината липсва население в първите две възрастови групи, което е много характерно за селата с население под 50 души. Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира най-добре чрез коефициента на демографско заместване, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 г.) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60- 64 г.). Към 31.12.2013 г. общо за общината това съотношение е 47 %.

Образователна структура: От населението над 7 годишна възраст (57 469 души) с по-високо образователно равнище (средно и висше образование) е 65.5% от населението. Разпределението на населението на общината по равнище на образованието е както следва: ° Население с висше образование – 9 502 души или 16.5% от населението над 7 годишна възраст; ° Население със средно образование – 28 152 души или 49%; ° Население с основно и по-ниско образование – 19 260 души или 33.5%; ° Неграмотни лица – 438 души или 0.8%.

В сравнение с 2001 г. е налице тенденция на нарастване на броя на населението с висше и средно образование. Община Кюстендил е с на-висок дял на населението с висше образование в областта, но в същото време той е по-нисък от средния за страната – 19.6%.

Етническа структура на населението: Етническата структура на населението в община Кюстендил показва, че преобладаващата етническа група е българската. Като българи се самоопределя 90.2% от населението на общината, отговорили на въпроса – 52 496 души. Като роми се самоопределят 5 210 души (8.9 % от отговорилите).

Икономически активно население: Икономически активното население по същество определя параметрите на работната сила. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовите групи над 15 години. През 2011 г.8 те са 40 466 души. Почти равно е разпределението на мъже и жени, както е видно от Таблица 5.

Табл. 5. Икономически активно население в Община Кюстендил за 2011 година.

Икономическа активност	Общо			В градовете			В селата		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
ОБЩИНА	40 466	20 382	20 084	30 904	15 310	15 594	9 562	5 072	4 490

КЮСТЕНДИЛ									
Икономически активни лица	25 808	13 115	12 693	20 222	10 105	10 117	5 586	3 010	2 576
Икономически активни - заети	21 905	10 846	11 059	17 254	8 408	8 846	4 651	2 438	2 213
Икономически активни - безработни	3 903	2 269	1 634	2 968	1 697	1 271	935	572	363
Икономически неактивни лица	14 658	7 267	7 391	10 682	5 205	5 477	3 976	2 062	1 914

Източник: НСИ. Обработка: НЦТР.

Заетост на населението: Икономически активното население включва заетите и безработните лица, както учащите над 15 години и някои други специфични категории (жените в отпуск по майчинство). Данните от преброяването показват, че броят на заетите лица в общината е 21 905 души. Този брой е по-висок от реално заетите в икономическите дейности (различните видове отрасли) на територията на община Кюстендил. Причината за това разминаване се дължи на обстоятелството, че при преброяването като заети са отчетени и лицата, които работят извън територията на общината – в други общини.

Икономическите сектори и дейностите, включени в тях в голямата си степен не предлагат места за специалисти с висок образователен ценз, или ако има предлагане, то по мнение на търсещи работа е с ниско заплащане. Това води до „изтичане” на ресурс, най-вече към София.

Безработни лица: В структурата на икономически активното население, като отделна категория са отчитат и наблюдават безработните лица. Статистиката за броя и структурата на безработните е динамична във времето. Обект на анализ са данните за безработните за периода 2007- 2011 г. Като ориентир за тендендиите към средата на м. юли 2014 г. са посочени и официални данни от м. май т.г.

Табл. 7. Структура на безработните лица и равнище на безработица в община Кюстендил – 2007 и 2011 г.

ПОКАЗАТЕЛИ	Брой по години							Май 2014
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Средногодишен брой регистрирани лица	3 122	2 844	3 330	3 941	3 657	4116	4021	3 990
Средногодишно равнище на безработицата [%]	9.33	8.49	9.95	11.78	14.2	16,7	15,6	15.5
Средногодишен брой младежи до 29 години вкл.	643	523	669	787	781	884	776	735

Източник: Агенция по заетостта, Дирекция „Бюро по труда” гр.Кюстендил.

Равнището на безработица в общината към 2013 г. е с по-високи стойности от средното за страната (11.8%) и в област Кюстендил (14.0%). С изключение на 2007г. и 2008 г. в останалите години е налице високо равнище на безработица, което е сериозен социално-икономически проблем за общината. Друг негативен момент е относително постоянният брой на продължително безработни лица, като много тревожена е безработицата на младежите до 29 години, процента на които за 2012 и 2013 години е между 20 и 21% от регистрираните безработни.

Социални дейности и социална инфраструктура:

1. **Образование и образователна инфраструктура** В община Кюстендил са представени следните елементи на образователната система⁹: Предучилищно обучение; Основно образование; Средно образование (общо и професионално). За посочените степени на образование в общината е създадена и съответната образователна инфраструктура – детски заведения, общообразователни училища и професионални училища (професионална гимназия).
2. **Предучилищно обучение** Мрежата от детски заведения в общината е съобразена с броя на ползвателите ѝ. Това са децата от 3 до 6 годишна възраст. Техният брой, както показват анализите на демографското състояние и по-конкретно състоянието на специфичните възрастови структури на населението, намалява. В същото време положително отражение има провежданата от общината политика за по-пълно обхващане на децата, подлежащи на предучилищно обучение. Броят и капацитетът на детските заведения в община Кюстендил съответно към януари на годините 2007-2014 са представени в таблица Таблица 8.

Табл. 8. Информация за броя на детските заведения, капацитета им и в броя на обхванатите деца за периода 2007-2014 година.

Година	Показател (брой)				
	ЦДГ (в т.ч. филиали в селата)	ОДЗ (в т.ч. филиали в селата)	Брой деца, обхванати в ДЗ	Капацитет	Детски учителки
2007	5/11	4	1 594	1 794	153.5
2008	5/11	4	1 730	1 794	153
2009	5/11	4	1 772	1 794	152
2010	5/10	4	1 741	1 794	149.5
2011	5/10	4	1 682	1 794	149.5
2014	0	6/9	1 719	1 794	137

Източник: Община Кюстендил. Обработка: НЦТР.

Основните констатации от анализа на информацията в Таблица 8 са, че за анализирания период се запазват съществуващите детски заведения в общината, като са закрити само два филиала в селата Лозно и Багреници. Материалната база на детските заведения е в добро физическо състояние. В преобладаващата част от обектите на системата са проведени мероприятия, свързани с енергийната ефективност на сградния фонд. Такива мерки, макар и частично в този планов период трябва да се проведат за ОДЗ „1-ви юни” – филиал ”Зорница”, ОДЗ „Май” и ОДЗ „Слънце” – филиал „Здравец”.

Общо образование В зависимост от застъпената образователна степен в училищата, общото образование в общината е представено от два типа училища – основни и средни. Основните параметри на мрежата от общообразователни училища в общината се определят от контингентните лица във възрастовите групи 7-14 и 15-18 години и тяхното разпределение по населени места. За Основните параметри на общото образование в общината са показани в Таблица 9.

Табл. 9. Общообразователните училища в община Кюстендил. Основни характеристики за периода 2007-2014 г.

Година	Показател (брой)			
	Основни училища в (т.ч в селата на общината)	Средни училища в (т.ч. професионални)	Ученици в основни училища	Ученици в средните училища
2007	17/7	10/6	4 405	7 665
2008	14/4	10/6	4 010	7 147
2009	9/1	10/6	3 777	6 687
2010	9/1	10/6	3 617	6 430
2011	9/1	9/5	3 500	6 096
2014	9/1	9/5	3 612	5 903

Източник: Община Кюстендил, РИО Кюстендил. Обработка: НЦТР.

Тенденция на намаляване на броя на учениците в общината е довела до оптимизиране на мрежата от учебни заведения. За анализирания 6-годишен период е намалял броя на основните училища от 17 на 9. Това се дължи на закриване на училища в селата на общината и обявяване на основни училища в града за средищни, където ученици от селата се извозват ежедневно за учебни занимания. Подобно и на основното образование, е налице тенденция на намаляване на броя на учениците в средните училища – общински и държавни,

където се обучават не само деца от общината. На лице е стремеж професионалното обучение да е в синхрон с търсенето на кадри от икономическите субекти в общината и района. Много положителна тенденция в системата на образованието е малкият брой рано напуснали училище. За учебната 2013/2014 година, броят им е 42, като трайно напусналите поради брак са 5, а тези, заминали в чужбина – 35. Същите за учебната 2012/2013 година са: напуснали, но преместени в други училища в областта – 20, заминали за чужбина – 15 и трайно напуснали поради брак – 1. Ако приемем за напуснали образователната система само бройките трайно напуснали поради брак и заминали в чужбина (деца, придружаващи родители, за които няма обратна връзка), относителният дял на трайно напусналите училище спрямо общия брой ученици е под 1 %, което е в пъти под средното за страната.

➤ Стопанска характеристика на Община Кюстендил.

Общата характеристика на общинската икономика може да се проследи чрез основните икономически показатели на общината за 2012 година. На тази база може да се направи и коментар с настъпили промени през изтеклия планов период. Те касаят измененията в броя на стопанските субекти, нетните приходи от продажби в общината, дяла на предприятията според икономическите им резултати, както и структурата на предприятията спрямо броя на заетите в тях (Таблицы 10).

Табл. 10. Изменение в броя на стопанските субекти (предприятия).

Година	2008	2009	2010	2012
Брой предприятия – община Кюстендил	2 463	2 572	2 470	2 457

Източник: ТСБ Кюстендил. Обработка: НЦТР.

Растениевъдство: Основен ресурс за развитие на селското стопанство и на неговия основен подотрасъл – растениевъдство, е земеделската земя. В баланса на територията на общината, земеделските земи са 456 454 дка., което е 47.6% от общата територия на общината. Обработваемите земи са 274 188 дка. или 60.1%. По данни на националната агростатистика в общината 3 178 стопанства (регистрирани при последното преброяване 2010 г.) обработват 63 037 ИЗП (тя включва обработваемата земя, трайните насаждения, постоянно затревените площи, семейните градини и оранжерийни площи). Най-голям брой представляват стопанствата, които обработват до 10 дка – 2259 или 71.1% от общия брой. Стопанствата (в т.ч. частни фирми или лица и кооперации) с използвана земеделска площ от 100 до и над 500 дка, или едрите стопани, са 65 и обработват 36 372 дка.(Таблица 11).

Табл. 11. Основни селскостопански култури в Община Кюстендил.

КУЛТУРИ	2008 г. в [дка]	2009 г. в [дка]	2010 г. в [дка]	2011 г. в [дка]	2012 г. в [дка]
картофи	4 950	5 010	4 980	4 550	4 560
пшеница	4 650	6 140	6 500	7 690	8 760
царевица зърно	1 820	1 800	1 700	1 535	1 420
череша	8 200	8 300	8 200	8 900	8 270
ябълки	1 820	1 930	1 820	2 665	2 665
сливи	900	950	900	1 200	1 200

Източник: Областна дирекция „Земеделие“, Кюстендил, МЗХ. Обработка: НЦТР.

В общината има изградени напоителни полета към „Напоителни системи Кюстендил“. Основните напоителни системи и полета в общината (с обща напоявана площ 69 474 дка) са:

- ° Напоителна система “От река Струма”: Площите са разположени източно от р. Струма в района между селата Ръждавица и Копиловци;

- ° Напоителна система “Конево”: за с. Драговищица и с. Соголяно;

- ° Напоителна система “От река Банщица”: С нея са обхванати площите, разположени северно и южно от гр. Кюстендил, между реките Бистрица и Новоселска, без площите на напоителна система “Дренов дол”;

- ° Напоителна система “Дренов дол”: Изградена е да напоява част от площите разположени северно от гр.Кюстендил. Използват се регулирани води от яз. “Дренов дол”;

- ° Напоителна система “Горна Гращица”: Разположена е на левия бряг на р. Струма и обхваща част от обработваемите площи на с. Горна Гращица. Европейските субсидии са мотивът за съживяване на растениевъдството и традиционното овощарство в общината, особено що се касае за биологично земеделие. Към момента Институтът по земеделие в Кюстендил има 8 технологии за биологично отглеждане на овощни култури, но едва през 2012 година са направени първи стъпки за създаване на био черешова градина в с.Соголяно, като процесът по сертифициране ще е най-рано през 2018 година. Преработващите фирми имат готовност за производство на биологична крайна продукция, при наличие на суровина.

Животновъдство: За разлика от преди две десетилетия, днес животновъдството в община Кюстендил е загубило значителна част от своите позиции в селското стопанство. Животновъдните ферми с голям брой селскостопански животни днес не съществуват. Съвременният профил на животновъдството е представен от индивидуални собственици на животни, отглеждани в семейни дворове (в индивидуалните стопанства) и включва отглеждане на единични бройки животни. По своя характер сегашното състояние на животновъдството може да се характеризира като „семеино, дребно“ предназначено основно за задоволяване на собствени нужди. Тенденциите в развитието на животновъдството са с подчертан процес на намаляване на броя на селскостопанските животни. Тази тенденция се подкрепя от данните в Таблица 11. Проблем, който изисква решение в това отношение е привличане на инвестиции, насочени към изграждане на уедрени животновъдни ферми с възможност за сертифициране.(Таблица 12).

Табл. 12. Отглеждани животни в Община Кюстендил.

Видове животни	Брой към:			
	2007 г.	2009 г.	2011 г.	2012 г.
говеда	1 168	1 595	1 690	1 700
овце	4 560	4 570	5 020	3 900
кози	4 570	4190	3 390	2 670
свине	4 151	2 850	2 340	2 490
птици	120 808	111 228	108 130	97 700

Източник: Областна дирекция „Земеделие“, Кюстендил, МЗХ. Обработка: НЦТР.

Заложеното в новата Програма развитие на селските райони по отношение на животновъдството, вероятно ще мотивира млади фермери да развиват дейността.

Горско стопанство: Горските територии съставляват 42.02 % от общинската територия, като по-голямата част от тях (97.94 %) са държавна собственост. Над 93 % от горските територии, собственост на общината, са залесени, а функциите им са предимно дървопроизводителни.

Горските територии в Община Кюстендил са 403 184 дка или 42% от територията на общината.

Горски територии с общинска собственост има във всичките 72 землища на общината. От тях : ° залесени – 4 738 ха; ° незалесени – 24.6 ха; ° недървопроизводителна – 113.6 ха. като видовият състав е: ° иглолистни гори – 2 442.4 ха; ° широколистни високостъблени – 1 106.3 ха; ° издънкови – 1 196.5 ха; ° нискостъблени – 131 ха. В зависимост от функциите, които изпълняват площта на общинските горските територии се разпределя по следния начин: ° с дървопроизводителни и средообразуващи – 2 912 ха; ° защитни и рекреационни – 600.6 ха; ° защитени зони ”Натура 2000” – 1 339.1 ха; ° семеипроизводителни – 24.5 ха.

Икономическите дейности, включени в сектора дават 57% от произведената продукция в общината, като в тях са заети 48.3% от общия брой на заетите лица. Характерно за сектора е, че след 2009 г., като резултат от икономическата криза започва спад в индустриалното производство на община Кюстендил, което води и до намаляване на броя на заетите лица в промишлените отрасли с повече от 15% и до влошаване на финансовите резултати на сектора. След спирането на дейността в сферата на добивната промишленост – последно на добива на въглища, общинската икономика в този сектор е представена от дейности на преработващата промишленост. Тя е разностранна и се развива на база на частната инициатива. Днес стопанската структура на община се определя от търговски дружества, работещи в сферата

на следните производства: ° Кухненско обзавеждане: “Торготерм” АД, АБ Терм-Гърляно; ° Текстилна и трикотажна промишленост: ТПК “Осогово”, “Бодитекс” ЕООД, “Етавия” АД, “Велбъжд” АД; ° Шивашка промишленост: “Витал” ЕООД, ЕТ “Валентин Златков - Валена”, ЕТ “Валери Георгиев - Вита Стил”, “Мони Петров” ООД, ЕТ “Снежинка Златкова - Снежанка”, “Тексиком” ООД, “Текско” ООД, “Инкстил” ООД, “Ню лайн - Димитриос Августинос” ООД; ° Обувно производство: “Тициано” ЕООД, “Дарис” ЕООД, “Дживал” ООД, “Ерика Лимитед” ООД, “Мода Булита” ООД, “Весика” ООД, “Аззурра” 2008; ° Трансформатори: „Елпром Трафо”: производство на трансформатори, като 70% от годишната продукция на „Елпром Трафо” се изнася в чужбина, а останалите 30% от произведените трансформатори са за вътрешния пазар. Кондезатори: “Аркотроникс България” АД, “Конис Къмпани” ЕООД; ° Хранително-вкусова промишленост: ЕТ “Любка Колева - Миша”, “Стратос” ООД, “Хлебозавод Кюстендил” ООД, “Спектър - Комс” ООД, ЕТ “Славчо Керелски - Сати 91”, “К+М” ООД, ЕТ “Максим Срънчев - Мак”, ЕТ “Георги Борисов”; Фърст груп (сладкарство и ситничарство), “Спектър комс” (производство на спагети и хляб), Серена (производство на сушени плодове - био), „Мекок К“ АД (месо и месни изделия); „К+М“ (месо), „Универсал“ ЕТ (мляко и млечни продукти), „Балкан фруит Николичевци“ (пресни, сушени и замразени плодове); ° Производство на детски играчки: “Детска радост” ООД - с. Лозно; ° Производство на спиртни напитки: “Винпром Кюстендил” АД. Строителството също е отрасъл от вторичния икономически сектор. От един много успешен бизнес до 2010 г. след кризата той е силно свит, което се дължи на общата криза, на заниженото търсене на жилища и на не дотам активно изграждане на нови производствени мощности. В последните две години, 7 фирми от общината са преустановили своята дейност. По-изявени фирми от бранша в общината са: „Рила” ЕООД, „Гранит 97”, „Руен холдинг”, Пътно управление, „Кюстендилски строител” и др.

Третичният сектор, включващ отрасли от обслужващата сфера (услуги) е най-адаптивен в съвременните условия. Неговото развитие в периода след 2007 г. е свързано с подобряване на позициите му в икономическия комплекс, което се потвърждава от анализирания икономически показатели. В този сектор са включени отрасли, свързани с т.нар. публични („бюджетни“) услуги и отрасли с обслужващ характер, които се развиват на пазарен принцип. От анализите и оценките на третичния сектор, се установи, че от отраслите от сектора на услугите, които се развиват на пазарни принципи с по-голяма значимост в община Кюстендил са „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Транспорт, складиране и пощи“ и „Хотелиерство и ресторантьорство“. Отрасъл „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ е свързан със задоволяване на ежедневни и периодични потребности на населението. Негови инфраструктурни обекти (търговски обекти – магазини) са разкрити в част от населените места в общината. Големият брой на регистрираните фирми в отрасъла (1 052), съпоставен с броя на заетите лица (2 416 души) показва че това са икономически единици от типа „микро“ – с персонал до 9 заети лица. Този отрасъл във висока степен е адаптивен на динамичните промени в бизнес средата. Това е и основната причина, икономическите показатели за неговото развитие в анализирания период 2007-2012 г. да показват положителни тенденции. С

положителна динамика са и показателите в отрасъл „Транспорт, складиране и пощи“. В общината функционират няколко транспортни фирми за пътнически и товарен транспорт. Телекомуникациите и съобщенията са представени от обекти на фиксираната и на мобилната телефония. Територията на общината е покрита със сигнал и на трите мобилни оператора. Пощенски станции и пощенски агентства има в по-големите населени места на общината.

Освен като икономическа дейност, туристическият сектор следва да бъде оценяван и като един от приоритетите в социално-икономическото развитие на общината. Ако секторът се разглежда само като икономическа дейност той се анализира с възприетите икономически показатели. По тях отрасъл „Хотелиерство и ресторантьорство“ показва възходящи икономически резултати за анализирания период, което е един от индикаторите за превръщането му в стратегически приоритет през следващия програмен период.

Икономическите параметри в развитието на отрасъла са представени чрез данни от Таблица 13.

Табл. 13. Динамика в развитието на туристическата дейност и на туристическата инфраструктура в Община Кюстендил за периода 2007-2013 г.

Показатели	Състояние към			Ръст 2013 г. / 2007 г. [%]
	2007 г.	2011 г.	2013 г.	
Средства за подслон и места за настаняване [брой]	12	17	19	158
Легла [брой]	566	618	653	115
Стаи [брой]	263	293	328	125
Реализирани нощувки [брой]	28 135	20 679	43 289	154
Приходи от нощувки [лв]	2 040 843	1 722 692	2 156 397	106

Източник: НСИ. Обработка: НЦТР.

Икономическите параметри на туристическия сектор показват, че наличната туристическа инфраструктура, представена основно от средства за подслон (леглова база) са се увеличили и се използва все по-рационално. В подкрепа на това твърдение трябва да се спомене, че се забелязва и ръст в звездовата категоризация на базите – 1 хотел с 5 звезди и 11 с три. Туризмът трябва да се разглежда и като една от „визитните картички“ на община Кюстендил. Тя съдържа даденостите, оценявани като разполагаеми туристически ресурси, които са както с природен, така и с антропогенен характер. Кюстендил има като природни дадености богатството на минералните води и планината Осогово. Кюстендил е известният от Римско време курорт Улпия Пауталия, възникнал поради благоприятното съчетание на естествените лечебни фактори – слънце, минерални води и лечебна кал. Тепърва общината ще се налага и като зимен център от регионално значение. Празниците свързани с плодородието на „овощната градина на България“, възможностите на религиозен и селски туризъм са новите предизвикателства и ниши за развитие и

обогатяване на предлагания продукт. Община Кюстендил има разработена „Стратегия и план за развитие на туризма в Кюстендил 2010-2015 година“, която ежегодно разписва с дейности за изпълнение. Перспективите за туристическия сектор се състоят в максималното използване на природния и антропогенния потенциал на територията, и на наличните обучени кадри в специализираната гимназия по туризъм и в частния професионален колеж ”Бизнес”.

Транспортна инфраструктура и транспортна достъпност:

• **Пътна мрежа:** Територията на Община Кюстендил се обслужва пряко от Общоевропейския транспортен коридор ОЕТК №8: Дуръс – Тирана – Скопие – Кюстендил - София – Пловдив – Бургас/Варна и непряко от ОЕТК №4: Дрезден/Нюрнберг – Прага – Виена/Братислава – Гьор – Будапеща – Арад – Констанца/Крайова – Видин – София – Солун/Пловдив – Истанбул (Карто-схеми 3 и 4 13). Трасето на ОЕТК №8 преминава през територията на общината, но коридорът все още не функционира пълноценно, поради недоизграденост на съставлящите го транспортни елементи. Автомагистрали и/или скоростни пътища не са изградени, международните транспортни потоци се провеждат по първокласният път I-6 с европейска категоризация Е 871. Железопътната линия София-Радомир-Кюстендил-Гюешево няма връзка с жп мрежата на Македония. Общоевропейският транспортен коридор ЕТК №4 Дрезден/Нюрнберг – Прага – Виена/Братислава – Гьор – Будапеща – Арад – Констанца/Крайова – Видин – София – Солун/Пловдив – Истанбул провежда международните потоци между Румъния, България и Гърция посредством българския участък Видин – София – Кулата, като осигурява връзка между р. Дунав и Бяло море. Община Кюстендил има бърз достъп до ОЕТК №4 посредством второкласния път Кюстендил – Дупница. Първокласният път I-6 с европейска категоризация Е 871 “Граница Македония/ГКПП Гюешево – Кюстендил – София – Казанлък – Бургас” е единственият път с национално значение, обслужващ общината. Главната пътна артерия и връзка на столицата със съседна Македония през Куманово и Скопие осигурява достъп на общината до летище София в рамките на 90 минути. Разстоянието от Кюстендил до границата с Р. Македония е 23 км. Второкласният път II-62 “Кюстендил – Дупница – Самоков” е с не по-малко значение за транспортното обслужване на общината, тъй като свързва общинския/областен център с втория по значимост център в областта – Дупница и ОЕТК №4. Отсечката Кюстендил – Дупница е 40 км и осигурява бърз достъп на общината до съседния областен център Благоевград и Р. Гърция. Третокласният път III-601 “Кюстендил – Драговищица – ГКПП Олтоманци” осигурява връзката на община Кюстендил и страната с Р. Сърбия (Босилеград), като разстоянието Кюстендил – граница с Р. Сърбия е 30 км. Поради граничното географско разположение на общината първокласният път, обслужващ област Кюстендил преминава изцяло през територията на община Кюстендил, така че в сравнителен план общината има добри показатели за изграденост на пътната мрежа. Половината от дължината на първокласните пътища в областта попада на територията на общината, в резултат на което относителният дял на пътищата от висок клас (18.4 %) е по-висок от този за областта (14.7 %) и по-висок от този

за страната (18,2 %). За сметка на това относителният дял на второкласните пътища е два пъти по-нисък от този за областта и почти пет пъти по-нисък от този за страната. Община Кюстендил, както и цялата област Кюстендил преобладаващо се обслужват от третокласна пътна мрежа, чийто относителен дял (76.6%) надхвърля средния за страната и ЮЗ район от ниво 2 (Таблица 14).

Табл. 14. Дължина на републиканската пътна мрежа към 31.12.2013 г.

Райони, области	Общо	АМ	I кл	II кл	III кл	АМ	I кл	II кл	III кл
	километри					относителен дял от общата дължина [%]			
България	19 678	605	2 975	4 035	12 063	3.1	15.1	20.5	61.3
Област Кюстендил	577	-	85	54	438	-	4.7	9.4	75.9
Община Кюстендил	222	-	41	11	170	-	18.4	5.0	76.6
Отн. дял от област пътищата в областта	38.5 %	-	48.2%	20.4%	38.8%				

Източник: ОПИ Кюстендил. Обработка: НЦТР.

Транспортна инфраструктура	Републиканска пътна мрежа					Общинска пътна мрежа
	Европейски и транспортен коридор (км)	Автомагистрала (км)	Пътища от I клас (км)	Пътища от II клас (км)	Пътища от III клас (км)	Пътища от IV клас и общински улици
Област Кюстендил	42,440	43,688 п.в.4,372	84,740 п.в.4,372	54,100 п.в.0,200	431,980	
Община Кюстендил	42,440	-	42,440 п.в.0,600	10,200 п.в.0,200	166,320	298 км общ. пътища + 108 км – общински улици Общо -406 км общ. пътна мрежа

Гъстотата на РПМ в община Кюстендил е по-висока от тази в областта и тази за страната, както на пътищата с национално (I клас), така и на тези с регионално значение (II и III клас). Гъстотата на общинската пътна мрежа (Таблица 15) е по-висока от средната за областта и два пъти по-висока от средната за страната, което е обяснимо, предвид големия брой населени места в

общината и необходимостта от транспортен достъп до тях и между тях и общинския център.

Табл. 15. Гъстота на пътната мрежа към 31.12.2013 г.

ТЕРИТОРИЯ	Гъстота на АМ и пътищата I клас [км/кв. км]	Гъстота на пътищата II и III клас [км/кв. км]	Обща гъстота на РПМ [км/кв. км]	Гъстота на общинската пътна мрежа [км/кв. км]	Гъстота на пътната мрежа ОБЩО [км/кв. км]
България	0.032	0.145	0.177	0.161	0.338
Югозападен	0.038	0.126	0.164	-	-
Област Кюстендил	0.028	0.160	0.188	0.204	0.392
Община Кюстендил	0.044	0.173	0.217	0.303	0.520

Източник: Анализи НЦТР.

За разлика от повечето общини в областта, община Кюстендил има предимството да провежда вътрешнообщинските комуникации между голяма част от населените места и с центъра на общината по републиканска пътна мрежа, но тези функции основно се изпълняват от общинската пътна мрежа¹⁴. Обобщената оценка на транспортната инфраструктура показва сравнително добре изградена пътна мрежа в общината, но нейните елементи – габарити, настилки, отводнителни съоръжения, маркировки и сигнализации, не отговарят на съвременните стандарти за сигурност и комфорт на пътуване. Този факт е още по-тревожен поради обстоятелството, че основният обслужващ път за община и област Кюстендил се явява съставен елемент на Трансевропейски транспортен коридор ЕТК № 8, със съответните високи изисквания към неговите параметри. По-голяма част от пътищата са в добро техническо състояние, но повече от половината от бившата четвъртокласна пътна мрежа се нуждае от среден и основен ремонт. Общинската пътна мрежа също е с влошено състояние (Таблица 16).

Табл. 16. Състояние на общинската пътна мрежа към 2013 г.

ПЪТИЩА	Дължина [км]	Добро състояние [%]	Средно състояние [%]	Лошо състояние [%]
Път I-6	41.1	91.5	4.7	3.8
Път II-62	10.9	100	0	0
Третокласни пътища	56.9	40.6	39	20.4
Прекатегоризирани четвъртокласни	99.6	45.4	17.3	37.3
Общинска пътна мрежа	292.300	50.3	13	36.7

Източник: Община Кюстендил. Обработка: НЦТР.

През 2008 г. е направен среден ремонт на около 20 км третокласни пътища и 5 км от първокласния път по програма Транзитни пътища IV, а за периода 2010-2013 г. по програма Транзитни пътища V са ремонтирани 10 км от

обходния път на Кюстендил. Около една пета от общата дължина на общинската пътна мрежа е ремонтирана за периода 2007- 2013 г., предимно с целева субсидия, но над една трета от общинските пътища продължават да са в лошо състояние. Новите проекти за периода 2014-2020 г. са свързани главно с подобряване на третокласната пътна мрежа, с финансиране по ОПРР (Таблица 17).

Табл. 17. Предложения за рехабилитация на общинска пътна мрежа.

ОБЕКТИ	Година започване / завършване	Дължина [км]	Програма
РЕХАБИЛИТАЦИЯ			
Път I-6 „Кюстендил-Перник”, участък	2014 - 2016 г.	8.09	Транзитни пътища V
Път III-601 "Соволяно -Драговищица - Горановци", участък	2014 - 2020 г.	18.97	ОПРР
Път III-602 "Горна Гращица - Горна Козница", участък	2014 - 2020 г.	7.30	ОПРР
Път III-621 "Невестино - Катрище", участък	2014 - 2020 г.	3.80	ОПРР
ПРОЕКТИРАНЕ			
Път III-601 "Соволяно -Драговищица - Горановци", участък	2014 - 2020 г.	15.12	ОПРР
Път III-601 "Соволяно -Драговищица - Горановци", участък	2014 - 2020 г.	3.80	ОПРР
Път III-602 "Горна Гращица - Горна Козница", участък	2014 - 2020 г.	7.30	ОПРР

Източник: Община Кюстендил. Обработка: НЦТР.

ЖП Транспорт: Обслужването на община Кюстендил с ЖП транспорт се осъществява от VI-та главна ЖП линия София/Радомир-Кюстендил-Гюешево, съставен елемент на ОЕТК №8. Линията е с дължина 57.25 км на територията на общината – магистрална, но единична, неелектрифицирана и без връзка с жп мрежата на Македония. Не отговаря на съвременните изисквания за провеждане на международните потоци и ефективно функциониране на ОЕТК №8. Поради просрочените ремонти на железния път, техническото състояние на релсо-траверсовата скара е влошено и участъковата скорост по ЖП линията, преминаваща през община Кюстендил, е 40/25 км/ч.

Силно пресеченият релеф на областта и съседните територии е предопределил структурата на железопътната мрежа. Големите криви и наклони по трасето на железопътната линия, както и влошеното състояние ограничават движението до скорост едва 40 км/ч. Независимо от териториалната неравномерност на ЖП мрежата, поради високата гъстота на ЖП гарите и спирките, достъпът на населението до ЖП транспорт е добър. Община Кюстендил се обслужва от четири гари (гара Гюешево, гара Копиловци, гара Кюстендил и гара Шишковци) и 11 спирки. През територията на общината за едно денонощие преминават четири бързи влака и тринадесет крайградски пътнически влакове, от които четири се движат между гара Кюстендил и гара

Гюешево, както и два маневрени влака. Незадоволителното състояние на ЖП гарите, ниските скорости на движение на влаковете, лошото състояние на подвижния състав, както и конкуренцията на автобусния транспорт, са причина за отлив на пътници от железопътния. Друг проблем е липсата на подходящ обществен достъп до функциониращите гари, в случаите когато са отдалечени от обслужваните населени места. С финансиране по програма ИСПА през 2010 г. се изпълнява проектът “Техническа помощ за модернизация на железопътната линия Радомир-Гюешево”. Разработени са 4 варианта на идеен проект, като определеният за най-икономически и технически целесъобразен проект предвижда изграждане на ново трасе на ЖП линията с проектни скорости от 130 км/ч за участъка Радомир - с. Копиловци и 160 км/ч за с. Копиловци - с. Гюешево.

Водоснабдителна и канализационна инфраструктура:

- **Водоснабдяване:** Населените места от Община Кюстендил се водоснабдяват от открити речни водохващания в планина Осогово и шахтови кладенци по поречието на река Струма. От изворите при с. Полска Скакавица е изградено аварийно водоснабдяване, покриващо върховите моменти при недостиг на водни количества през летните месеци. Откритите речни водохващания са с дебит от 50 до 300 л/сек, като водите се довеждат гравитачно до пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ). Аварийното водоснабдяване е подсигурано със стоманен водопровод с дължина 30 км при максимален дебит 200 л/сек. Основните водоизточници, захранващи гр. Кюстендил и прилежащите селища са посочени в Таблица 21. За тези водоизточниците има действащи разрешителни и учредени санитарно - охранителни зони. Необходимо е да бъде извършена цялостна реконструкция и рехабилитация на довеждащите водопроводи на всички речни водохващания, както и на по-голяма част от самите речни и дренажни водовземни съоръжения. За водоснабдяването на град Кюстендил са изградени десет резервоара - към ПС ”СИЗ” I и II подем, към ПС ”ЮИЗ” I и II подем, резервоари за ниска и висока зона, „Колушки”, „Оризарско гумно”, „Булгарплод”, „Слокошко било”. Резервоар (нов, 9 000 м³) не се експлоатира. Всички резервоари са рехабилитирани и с подменена арматура по програма ИСПА. Хидроизолацията на Този документ е съставен в рамките на проект «Разработване и въвеждане на мониторинг при изпълнението на политики от общинска администрация Кюстендил», финансиран по оперативна програма „Административен капацитет”, Приоритетна ос I „Добро управление”, подприоритет 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики”, Бюджетна линия BG051PO002/13/1.3-07”. 60 всичките резервоари е изпълнена през 1996 г., поради което е наложително да бъдат хидроизолирани в близко време.

Питейните води се пречистват от ПСПВ в с. Жилинци, обслужваща населението на град Кюстендил и селата Лозно и Жилинци. Всички останали водохващания остават с риска от директно повлияване от природните условия и доставяне на питейна вода с отклонения от стандартите. Пречиствателната

станция е с капацитет 250 л/сек, който ограничава количеството на използваната гравитачна вода по време на максималния отток и това се компенсира със скъпо помпане на подпочвена вода. ПСПВ станция е изградена с двустъпална технологична схема на пречистване - хоризонтални утаители и бързи пясъчни филтри, благодарение на което пречистената вода отговаря на изискванията на БДС. Необходима е цялостна реконструкция на съществуващата ПСПВ с. Жилени, смяна на технологичното оборудване и увеличаване капацитета на станцията.(Таблица 18).

Табл. 18. Основни характеристики на водоизточниците за питейна вода в Община Кюстендил.

ВОДОИЗТОЧНИК		Разрешен дебит [м³/год]	Място на водоползване
Открито водохващане р. Лева за ПСПВ - с. Жилени	Речно водохващане	880 000	гр.Кюстендил, с.Жилени и с. Лозно
Открито водохващане р. Орлова за ПСПВ - с. Жилени	Речно водохващане	840 000	гр.Кюстендил, с.Жилени и с. Лозно
Открито водохващане р. Радушка за ПСПВ - с. Жилени	Речно водохващане	480 000	гр.Кюстендил, с.Жилени и с. Лозно
Открито водохващане р. Воденичница за ПСПВ - с. Жилени	Речно водохващане	400 000	гр.Кюстендил, с.Жилени и с. Лозно
Открито водохващане р. Глоговска за ПСПВ - с. Жилени	Речно водохващане	1 200 000	гр.Кюстендил, с.Жилени и с. Лозно
Открито водохващане р. Мала за ПСПВ - с. Жилени	Речно водохващане	200 000	гр.Кюстендил, с.Жилени и с. Лозно
ОБЩО повърхностни водоизточници		4 000 000	
ПС - СИЗ с. Коняво - 8 бр. ТК и 9 бр. ШК, ПС - ЮИЗ с. Жабокрът 7 бр. ШК	24 бр. шахтови и тръбни кладенеци	400 000	гр.Кюстендил, с.Ябълково и с. Жабокрът
Дренаж "Плавилото" - Осоговски водопровод - с. Преколница	Дренаж	95 000	гр. Кюстендил
ВС "Белата вода" - Осоговски водопровод - с. Богослов	Дренаж	23 000	гр. Кюстендил
Дренаж "Кюнек" - Осоговски водопровод - с. Преколница	Дренаж	32 000	гр. Кюстендил
ОБЩО подземни водоизточници		582 000	

Източник: Кюстендилска вода ЕООД. Обработка: НЦТР.

Независимо от обилността на повърхностните води в района, водоснабдителните системи се влияят пряко от променливия дебит на водоизточниците и не могат да осигурят стабилно водоподаване. Тази уязвимост е причина за съществуването на сезонен режим във водоснабдяването на някои от населените места на общината. Недостиг на вода има главно през летните месеци, при по-продължително засушаване, когато подаваното водно количество се използва и за поливане.

Радикално решение на проблема „стабилно водоснабдяване“ е намерено отдавна чрез започнатото строителство на язовир за питейно водоснабдяване „Кюстендил“, ситуиран в близост до гр. Кюстендил. Проектът „Водоснабдяване на гр. Кюстендил и група села от язовир Кюстендил“ включва и изграждане на пречиствателна станция за питейни води - Кюстендил, която да обхване освен

системата на водоснабдяването на град Кюстендил и с. Слокощица, още 7 бр. населени места, водоснабдявани от най-проблемния повърхностен водоизточник - водоснабдителна група "Ореховица". Новата Пречиствателна станция (950 л/сек) ще замени старата, която е с много по-малък капацитет (250 л/сек) и ще освободи водни обеми за хранването на селища в нейния обхват, които в момента имат нужда от допълнителни водни количества (селата Лозно, Брестница, Чифличето и част от с. Жиленци). Промяната на хранването с питейна вода на гр. Кюстендил ще доведе до експлоатация на по-малка дължина довеждащи водопроводи и то нови, в сравнение с дължината на довеждащите водопроводи от 6 бр. открити речни водохващания и 24 бр. шахтови и тръбни кладенци. Язовирът е с обем над 15 млн. м³ и към момента е със степен на изграденост около 30%. Замразеният строеж следва да се завърши и въведе в експлоатация не само заради ролята си за стабилизиране водоснабдяването на областта, но и заради факта, че с времето става опасен. Водопроводната мрежа в общината има следните параметри: довеждащ водопровод - 207 280 м; вътрешна водопроводна мрежа - 492 469 м. В голямата си част се водопроводната мрежа в селата се състои от етернитови тръби с висока степен на износване, причина за чести аварии и загуби на питейна вода, достигащи до 65%. В град Кюстендил и някои от селата се извършва реконструкция на водопроводната мрежа с цел намаляване на загубите. За постигането на тази цел Община Кюстендил и "ВиК" АД са обединили инвестиционните си усилия. До момента е подменена голяма част от уличната водопроводна мрежа с полиетиленови тръби, висока плътност. Продължава работата по изпълнението на проекта "Реконструкция и разширение на канализационната и водопреносна мрежа в община Кюстендил, включително и селата Лозно, Жиленци и Слокощица". Проектът се изпълнява по Оперативна програма "Околна среда 2007- 2013 г.". Договорът за безвъзмездна финансова помощ е подписан в началото на февруари 2012 г., а общата стойност на финансирането по него е близо 88 млн. лева. За изпълнението на първия етап от проекта (подготовка на инвестиционния проект, който е с продължителност 16 месеца), са отпуснати близо 3,5 млн. лв. По проекта предстои да бъдат обхванати 92 км канализация и 80 км водопровод. Всички 72 населени места в община Кюстендил са водоснабдени. Делът на водоснабденото население е 99 %.

• **КАНАЛИЗАЦИЯ И ПРЕЧИСТВАНЕ НА ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ** в

Община Кюстендил канализационни мрежи и пречиствателна станция за отпадъчни води са изградени и функционират само в гр. Кюстендил. Канализационните води на град Кюстендил се отвеждат в ПСОВ, като отпадното водно количество е в размер на 2 976 м³ /ден за битовите отпадъчни води и 2 327 м³ /ден за промишлените отпадъчни води. Дължината на уличната канализационна мрежа е 124 км при диаметър на тръбите 100 до 1 000 мм, от които дължината на главните колектори е 10 км (диаметър на тръбите от 200 до 1 000 мм).

От селата в Кюстендилска община, канализация е изградена само в с. Гирчевци и с. Шишковци. В последното има и ПСОВ, но мрежата не се стопанисва от „Кюстендилска вода“. В другите села се използват преди всичко

септични ями и попивни кладенци, което влошава качествата на околната среда. За отвеждането на канализационните води е необходимо да се изгради канализация и локални пречиствателни станции в по-големите населени места. Съгласно проект по програма ИСПА, разрешеният капацитет на Градска Пречиствателна станция за отпадъчни води Ø ср. денонощно е 11 569 м³, което е твърде по-ниско от този преди реконструкцията. В момента ПСОВ приема за пречистване води Ø ср. денонощно от 15 000 м³ до 17 000 м³, което надвишава значително проектните количества, защото предвиденото Ø ср. денонощно е валидно за 2030 година. Това може да бъде изпълнено при условие, че останалата нереконструирана канализационна мрежа след I-ви етап на интегрирания проект ИСПА бъде реконструирана. Не е довършен южния главен колектор в участъка Животински пазар - мост - канала, което е пропуск по изпълнение на програма ИСПА. Нужна е и реконструкция на мост-канала и довеждащия колектор от последния до вход ПСОВ. С реализирания интегриран проект по водния цикъл на гр. Кюстендил канализационната мрежа е обновена и разширена, реконструирана е и пречиствателната станция. Реконструкцията и доизграждането на канализационната мрежа в Кюстендил продължава с работата по изпълнението на проекта "Реконструкция и разширение на канализационната и водопреносна мрежа в агломерация Кюстендил, включително и селата Лозно, Жилени и Слокощица", финансиран по Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г.". Другите финансирани по ОПОС 2007-2013 г. проекти са прекратени:

- ° Техническа помощ за изготвяне на инвестиционен проект за пречиствателна станция и канализация за отпадъчни води в с. Коняво, община Кюстендил;

- ° Техническа помощ за изготвяне на инвестиционен проект за пречиствателна станция и канализация за отпадъчни води в с. Ябълково, община Кюстендил;

- ° Техническа помощ за изготвяне на инвестиционен проект за пречиствателна станция и канализация за отпадъчни води в с. Копиловци, община Кюстендил;

- ° Техническа помощ за изготвяне на инвестиционен проект за пречиствателна станция и канализация за отпадъчни води в с. Жабокрът, Община Кюстендил;

- ° Техническа помощ за изготвяне на инвестиционен проект за пречиствателна станция и канализация за отпадъчни води в с. Дворище, община Кюстендил. Изграждането на канализация и пречиствателни станции в малките населени места остава задача за планов период 2014-2020 г. 2.6.3. Енергийна инфраструктура.

- **Електроенергийна мрежа:** Електроснабдяването на община Кюстендил се осъществява от районната мрежа 110 кВ, посредством 2 броя трансформаторни подстанции 110/20 кВ, разположени на територията на град Кюстендил. Електропроводи с работно напрежение 110 кВ осъществяват връзка между двете подстанции „Кюстендил“ и „Пауталия“, а също и връзка с ТЕЦ „Бобов дол“ (п/ст „Кюстендил“ през п/ст „Бобов дол“), което позволява по-

голяма сигурност и качество на електрозахранването. От своя страна подстанция „Кюстендил“ захранва подстанция „Скакавица“, която осъществява трансгранична връзка със системата 110 кВ на Р Македония. Електроенергийната система в общината е добре развита и оразмерена да поеме по-голямо натоварване от настоящето, което улеснява присъединяването на бъдещи консуматори в процеса на икономическото развитие. Дължината на мрежата средно напрежение СН е 513 км, в експлоатация са 332 броя ТП с инсталирана мощност 124 кВа.(Таблица 19).

Табл. 19. Подстанции в Община Кюстендил.

Подстанции [брой]	Напрежение [кВ]	Трансформатор и [мВа]	Мрежа СН-възд. [км]	Мрежа СН-каб. [км]	ТП [брой]	ТП [кВа]
3	110/20	150	430	83	332	124

Източник: ЧЕЗ. Обработка: НЦТР.

• **Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност.**

За производството на алтернативна електрическа енергия в страната се използват главно водна, вятърна и слънчева енергия. В община Кюстендил съществуват добри условия за изграждане на водноелектрически централи - ВЕЦ, които са усвоени почти напълно. Изградени са 3 ВЕЦ с обща мощност 1.51 мВт, като ВЕЦ “Осогово”, изградена през 1927 г. е една от първите в страната.(Таблица 20).

Табл. 20. ВЕЦ на територията на Община Кюстендил.

Наименование	Община	Мощност [мВт]	Година на въвеждане
ВЕЦ "Осогово"	Кюстендил	0.51	1927
ВЕЦ "Манастирска"	Кюстендил	0.45	2008
ВЕЦ "Драговищица"	Кюстендил	0.55	2010

Източник: Обработка: НЦТР.

В процес на развитие е оползотворяването на другите видове ВЕИ, предимно слънчевата енергия, тъй като условията за използване на ветрогенератори на тази територия не са особено благоприятни. Оптималното използване на енергийните ресурси, предоставени от възобновяеми енергийни източници е средство за достигане на устойчиво енергийно развитие и намаляване на вредните въздействия върху околната среда от дейностите в енергийния сектор. Въвеждането на повече ВЕИ в общината е в отговор на поетия ангажимент на страната за изпълнение целите на „Стратегия Европа 2020” по пакет енергетика/климат за достигане на 16% енергия от ВЕИ в крайното енергийно потребление.

ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ:

Мерките за енергийна ефективност са свързани с изграждане на енергоефективно улично осветление, обследвания за енергийна ефективност на

обществени сгради, изпълнение на дейности по саниране, отопление, климатизация, вентилация и доставка на ЕЕ оборудване.

• **Газоснабдяване:**

През област Кюстендил преминава транзитният газопровод за Македония с диаметър Ду16 500, което е дало възможност за газифициране на град Кюстендил. Изградено е газопроводно отклонение с диаметър Ду 159 до АГРС Кюстендил, както и магистрален и локален оптичен кабел, разположени в сервитута на газопровода. Изградената от „Овергаз Запад“ газоразпределителна мрежа обхваща всички обществено административни сгради, много промишлени обекти и 2 100 битови потребители. Трасето дава възможност 8 350 битови потребители да се възползват от предимствата на екологичното и икономично гориво. Газификацията на отделни битови и общински обекти продължава. Изпълнен е проект за газификация на Център за настаняване от семеен тип и вътрешна отоплителна и газова инсталация на Бизнес център. При доказана икономическа обосновка, могат да бъдат газифицирани и други населени места от общината.

2.6.4. Съобщителна инфраструктура

• Телекомуникации Община Кюстендил има добре развита телекомуникационна инфраструктура и достигаща до всяко селище автоматична телефонна мрежа. Включена е в изградената оптична система в България, която осигурява отлични възможности за комуникация, отговаряща на международните стандарти. Всички селища са с автоматично входящо и изходящо междуселищно избиране. Продължава въвеждането на модерна цифрова комутационна и преносна далекосъобщителна инфраструктура и подменяне на съществуващата аналогова. Наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателя „фиксирана телефонна плътност по домакинства“ бележи постоянно намаление, подобно на процесите в цялата страна, докато за показателя „мобилна телефонна плътност“ се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение. Степента на покритие на общината от мрежата на мобилните оператори МОБИЛТЕЛ, ГЛОБУЛ и ВИВАКОМ е пълна; предлага се и безжичен интернет достъп. Все по-важно за регионалната конкурентоспособност и развитието на фирмите става достъпът до Интернет и развитието на информационното общество, с което се намаляват препятствията от разстоянието и проблемите на отдалечеността, характерни за много периферни райони. В община Кюстендил високоскоростна интернет-връзка (до 1 Гбит/сек) е осигурена от интернет-доставчици, предлагащи най-съвременните интернет-услуги. Резултатите от проведеното изследване на НСИ за използването на информационно - комуникационните технологии (ИКТ) от домакинствата и лицата за 2011 г. отбелязват значителен растеж от 11.9% спрямо предходната година в относителния дял на българските домакинства, които имат достъп до интернет в домовете си. През 2012 г. относителният дял на домакинствата с достъп до интернет нараства до 50.9% средно за страната и 59.3% средно за ЮЗ район и съответно 53.7% и 64.3% през 2013 г.(таблица 21).

Табл. 21. Относителен дял на домакинствата с достъп до интернет за периода

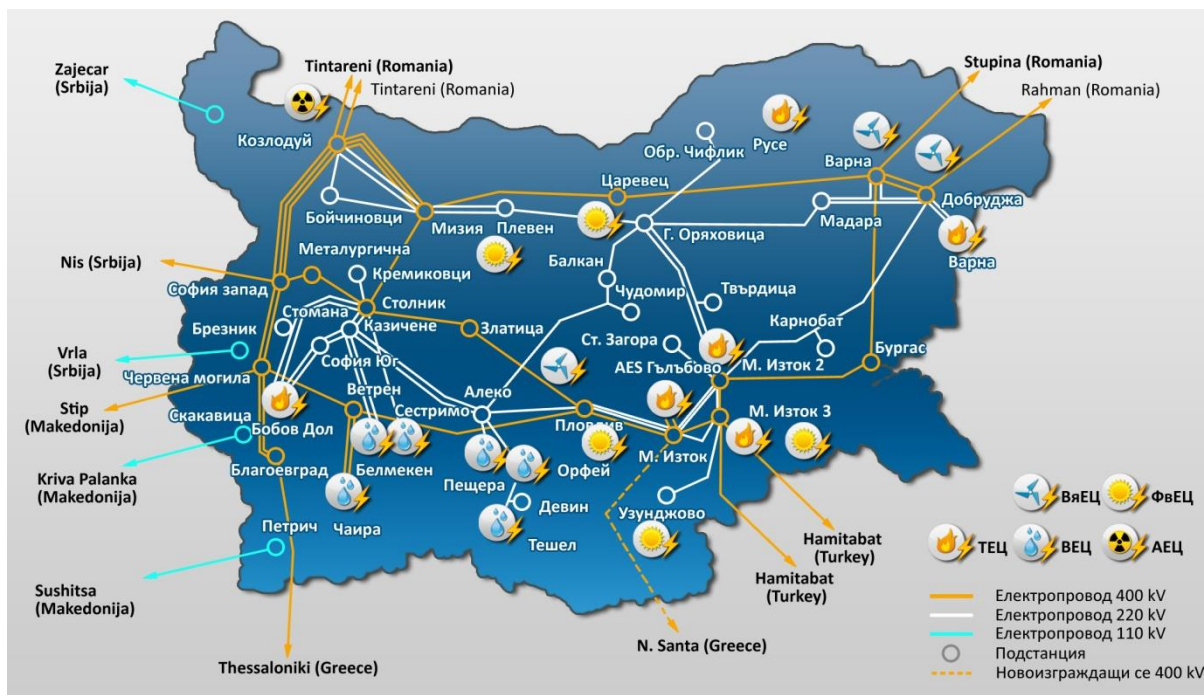
2007-2012.

	2007 г. [%]	2008 г. [%]	2009 г. [%]	2010 г. [%]	2011 г. [%]	2012 г. [%]	2013 г. [%]
Общо за страната	19.0	25.3	29.6	33.1	45.0	50.9	53.7
Югозападен РП	28.9	36.1	40.3	43.7	57.3	59.3	64.3
Благоевград	12.1	16.6	20.8	24.3	42.3	54.9	-
Кюстендил	9.8	24.0	22.9	21.4	35.2	31.7	-
Перник	15.4	13.4	22.5	15.4	35.0	42.3	-
София	13.4	27.7	24.8	33.4	48.7	49.2	-
София (столица)	40.7	47.3	53.0	57.1	67.0	66.2	66.2

Източник: НСИ. Обработка: НЦТР.

Област Кюстендил е с най-ниски показатели в ЮЗ район и през 2007 г. и през 2012 г., но докато през 2007 г. е била с около 19 пункта под средното за района, през 2012 г. разликата нараства до 27.6 пункта, като тази стойност е най-ниска от всички области в страната и по-ниска от показателя за 2011 г. . Липсват данни за този показател по общини, но в община Кюстендил голяма част от домакинствата имат възможност за интернет-достъп. Достъпът до Интернет и степента на използване от домакинствата до голяма степен се обуславят не само от техническата обезпеченост, но и от социално-икономическото състояние на потребителите. Ниските показатели за областта са тясно свързани с изоставането в цялостното социално-икономическо развитие. Предвид нарастващата роля на информацията, е необходимо да се разшири достъпа до използването на мрежите и услугите на ИКТ, особено в по-малките населени места, където обществените места за достъп до информация са единствената възможност за много потребители, но броят им все още е твърде ограничен. Осигуряването на условия за разширяване на проникването на ИКТ извън общинския център ще създаде възможности за по-широк достъп до услуги и информация за населението и бизнеса от периферните територии. Изграждането на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет услуги за целия обществен сектор, включително и на улеснен достъп за хората с увреждания, е задължителна стъпка към информационното общество.

- **Доставка на енергия.**

Карта - Електропроводи преминаващи през територията на Община Кюстендил.

През територията на Община Кюстендил преминават електропроводи с напрежение 20 kV, 110 kV, 220 kV и 400 kV.

„ЧЕЗ Разпределение България“ АД е компанията, която снабдява с електроенергия потребителите на област Кюстендил.

Регионално звено „ЧЕЗ Електроразпределение България“ АД - Кюстендил е дружеството, което отговаря за поддържането на електроразпределителната мрежа в областта и общината.

• Газопроводи.

Магистралният газопровод навлиза на територията на Община Дупница от землището на с. Сапарево, където има изграден / ПК 493+70 / км 56,3, от там през землището на с. Крайници – СКЗ № 7 - км 63,5, северно от с. Червен брег и с. Яхиново, пресича р. Друмска / ПК 638+46 /, пресича главния път Е-79 / 636+46 / и излиза на СКЗ № 8, с. Пиперево км 73,3. От там газопроводът се разделя в посока за Македония и Гърция. При с. Пиперево има изградено отклонение за град Дупница и “Балканфарма-Дупница” АД.

Направлението за Гърция пресича жп-линията Дупница-Бобов дол при км 3+500 пресича пътя Дупница-Кюстендил при разклона за с. Баланово продължава покрай р. Джерман и при с. Грамаде напуска територията на общината.

Направлението за Македония от вододела с. Пиперево по северния скат на местността “Каваклия”, пресича жп-линията Дупница-Бобов дол, при километър 6+0,50 пресича пътя Дупница-Бобов дол и покрай пътя Дупница-Кюстендил, при с. Панчарево напуска територията на общината. Отклонението за град Дупница минава южно от с. Пиперево, пресича Главен път Е-79 при

разклона за с. Пиперево, пресича жп-линията Перник-Дупница при помпена станция и р. Джубрена след жп-моста с. Яхиново – “Балканфарма-Дупница” АД.

• Атмосферен въздух.

Община Кюстендил попада в Югозападен район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), в който са превишени нормите по показатели ФПЧ10 и ФПЧ2,5.

През 2013 г. в гр. Кюстендил е проведено измерване с мобилната автоматична станция (МАС) на ИАОС, съгласно утвърден график от Министъра на околната среда и водите. Качеството на атмосферния въздух е измерено по показатели: фини прахови частици, въглероден оксид, серен диоксид, азотен диоксид, сероводород, амоняк, метан. При измерванията са отчетени превишения на концентрациите по показатели: ФПЧ10 и ФПЧ2,5. Във връзка с това е дадено предписание да се разработи Програма за намаляване нивата на замърсителите в атмосферния въздух, съгласно изискванията на чл. 37 от Наредба № 12 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 58/2010 г.).

Качеството на атмосферния въздух е нарушено по показател ФПЧ10 и SO₂. Основни причини за превишенията са използването на твърди горива за отопление и автомобилният транспорт.

Влияние върху качеството на атмосферния въздух оказва котловинно-планинския релеф, който не позволява бързото разсейване на замърсителите от приземния слой.

При изгарянето на масово употребяваните в домакинството твърди горива емисиите са с ниска височина и ниска емисионна температура. При неблагоприятни метеорологични условия и затруднена дифузия на замърсителите това също може да бъде причина за високи приземни концентрации в близост до източниците. Най-неблагоприятни климатични условия за замърсяване на атмосферния въздух могат да се определят зимните месеци, когато са чести случаите на температурни инверсии, мъгли и облачност.

Автотранспортът оказва влияние за нарастване нивото на азотните окиси и оловните аерозоли и ФПЧ като резултат на нарастване броя на личните МПС и състоянието на автомобилния парк. По отношение замърсяването на атмосферния въздух с прах и вредни газове в община Кюстендил не трябва да се пренебрегват и причините от благоустройствен характер.

Стопанската дейност в общината е насочена преди всичко към обекти на леката промишленост, електрониката и други. За своята дейност обектите

ползват електроенергия, течни и твърди горива. Най-големите точкови източници на замърсяване на атмосферния въздух в общината са:

□ КЗ Багреници към Кераминженеринг АД, гр. София: Оператор на инсталация за изработване на керамични продукти (тухли) чрез изпичане в рингова пещ – 460 t/d (115 000 t/y). Керамичният завод има издадено Комплексно разрешително № 96/2006 г. на Министъра на околната среда и водите. Използваното гориво е въглищен шлам. При извършената проверка през 2013 г. от РИОСВ – Перник не са констатирани нарушения.

□ КЗ Драговищица към Кераминженеринг АД, гр. София: Инсталация за изработване на керамични продукти чрез изпичане - блокове за зидария и коминни тела, включваща: тунелна пещ № 1 и тунелна пещ № 2. Керамичният завод има издадено Комплексно разрешително №268-НО/2008 г. на Министъра на околната среда и водите. Използваното гориво е природен газ. Дружеството извършва собствени периодични измервания, които се представят в РИОСВ под формата на доклад. Същият е утвърден от директора на РИОСВ - Перник. Определените норми за допустими емисии се спазват.

През 2013 г. в РИОСВ са представени 2 доклада за извършени собствени периодични измервания (СПИ) на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от дейността на „Кераминженеринг“ АД, КЗ Драговищица, с. Драговищица и „Кераминженеринг“ АД, клон КЗ Багреници, с. Багреници.

Специфичен сезонен проблем на гр. Кюстендил, свързан с физикогеографското му положение и липсата на централно отопление е състоянието на атмосферния въздух през отоплителния сезон.

Проблемът се поражда от факта, че замърсяването се предизвиква на първо място от масовото използване на въглища и дърва за отопление на жилищата. Едва след това, като замърсители се явяват промишлените предприятия и автотранспортът.

Изградената газопреносна мрежа чувствително облекчава проблема със замърсяването от основните предприятия и обществено-административни сгради.

• Води.

□ Повърхностни води.

Състоянието на повърхностните водни тела разположени на територията на община Кюстендил е следното:

° Водно тяло BG4ST700R017 - Река Струма от вливането на река Треклянска до вливането на река Соголянска Бистрица е в умерено състояние с цел достигане на добро състояние;

° Водно тяло BG4ST700R018 - Река Ломничка от изворите до вливането ѝ в река Драговищица е в добро състояние с цел поддържане на добро състояние;

° Водно тяло BG4ST700R019 - Река Драговищица от българо–сръбската граница до вливането ѝ в река Струма в добро състояние с цел поддържане на добро състояние;

° Водно тяло BG4ST700R020 - Река Соголянска Бистрица от изворите до вливането ѝ в река Струма в умерено състояние с цел постигане на добро състояние;

° Водно тяло BG4ST700R021 - Река Струма от вливане на река Соголянска Бистрица до вливането на река Елешница в умерен потенциал с достигане на добър екологичен статус;

° Водно тяло BG4ST700R023 - Река Новоселска от изворите до вливането ѝ в река Струма е в умерено състояние и е с цел постигане на добро състояние;

° Водно тяло BG4ST700R025 - Река Елешница от изворите до вливането на река Речица и в добро състояние с цел поддържане на добро състояние;

° Водно тяло BG4ST700R027 - Река Елешница от вливането на река Речица до вливането ѝ в река Струма е в добро състояние с цел поддържане на добро състояние;

Водно тяло BG4ST700R026 - Река Речица от изворите до вливането ѝ в река Елешница е в добро състояние с цел поддържане на добро състояние;

° Водно тяло BG4ST700R028 - Река Струма от вливането на река Елешница до вливането на река Джерман е в добро състояние с цел поддържане на добро състояние.

Най-важните източници на замърсяване на повърхностните и подпочвени води на територията на Община Кюстендил са източниците на дифузно замърсяване (населени места без изградена канализация, замърсяване с отпадъци и др.), а така също и функциониращите промишлени предприятия и животновъдни обекти без съвременни системи за пречистване на водите.

Основните потенциални производствени източници на замърсяване на водните обекти (повърхностни води и канализационна система) в района на Община Кюстендил са следните действащи предприятия, с информация за вида на производство и място на заустване:

“Аркотроникс-България” АД, гр. Кюстендил: производство на кондензатори; заустване – ГК (градски колектор); БФВ (битово-фекални води) и промишлени ОВ (отпадъчни води);

° “Автотехника-Осогово” ЕАД, гр. Кюстендил: сервиз, автомивка; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ;

° “Елпром Трафо - СН” АД, гр. Кюстендил: производство на маслени разпределителни трансформатори до 1600 квт; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ;

° “Мебел-К” ЕООД, гр. Кюстендил: дърводелски цех; заустване – ГК;

° “Петрол” АД, гр.София - база Кюстендил: база за съхранение на горива,

бензиностанции и газостанции; заустване – ГК;

- ° “Пътнически автотранспорт” ООД, гр. Кюстендил: транспортна и ремонтна дейност; заустване – ГК;

- ° МБАЛ “Д-р Н.Василиев” АД, гр. Кюстендил: общинска болница; ГК;

- ° ТПК “Стримон - 3”, гр. Кюстендил: производство на безалкохолни напитки; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ;

- ° “Кюстендилски строител” АД, гр. Кюстендил – бетонов възел; ГК;

- ° “ТАП” ООД, гр. Кюстендил: товарни и автомобилни превози; ГК;

- ° “Торготерм” АД, гр. Кюстендил: кухненско оборудване; ЛПСОВ, заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ;

- ° “Международен композит БГ” АД, гр. Кюстендил: производство на санитарен фаянс; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ;

- ° Химическо чистене “Хигия”, гр. Кюстендил: химическо чистене и гладене, баня и пералня; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ;

- ° ЕТ “Юлиан Асенов – Феста”, гр. Кюстендил: колбасарски цех; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ;

- ° “К+М” ООД, гр. Кюстендил: колбасарски цех; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ;

- ° “Кюстендилски хляб”, гр. Кюстендил: хранително-вкусова промишленост; заустване – ГК;

- ° “Винпром-Кюстендил” АД – цех в с. Граница – отчетено е замърсяване на водите на река Багрenska от цеха за ракиеизваряване.

• Състояние на ВиК мрежата.

Водоизточниците, които се експлоатират на територията на „Кюстендилска вода” ЕООД, Кюстендил, са 199 подземни и 21 повърхностни или общо 220 броя.

На територията на община Кюстендил има започнато изграждане на язовир за питейно-битово водоснабдяване. Инвеститор на обекта е МРР. Изграждането на язовира е наложително от гледна точка на сигурното и безпроблемно решаване на водоснабдяването на град Кюстендил и околните села.

На територията на „Кюстендилска вода” ЕООД има изградена една пречиствателна станция за питейни води – ПСПВ в с. Жилenci, община Кюстендил. След пречистването на водата се водоснабдяват град Кюстендил и селата Лозно и Жилenci. Приблизителното население, обслужвано от ПСПВ, е около 50 000 жители.

В дружеството функционира изпитвателна химична и микробиологична лаборатория (ИХМЛ).

В лабораторията се извършва постоянен и периодичен мониторинг по показателите на посочената наредба. За целта се извършват ежемесечно около

200 проби вода. Процентът на стандартност е около 96% по Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (обн. ДВ бр. 30/2001 г.), при спуснат норматив 95%.

Предвид на това, че много селища се захранват директно от речни водохващания, чиито качества на водата се влияят изключително от природните условия, е крайно наложително изграждането на малки пречиствателни станции.

Дължината на водопроводната мрежа е – външни водопроводи 607 км и вътрешна водопроводна мрежа - 1 043 км, като броят на водопроводните отклонения е около 37 000 км. Същите са изградени преди повече от 40 години, амортизирани са и това води до чести аварии и загуби на вода, поради което тяхната подмяна е наложителна.

На територията на общината има изградена канализация само в град Кюстендил и с. Шишковци.

Градът има смесена канализационна система с преливници за дъждовна вода. Същата е изградена около 1940 г. и има около 12 000 км канализационни отклонения. Отпадъчните води се заустват в Градската пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ), въведена в експлоатация през 1975 г. Капацитетът на станцията по проект е 560 л/с. Наложително е изграждането на малки пречиствателни станции за отпадъчни води и в останалите по-големи селища. Пречиствателната станция работи в нормален режим и няма превишения на индивидуалните емисионни ограничения заложиени в РЗОВ. Място на заустване на отпадъчните води е р. Банщица (или Банска), поречие Струма, II-ра категория водоприемник.

В общината съществува и се експлоатира и ПСОВ с. Шишковци, община Кюстендил, която е тип модулно съоръжение с биологично пречистване.

• Литоложка среда.

Основни почвени типове за наклонените терени на общината са канелените горски и кафявите горски почви с техните разновидности, а в ниските участъци от азоналните почвени типове с най-голямо разпространение и значение са алувиално-ливадните и делувиялно-ливадните почви, благоприятстващи отглеждането на овощни и зърнени култури и зеленчуци. Срещат се, макар и на отделни малки петна, още смолници, хумусно-карбонатни почви (рендзини) и планинско-ливадни почви.

На територията на община Кюстендил няма замърсени почви с тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий и арсен и нефтопродукти почви. В пределите на общината няма терени с наличие на заблатени почви.

Геоложкият строеж на Кюстендилската котловина и склоновете на оградните планини носят рискове от свлачища, срутища, поройни речни

разливи. Особеностите на общината не благоприятстват ветрова ерозия. Наклоните на терените, интензивността на валежите, както и почвените условия, са част от факторите, които определят интензивността на ерозията. Скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка, като незасетите обработваеми земи са подложени на по-интензивни ерозионни процеси, в сравнение с почви под горска покривка. Естествената ерозия се ускорява под влияние на човешката дейност.

На територията на общината съществуват нарушени територии, главно резултат от добива на полезни изкопаеми. По важните обекти са следните:

- ° Открит рудник за кафяви въглища “Катрище” - в Катрищенския въглищен басейн;
- ° Осоговски руден район - полиметални руди;
- ° Конявска планина – варовик;
- ° планина Осогово – гранит, оловно-цинкови руди;
- ° с. Драговищица – глини;
- ° Коритата и терасите на реките Струма, Драговищица и др. - инертни и кариерни материали, както и разсипно злато.

Като проблемни в екологично отношение в обхвата на общината могат да бъдат определени следните територии:

- ° Каменичката котловина и горното течение на р. Бистрица - район, подложен в миналото на въздействието на дейността на бившия МОК на “Осогово” ЕАД (в несъстоятелност) – свързано с дейностите по ликвидацията на минно-добивните обекти и рекултивация на депата за технологичен отпадък - хвостохранилища в с. Гюешево и с. Преколница.

- ° Поречието на р. Струма – установени са опити за незаконно изземване на баластра, което води до понижаване нивото на подпочвените води.

- ° Отделни територии за нерегламентиран добив на разсипно злато, водещ до нарушаване на ландшафта и унищожаване на крайречната растителност.

□ Национална екологична мрежа (НЕМ).

Общата площ на обектите от НЕМ е 372 28 км², което представлява 38.68% от територията на общината. Делът е близък до средният за страната – 35%. Най-голям е делът на защитените зони, опазвани съгласно Закон за биологичното разнообразие (обн. ДВ бр. 77/2002 г.) – 38.65%. От тях по-голяма е площта на защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива на Съвета 92/43/ЕИО от 21.05.1992 г.), – 36.34%, на защитените зони за опазване на птиците (Директива на Съвета 79/409/ЕИО от 2 април 1979 г.). се падат 21.22%. Незначително е участието на защитените територии, опазвани, съгласно Закона за защитените територии (обн. ДВ бр. 133/1998 г.) – 0.17%. Сред тях най-голям е делът на резерватите –

0.12%.

На територията на общината се намират следните защитени зони:

° Защитена зона за опазване на дивите птици с код BG 0002079 “Осогово”

Защитената зона има обща площ 24 125.09 ха и се намира в землищата на с. Богослов, с. Вратца, с. Грамаждано, с. Гърляно, с. Гюешево, с. Жиленци, с. Каменичка Скакавица, с. Ново село, с. Преколница, с. Раненци, с. Савойски, с. Сажденик, с. Раненци, с. Червена ябълка.

Защитената зона има за цел опазване и поддържане на местообитанията на описаните по-долу застрашени видове птици съгласно чл. 6, ал.1, т.3 от Закона за биологичното разнообразие, по време на гнездене и миграция за постигане на техния благоприятен природозащитен статус: бял щъркел (*Ciconia ciconia*), осояд (*Pernis apivorus*), белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), скален орел (*Aquila chrysaetos*), сокол скитник (*Falco peregrinus*), планински кеклик (*Alectoris graeca*), бухал (*Bubo bubo*), козодой (*Caprimulgus europaeus*), сив кълвач (*Picus canus*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), горска чучулига (*Lullula arborea*), ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), червеногърба сврачка (*Lanius collurio*).

° Защитена зона “Осоговска планина” с код BG 0001011.

Защитена зона за опазване на местообитанията по Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна „Осоговска планина” (код BG 0001011), се намира в Осоговската планина и обхваща землища на населени места включени в състава на общините Кюстендил и Невестино. Площта на защитената зона е 345 132.45 дка.

Максималната надморска височина на зоната е 2 223 м, минималната надморска височина е 437 м, а средната 1 304 м. Зоната е одобрена с Решение на Министрески съвет № 661 от 16 октомври 2007 година. Защитена зона обхваща землищата на следните села – Богослов, Вратца, Грамаждано, Гърляно, Гюешево, Жиленци, Каменичка Скакавица, Ново село, Раненци, Савойски, Сажденик, Слокощица, Цървена ябълка – разположени на територията на Община Кюстендил. От населените места на територията на Община Невестино в защитената зона са включени землищата на селата – Ваксево, Ветрен, Длъхчево-Сабляр, Друмохар, Еремия, Илия, Пелатиково, Раково, Рашка Гращица, Смоличано, Страдалово, Тишаново, Църварица, Чеканец, Четирци.

Целите на опазване на защитена зона „Осоговска планина” са:

☐ Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет и опазване в рамките на защитената зона.;

☐ Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона,

включително и естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

В Община Кюстендил се намират следните защитени територии:

- ° Резерват “Църна река”: Намира се в землището на с. Сажденик върху площ от 258.3 ха, от тях 85.2 ха горски фонд и 173.1 ха земеделски фонд.;

- ° Природна забележителност “Скакавишки водопад”: Намира се в землището на с. Полска Скакавица на територия от 0.1 ха земеделски фонд.;

- ° Природна забележителност “Ючбунар-група секвой”: Намира се в землището на с. Богослов и обхваща територия от 0.2 ха горски фонд.;

- ° Природна забележителност “Вековна букова гора”: Намира се в землището на с. Граница, до манастира “Свети Лука” и обхваща залесена площ от 1.2 ха.

На територията на община Кюстендил се генерират битови, строителни, промишлени и опасни отпадъци.

При морфологичния анализ на отпадъците се установява преобладаване на хранителните отпадъци – 46.6%. Следват хартиените – 6.56%; полимери – 6.18; отпадъците от стъкло – 6.14%, строителните и т.н.

С въвеждането на разделното събиране много голяма част рециклируеми компоненти от отпадъчния поток се събират и предават за рециклиране и повторна употреба. Отделят се предимно стъкло, хартия, пластмаси, метали.

Наличната информация показва тенденция на намаляване на нормата на натрупване на битови отпадъци от населението на Общината, както и намаляването на количеството сгурия и пепел, поради газификацията на голяма част от града. Очаква се морфологичният състав на битовите отпадъци да се променя в резултат на масово използване в бита на пластмасови, комбинирани и метални опаковки за еднократна употреба, масово навлизане на напитки със стъклени бутилки за еднократна употреба и поради въвеждането на системи за разделно събиране.

Количеството строителни отпадъци, депонирани на определеното за целта място, са определени основно по данните, записани в издадените от Кмета разрешителни за превоз на отпадъците.

Количеството на строителните отпадъци през последните години е следното: за 2008 година – около 20 000 м³.; за 2011 година – около 10 000 м³; за 2012 година – около 8 000 м³.

Като депо за строителни отпадъци е определена още през 2001 година, по реда на тогава действащия ЗОВВОС, площадката, намираща се в местността „Решетка”, землището на гр. Кюстендил.

С оглед провеждането на мероприятия за подобряване състоянието на околната среда, негодните за повторна употреба земни маси и по-дребни строителни отпадъци се депонират на сметището при с. Радловци, където се

използват за запръстяване.

Голямо количество строителни отпадъци се депонират незаконно покрай шосетата, предимно на входно-изходните артерии на града.

През последните години на територията на община Кюстендил са генерирани следните количества производствени отпадъци, 2006 година – 1305 тона; 2011 г. – 3 318 т и 2012 г. – 3 410 т.

По-голямата част от производствените отпадъци подлежи на рециклиране.

В община Кюстендил се генерират видове опасни отпадъци, които са характерни за страната - пестициди, отработени масла, утайки от промишлени отпадъчни води, болнични отпадъци и др.

Те се образуват обикновено в малки количества, но от голям брой източници. Организираното сметосъбиране и извозване на територията на Община Кюстендил се извършва от Общинско предприятие „Чистота”.

Обхванати в организираното сметоизвозване в момента, освен гр. Кюстендил, са и следните села: Багрени, Берсин, Богослов, Гирчевци, Грамаждано, Граница, Гюешево, Г. Гращица, Дворище, Д. Гращица, Драговищица, Жабокрът, Гърляно, Жилени, Катрище, Коняво, Копиловци, Лозно, Мазарачево, Николичевци, Нов Чифлик, Пиперков Чифлик, Слокощица, Радловци, Раждавица, Скриняно, Соголяно, Стенско, Таваличево, Ябълково, Търновлак, Шипочано и Шишковци.

В последните години на територията на община Кюстендил се наблюдава намаляване на строително-ремонтните дейности и съответно намаляване на количествата депоинирани строителни отпадъци.

Едни от големите обеми производствени отпадъци се генерират от ГПСОВ на гр. Кюстендил.

Понастоящем те се съхраняват на територията на станцията. За тяхното категоризиране като безопасни производствени или опасни отпадъци, следва да се извършват анализи и при необходимост да се отреди площадка за съхраняването им като опасни отпадъци. Към настоящия момент е в процес на изграждане депо за изгнили утайки от ПСОВ. С реализирането на проекта ще се реши един от сериозните проблеми на гр. Кюстендил.

Депонирането на твърдите битови отпадъци, производствените с неопасен характер и неопасните болнични отпадъци се извършва на площадка в местността „Гладни рид”, землището на с. Радловци, намираща се на 5 км северозападно от гр. Кюстендил. Сметището не отговаря на изискванията на нормативната уредба. Община Кюстендил е една от общините-членове на Сдружение „Рила Еко”, които участват в реализирането на инвестиционното намерение за изграждане на Регионален център за третиране на неопасни отпадъци на територията на Община Дупница. Направени са прединвестиционните проучвания. Изготвен е Доклад за ОВОС, който е внесен

в Община Кюстендил за разглеждане, запознаване на потенциално засегнатото население и провеждане на среща за обществено обсъждане.

Предвижда се на територията на Община Кюстендил да бъде изградена претоварна площадка със сепарираща и компостираща инсталация. Не се предвижда задържането на отпадък на площадката. След сепарирането, част от отпадъка се уплътнява и посредством контейнери се извозва до Регионалния център за третиране на неопасни отпадъци Дупница.

□ Климатични явления и промени.

В дългосрочен план, продължаващите климатични промени ще повишат средните температури, ще променят характера на разпределение на количествата валежи. Ще бъдат необходими сериозни инвестиции за борба срещу сушата, опустиняването, пожарите, бреговата ерозия и наводненията.

България е сред страните, които се очаква да бъдат най-сериозно засегнати от климатичните промени. В най-тежко положение ще бъдат районите, в които е най-развито земеделието, туризмът, горското стопанство и хидроенергетиката.

От края на 1970-те години в България се наблюдава тенденция към затопляне. Средната годишна температура през 2010 г. е с 1,2°C над климатичната норма. Такава е и глобалната тенденцията.

Средната глобална температура на въздуха през 2010 г. в световен мащаб се е увеличила с 0,7 - 0,8 °C, в сравнение с нивата отпреди индустриализацията.

Според прогнозите, броят на нощите, през които температурата на въздуха няма да бъде под 20°C (тропически нощи), ще се увеличи, като страната попада в най-рисковите части на Европа. Районът на гр. Кюстендил се очаква да е по-слабо засегнат.

Очаква се и намаляване на броя на дните със снежна покривка. Отново сред най-малко засегнатите е районът на гр. Кюстендил. Уязвимостта на българските райони е сходна с тази на районите в Южна Европа, Англия и Ирландия.

Промените на климата ще окажат своето въздействие и върху условията за туристическа дейност.

Повишаването на температурите и безводието ще ограничат туризма в много европейски райони.

Според очакваната промяна на индекса за туристически климат за ЕС, България е сред страните с най-висока очаквана негативна промяна. Районът на гр. Кюстендил попада в по-малко негативната четвърта група.

Регионален индекс за климатична сигурност (РИКС): За оценка на комбинираното въздействие на горните неблагоприятни промени е изчислен регионален индекс за климатична сигурност за районите от ниво 2 (NUTS 2) за целия ЕС. Според този индекс, районът на гр. Кюстендил попада в относително

най-благоприятната, четвърта група.

1.2. Рисковете характерни за Община Кюстендил на вредните последствия.

На основание чл. 146г., ал.1 от Закона за водите и чл. 5 от Директива 2007/60/ЕО относно оценката и управлението на риска от наводнения, са разработени Проекти на районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) в обхвата на Западнобеломорски район за басейново управление. Град Кюстендил е РЗПРН с код BG4000ASPFRST10, оценен с висок риск от наводнения.

Според проучванията евентуално засегнатата жилищна площ се изчислява на 5 600 дка, а жилищни територии с риск - на 121 дка, като броя на потенциално засегнатите жители на гр. Кюстендил е 3 277.

Климатичните особености на общината създават възможност за възникване на продължителни засушавания, смерчове, бури, градушки и други, които нанасят значителни материални щети. За гр. Кюстендил от съществено значение е преди всичко рискът от градушки и евентуалните поражения върху материалния фонд.

Анализ на възможните бедствия и прогноза за последиците от тях върху населението, Националното стопанство (икономиката), инфраструктурата и околната среда.

На територията на общината са възможни:

- **бедствия** - земетресения, наводнения, суша, свлачища и срутища, бурни ветрове, смерчови явления, прашни бури, горски и полски пожари, градушки, снегонавявания и обледявания, огнища на заразни болести и епидемии по хората, животните и растенията;

- **аварии** - в рисковите обекти, работещи с радиоактивни изотопи, взривоопасни и пожароопасни материали, промишлени отровни вещества и токсични газове;

- **катастрофи** - космически, авиационни, железопътни, пътно-транспортни и от преднамерени действия.

За целите на оценката на риска са дефинирани четири области на вредните последствия:

- Социални последствия - последствия за хората и прекъсване на нормалната социална функция – потенциалният брой на загиналите, на сериозно пострадалите или болелите, както и броят на непосредствено засегнатите хора – евакуирани/преместени и временно настанени лица;
- Последствия за инфраструктурата - поражения на сгради, съоръжения, прекъсване на доставките на основни стоки/услуги;
- Икономически загуби - общите загуби в лева за всички категории, включително разходите за лечение, разходите за незабавни или

дългосрочни мерки за възстановяване, разходите от прекъсване на икономическата дейност, косвени социални разходи и други преки и косвени разходи;

➤ Последствия за околната среда - въздействие върху географията на района с последствия за околната среда, релефа, природните ресурси - разходите за възстановяване на околната среда или щетите върху околната среда.

1.3.Анализ на рисковете на територията на Община Кюстендил.

Същността и последствията от най-характерните бедствия, аварии и катастрофи се заключават в следното:

1.3.1.Земетресения.

Територията на областта се характеризира със средна сеизмична активност — коефициент на сеизмичност 0,15 и очаквана интензивност 8-ма степен и попада предимно под въздействието на външни за областта сеизмогенни райони с очакван магнитуд до 8 по скалата на Рихтер.

Най - опасни последствия на територията на областта могат да се предизвикат от максимални земетресения в:

- Софийската земетръсна зона на **Средногорския сеизмичен район** с максимален очакван магнитуд 6.5 - 7, интензивност около 9-та степен и сеизмичен коефициент 0,27.

- Струмската земетръсна зона на **Рило-Родопския сеизмичен район** с максимален очакван магнитуд 8, интензивност над 9-та степен в епицентралната област и сеизмичен коефициент 0.27.

- Скопската земетръсна зона на **Валандовския сеизмичен район** в Македония с максимален очакван магнитуд 7 и интензивност 9 в град Скопие.

Сценарий (максимално вероятен) за земетресение с магнитуд 7 – 8 по скалата на Рихтер.

При земетресения с магнитуд над седма степен и интензивност 9-та степен в епицентралната област се наблюдават смесени ефекти от земетръсното въздействие върху хора, сгради и природна среда.

В резултат на сеизмичното въздействие е възможно възникване на следната обстановка:

- ☐ човешки жертви и затрупани хора, нуждаещи се от спасяване;
- ☐ пълни, силни, частични и слаби разрушения на сградния фонд;
- ☐ значителна част от населението ще остане без подслон, нуждаещо се от настаняване и всестранно осигуряване;
- ☐ необходимост от медицинско обслужване, от подслон, завивки, дрехи, храни и вода, осветителни и отоплителни източници;

- ☐ нарушаване на електро-, водо- и газоподаване;
- ☐ активизиране на свлачища;
- ☐ възникване производствени аварии и аварии по тръбопроводи, в резултат на което може да се получи химическо замърсяване;
- ☐ създаване на сложна пожароопасна обстановка;
- ☐ повишен риск от автопроизшествия;
- ☐ получаване на повреди в хидротехническите съоръжения и възникване на опасност от наводнения;
- ☐ нарушаване на транспортната инфраструктура, предизвикани от разрушения на пътни съоръжения - /мостове, надлези, тунели, изкривявания на ж.п. линии и др./ - неизползваеми транспортни артерии;
- ☐ възникване на епидемии сред населението и животните.

Последиствия – няма данни, но ще са значителни социални, икономически, за инфраструктурата и за околната среда.

1.3.2. Радиационна авария.

При нарушаване нормите за безопасна експлоатация и разрушаване на защитните бариери в АЕЦ "Козлодуй" е възможно възникване на **радиационна авария**, съпроводена с изхвърляне на радиоактивни продукти в околната среда. На територията на областта ще се създаде радиационна обстановка, при която населението ще получи през целия период на облъчване еквивалентна доза до 60 милисиверта.

Радиационна обстановка на територията на областта може да се очаква и при възникване на авария в АЕЦ извън страната и трансграничен пренос на радиоактивни продукти.

2 обекта/ Енергоремонт и ТЕЦ Бобов дол / на територията на областта използват **технологични източници на йонизиращи лъчения**. При аварии и инциденти с тях ще възникнат локални огнища, създаващи непосредствена опасност за обслужващия ги персонал. Непосредствената опасност за населението е малко вероятна, но при кражби, криминален трафик и радиационен тероризъм може локално да се създаде опасна радиационна обстановка и да се застраши здравето и живота на малки групи хора.

Радиационни аварии могат да възникнат и **по време на превоз на техногенни радиоактивни източници на територията на областта.**

Индивидуалните средства за йодна профилактика на населението се планират, закупуват, подновяват и предоставят в собственост на общините от МВР.

Редът за създаване, съхраняване, обновяване, поддържане, предоставяне и отчитане на запасите от индивидуалните средства за защита се определя с наредба на Министерския съвет.

1.3.3.Промислени аварии, свързани с отделяне на токсични вещества.

Промислени аварии с отделяне на силно токсични вещества на територията на областта могат да възникнат във фирми от фармацевтичната, химическата, текстилната, минната и електродобивната промишленост, което създава потенциална опасност за местното население

През територията на областта преминават силно натоварени пътища за Македония, Сърбия и Гърция, по които се транспортират силно отровни химически суровини. При катастрофа могат да се създадат условия за замърсяване на околната среда и заплаха за живота и здравето на населението.

При транспортни произшествия, технологични аварии и пожари в обекти, транспортиращи или работещи с нефт, нефтени продукти, пропан-бутан и природен газ също е възможно замърсяване и реална опасност за живота на населението. Такова е предприятие с висок рисков потенциал, обект данъчен склад и склад „ОАКП” за съхранение и производство на базови органични разтворители и разреждатели на алкидни бои, гр. Кюстендил, ул. „Николичевски път” № 22.

ЕТ “Осогово - 2012” е спрял от експлоатация хвостохранилище Преколница. При възстановяване на дейността на МОК Гюешево от ЕТ”Стефан Кънев” във водите на хвостохранилище Преколница ще се съдържат цианови съединения. Евентуални пробиви в стената на хидротехническото съоръжение, могат да причинят заливане на населени места и замърсяване на площи и водоизточници.

Условия за замърсяване и опасност за населението могат да предизвикат разливи на мазут в река Струма.

1.3.4.Биологично заразяване на хора, животни и растения.

Огнища на биологично заразяване са територията с намиращите се на нея хора, животни, съоръжения, материални ценности и околната среда, подложени на непосредственото въздействие на бактериалните агенти и токсини, които са в състояние да бъдат източници на разпространение на инфекциозни заболявания сред хора, животни и растения.

Възникването на огнища на биологично заразяване може да стане чрез вдишване на заразен въздух, употреба на заразени хранителни продукти и вода, чрез ухапване от заразени насекоми, кърлежи или гризачи, а също и при установяване на контакт с болни хора, животни или заразени предмети. Чрез въздушни маси може да бъде пренесена популация от насекоми. Не е изключена и диверсия или терористичен акт като най-често се заразяват водоизточници, складови помещения, фуражи и земеделски площи.

Размерите на огнището на биологично заразяване зависят от биологичните агенти, техните количества и методите на приложение, от плътността на населените места, от наличието на възприемчиви животни и растения, от метеорологичните условия, от годишния сезон и характера на времето в момента на появяването им.

При въвеждане на режим на питейно водоснабдяване в Община Кюстендил на територията ѝ през пролетта и особено през есента се увеличават случаите на заболяване от вирусен хепатит и остри чревни инфекции.

Съществуващите производствено-икономически условия и структурата на селското стопанство, разположението на областа на границата с Република Северна Македония и Република Сърбия, влошената международна епизоотична и епифитотична обстановка, недостатъчният контрол при търговията и вносно-износния режим с живи животни и продукти от животински и растителен произход създават условия за възникване на **огнища на биологическо заразяване**. Не е за пренебрегване опасността и от пренасяне на зарази и паразити в близост до международните пътища за Република Северна Македония, Република Сърбия и Република Гърция и при преминаване на горски и селскостопански животни през границата.

В полските райони на Община Кюстендил е възможно размножаването на мароканския скакалец.

1.3.5.Пожари.

Пожарът е неконтролируемо горене във времето и пространството, свързано със заплаха за собствеността, живота и здравето на хората.

Като стихийно бедствие за Община Кюстендил са характерни големите горски и полски пожари, които възникват от гръмотевични бури, умишлено или при палене на огън през сухите месеци на годината. Силно пресечената местност затруднява максимално силите и техниката за бързото им овладяване и спирането на разпространението им.

В гр. Кюстендил училищата и сградите за масово пребиваване са пожарообезопасени с противопожарни средства и имат планове за бързо напускане на сградите.

Промислени аварии, с отделяне на силно токсични вещества могат да възникнат в по-големите фирми от промишлеността. Те създават потенциална опасност за всичките населени места на територията на града.

В община Кюстендил е сформиран доброволно формирование „КЮСТЕНДИЛ-2013“ при Община Кюстендил с обща численост – 40 (четиридесет) броя човека за действия при природни бедствия, аварии и извънредни ситуации.

Проведено е обучение по план-програма, утвърдена от директора на Регионална дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението".

Нарушаването на технологичната дисциплина в обектите на електроенергийната, текстилната, обувната и фармацевтичната промишленост, които работят със синтетични влакна, каучукови изделия, багрила, взривоопасни и леснозапалими и горими материали освен до пожар може да доведе и до отделяне на силно токсични вещества. Особено опасна в това отношение е предприятие с висок рисков потенциал, обект данъчен склад и склад „ОАКП” за съхранение и производство на базови органични разтворители и разреждатели на алкидни бои, гр. Кюстендил, ул. „Николичевски път” № 22.

Изключителна опасност, за избухване на стихийен пожар в Община Кюстендил и населените места на територията на Община Кюстендил, представляват газостанциите и бензиностанциите, разположени в гъсто населени квартали и част от населените места на общината.

Магистралните газопроводи за Република Северна Македония и Република Гърция при авария или кражба на съоръжения също могат да предизвикат катастрофални пожари на местността.

Пожари могат да възникнат поради нарушаване на правилата за пожарна безопасност и правилата за експлоатация на техниката и техническите съоръжения. В резултат на това са възможни частични изгаряния на обекти, обгаряне и обгазяване на хора. Особена опасност представляват производствените предприятия в града, всички учебни заведения и други сгради за масово пребиваване на хора.

Всички останали обекти в общината, съхраняващи пожароопасни химически вещества и разтвори, се очаква да създадат огнища на поражение с локално значение.

1.3.6. Наводнения

Наводнения могат да възникнат при обилни валежи, бързо снеготопене и при частично или пълно разрушаване на стени на големи и малки язовири. От наводнения най-сложна обстановка се очаква на територията на Община Кюстендил от язовирите: Върташево, Граница, Лозно, Руен и Дренов дол и в поречията на реките Саволска Бистрица, Бистрица, Банщица, Драговищица и Струма.

При проливни дъждове са възможни локални наводнения в град Кюстендил, където канализацията за повърхностни води често е запушена от разхвърляните по улиците през зимата срещу залеждането пясък и сгурия.

Възможни са наводнения и от язовири и водоеми, разположени извън територията на общината: От язовир “Пчелина” в Пернишка област по река

Струма и от водоем, разположен на територията на Република Сърбия по река Драговищица.

1.3.7. Снегонавявания и обледявания.

Големите разлики в денонощния ход на температурите са характерни за територията на Община Кюстендил. През зимата те могат да доведат до: обледяване и късане на електропроводите за високо напрежение, заледяване на пътищата от топенето през деня и мраза през нощта. Характерно за областта през зимните месеци е преминаването на валежи от дъжд в мокър сняг, при което силно се оснежават електропреносните мрежи, което води до късане на електропроводи и даже до чупене и изкривяване на носещите стоманено-бетонни и стоманено-решетъчни стълбове. Спирането на електрозахранването по основните електропреносни мрежи в областта води до създаване на тежка зимна обстановка, особено във високопланинските населени места.

Силните ветрове през зимата са характерни за високите части от територията на Община Кюстендил. Образуват се снежни преспи и може да възникне усложнена обстановка в участъци от републиканската пътна мрежа, в района на първокласния път I-6 (Е-871) от КПП Гюшево през Кюстендил за София и III-601 от КПП Олтоманци до Кюстендил.

През зимата във високите части на планините често явление са лавините, които затрудняват работата на фирмите и търговските дружества при подържането на безаварийната експлоатация в някои рискови направления на територията на Община Кюстендил.

1.3.8. Засушавания, градушки, гръмотевични и ветрови бури.

Климатичните особености на Община Кюстендил се обуславят от големите разлики в надморската височина - над 2000 метра, което създава възможност за възникване на продължителни **засушавания, смерчове, бури и градушки.**

Засушаванията водят до спиране на питейното водоподаване на населените места, които се захранват от плитки извори и повърхностни речни водохващания. Тежко ще е положението в населените места на територията на Община Кюстендил, в които е въведен режим на питейно водоснабдяване.

Засушаванията водят до избухване на масови горски и полски пожари, при което се нанасят големи щети на горския фонд и на жилищния фонд в планинските села. Особено застрашени са населените места на територията на Община Кюстендил, а именно: с. Богослов, с. Ломница, с. Кършалево, с. Цървеняно, с. Церовица, Кутугерци и други, където поради пресечената планинска местност е невъзможно бързо да се локализируют и потушават пожарите и те нанасят катастрофални щети.

Големи щети на селското стопанство в областта ежегодно нанасят градушките.

Смерчовите явления в Община Кюстендил са характерни предимно за високопланинските райони, където нанасят значителни щети на горския фонд.

Прашните бури и ветровата ерозия са характерни за територията на Община Кюстендил през пролетта, когато духат силни южни и югозападни ветрове. Особено силни са ветровете по северните склонове на планините. Поради зачестилите засушавания през пролетта в прилежащите на северните склонове на планините равнини и низини се наблюдава засилена ветрова ерозия.

1.3.9.Свлачища и срутища.

На територията на областта са регистрирани свлачища. Особено тежко е положението в общините Бобов дол, Кюстендил, Дупница и Невестино. Срутищата застрашават предимно пътищата Кюстендил-София, Кюстендил-КПП Олтоманци, Кюстендил-Бобошево и Дупница-Кочериново.

Списък на разпределение на свлачищата на територията на Община Кюстендил

1. **Свлачище: KNL 29.20208-02 - с. Дворище, KNL 1117 /Кюстендил - Коняво/ - Дворище - Ръждавица - Гърбино от км 1+150 до км 1+350 – дата на регистрация - 27.06.2017 година; Национален идентификатор: KNL 29.20208-02;**

Местоположение: с. Дворище, KNL 1117 /Кюстендил - Коняво/ - Дворище - Ръждавица - Гърбино от км 1+150 до км 1+350; Структура на свличане: асеквентно;

Механизъм на свличане: детрузивно; Възраст на свлачището: съвременно;

Тип на терена: планински склон; Наклон определен с: по карта; Изложение: югозапад.

X координата: 22.7487045289

У координата: 42.3319187916

Z координата: 495.00000

ЕТК номер: К-9-33

2. **Свлачище: KNL 29.73750-01 - с. Търсино, път KNL 2138 /II-62 Кюстендил - Невестино/ - Нови чифлик - Берсин - Търсино при км 7+100; дата на регистрация - 18.03.2015 година; Национален идентификатор: KNL 29.73750-01;**

Местоположение: с. Търсино, път KNL 2138 /II-62 Кюстендил - Невестино/ - Нови чифлик - Берсин - Търсино при км 7+100; Структура на свличане: асеквентно;

Механизъм на свличане: детрузивно; Възраст на свлачището: съвременно;

Тип на терена: планински склон; Наклон определен с: по карта; Изложение: югоизток.

X координата: 22.7504314

У координата: 42.2206787
Z координата: 630.00000
ЕТК номер: К-9-43

3. **Свлачище:** KNL 29.73750-02 - с. Търсино, път KNL 2138 /II-62 Кюстендил - Невестино/ - Нови чифлик - Берсин - Търсино при km 7+400; дата на регистрация - 18.03.2015 година; Национален идентификатор: KNL 29.73750-02;

Местоположение: с. Търсино, път KNL 2138 /II-62 Кюстендил - Невестино/ - Нови чифлик - Берсин - Търсино при km 7+400; Структура на свличане: **асеквентно;**

Механизъм на свличане: **детрузивно;** Възраст на свлачището: **съвременно;**

Тип на терена: **планински склон;** Наклон определен с: **по карта;** Изложение: **югоизток.**

X координата: 22.7481671
У координата: 42.2196026
Z координата: 650.00000
ЕТК номер: К-9-43

1.3.10. Терористични действия .

В условията на усложнена криминогенна обстановка и в резултат на **терористични действия е възможно преднамерено предизвикване на бедствия, аварии и катастрофи с тежки последствия.** Много застрашени са язовирите в Община Кюстендил, които в по-голямата си част не се охраняват. Откритите планински водохващания също могат да станат обект на терористични действия.

Територията на Община Кюстендил пряко граничи с кризисните по отношение на международния тероризъм Република Северна Македония и Република Сърбия, което увеличава опасността от пренасяне на терористични действия през границата.

1.4. Преценяване и приоритизиране на рисковете.

Анализ на вредните последствия:

Идентифициране на областите на вредните последствия за всяка от опасностите, съгласно списъка по т.1.2. е представено в Таблица № 22.

Таблица № 22. Рискове и области на вредните последствия.

Източник на риск	Области на вредните последствия			
Опасности	Социални последствия	Последствия за инфра- структурата	Икономически загуби	Последствия за околната среда
	(С)	(И)	(З)	(О)

1. Речни наводнения	*	*	*	*
2. Скъсване на язовирна стена	*	*	*	*
3. Земетресения	*	*	*	
4. Свлачища	*	*	*	*
5. Срутища	*	*	*	*
6. Ерозия		*	*	*
7. Силни бури			*	
8. Градушки			*	
9. Снегонавия			*	
10. Поледици	*		*	
11. Високи температури	*		*	*
12. Продължителни суши	*		*	*
13. Разлив на опасни вещества			*	*
14. Големи транспортни произшествия	*		*	
15. Горски пожари			*	*
16. Пожари в земеделски територии;			*	*
17. Животинска епидемия			*	*
18. Човешка пандемия	*		*	*
19. Завишен радиационен фон вследствие на авария в АЕЦ	*		*	*
20. Авария с източник на йонизиращи лъчения	*		*	*
21. Прекъсване на доставките на основна стока/услуга			*	

Качествен анализ на рисковете на територията на Община Кюстендил.

Анализът на риска има за цел да раздели приемливите рискове от значителните рискове. Той включва разглеждане на източниците на рискове, последствията от тях и вероятността за възникване на тези последствия.

- Критерии на последствията.

Таблица № 23. - Критерии на последствията.

Ниво	Описание	Детайлно описание
1	Незначителни	Няма ранени, малко или никакви щети, малки финансови загуби.
2	Малки	Необходимост от оказване на първа помощ, малки щети по сградите, средни финансови загуби.
3	Умерени	Необходимост от медицинско лечение на пострадалите, умерени щети по сгради и по инфраструктурата, високи финансови загуби.
4	Големи	Значителни наранявания, високо ниво на щети по сгради и инфраструктура, големи финансови загуби.
5	Катастрофални	Смъртни случаи, повечето сгради и инфраструктура са сериозно повредени, огромни финансови загуби.

- Критерии за вероятност.

Таблица № 24. - Критерии за вероятност

Ниво	Описание	Детайлно описание	Индикативен среден период на повтораемост	Индикативна честота
A	Много вероятно	Очаква се да възникне в повечето случаи. (Много документирані събития и доказателствени факти)	≤ 1 година	Един или повече пъти в годината
B	Вероятно	Вероятно е да възникне в повечето случаи. (Много документирані събития. Случили се в близкото минало събития в други съпоставими области/общини/територии. Голяма възможност, причина или условие за възникване.)	≤ 10 години	Един или повече пъти на 10 години
C	Възможно	Може да възникне в даден момент. (Малък брой документирані събития. Случили се в близкото минало събития в други съпоставими области/общини/територии. Малка възможност, причина или условия за възникване.)	≤ 100 години	Един или повече пъти на 100 години
D	Малко вероятно	Може би ще възникне в даден момент. (Много малко документирані събития или доказателствени факти; Няколко случили се в близкото минало събития в други съпоставими области/общини/територии. Много малка възможност, причина или условия за възникване.)	≤ 1000 години	Един или повече пъти на 1000 години
E	Много рядко	Може да се случи само при изключителни обстоятелства.	> 1000 години	По-малко от един път

		(Няма документирани събития или други доказателствени факти; Няма случвали се събития в други съпоставими области/общини/територии. Изключително малка възможност, причина или условия за възникване.)		на 1000 години
--	--	--	--	----------------

- Качествена матрица на риска.

За представяне на качествената оценка на риска използваме матрица за анализ на риска, определена от два фактора: вероятност и последствия - Качествената матрица за анализ на риска

Качествената матрица за анализ на риска е получена от комбинацията на двете Таблицы №2 и таблица №3). Нивата на риск в матрицата са модификация на матрицата на риска в БДС ISO 31010: „Управление на риска – методи за оценяване на риска“.

Таблица № 25. - Качествената матрица за анализ на риска.

Вероятност	Последствия				
	1 Незначителни	2 Малки	3 Умерени	4 Големи	5 Катастрофални
А - Много вероятно	Умерено	Умерено	Високо	Екстремно	Екстремно
В - Вероятно	Ниско	Умерено	Високо	Високо	Екстремно
С - Възможно	Ниско	Умерено	Умерено	Високо	Високо
Д - Малко вероятно	Ниско	Ниско	Умерено	Умерено	Умерено
Е - Много рядко	Ниско	Ниско	Ниско	Умерено	Умерено

Таблица № 26. - Качествен анализ на рисковете и класификация.

Източник на риск	Критерии за вероятност, (Ниво - описание)	Критерии за последствията, (Ниво - описание)	Качествена оценка на риска, (Ниво)
1. Речни наводнения	С - Възможно	2 - Малки	Умерено
2. Скъсване на язовир-на стена	С - Възможно	3 - Умерени	Умерено
3. Земетресения	В - Вероятно	5 - Катастрофални	Екстремно
4. Свлачища	С - Възможно	3 - Умерени	Умерено
5. Срутища	А – Много вероятно	2 - Малки	Умерено

6.	Ерозия	A – Много вероятно	2 - Малки	Умерено
7.	Силни бури	A – Много вероятно	2 - Малки	Умерено
8.	Градушки	A – Много вероятно	2 - Малки	Умерено
9.	Снегонавяв ания	C - Възможно	2 - Малки	Умерено
10.	Поледици	C - Възможно	3 - Умерени	Умерено
11.	Високи температури	C - Възможно	3 - Умерени	Умерено
12.	Продължит елни суши	B - Вероятно	2 - Малки	Умерено
13.	Разлив на опасни вещества	A – Много вероятно	2 - Малки	Умерено
14.	Големи транспортни произшествия:	D – Малко вероятно	1 - Незначителни	Ниско
14.1.	Автотранспо ртни	D – Малко вероятно	5 - Катастрофални	Умерено
14.2.	Железопътни	D – Малко вероятно	3 - Умерени	Умерено
15.	Горски пожари	D – Малко вероятно	3 - Умерени	Умерено
16.	Пожари в земядел-ски територии	C - Възможно	1 - Незначителни	Ниско
17.	Животинск а епидемия;	C - Възможно	1 - Незначителни	Ниско
18.	Човешка пандемия	C - Възможно	3 - Умерени	Умерено
19.	Завишен радиаци-онен фон вследствие на авария в АЕЦ	D – Малко вероятно	3 - Умерени	Умерено
20.	Авария с източник на йонизиращи лъчения	D – Малко вероятно	3 - Умерени	Умерено
21.	Прекъсване на доставките на основна стока/услуга	C - Възможно	1 - Незначителни	Ниско
21.1.	Водоснабдява не	C - Възможно	1 - Незначителни	Ниско
21.2.	Топлоснабдяв ане	C - Възможно	3 - Умерени	Умерено

Вследствие на извършения анализ на риска и степенуване на всяка една от опасностите по отношение на нивото на риск, Общ.СНРБ взе решение за по-нататъшно преценяване на рисковете с нива „Умерено“ и „Високо“.

1.4. Преценяване и приоритизиране на рисковете.

Приоритизирането на рисковете за област Кюстендил е представено в Таблица № 36), като е използван примерния шаблон за оценка на риска от

„Указания за разработването и готовността за изпълнението на планове за защита при бедствия“ на Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет.

В следствие на получените числови стойности в процеса на „преценяване на риска“ по критериите „Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“, опасностите идентифицирани на територията на областта са подредени в низходящ ред в следната таблица.

Таблица:

№	Опасности	Крайна числова стойност от таблица (Приложение № 36)
1.	Земетресения	14,8
2.	Речни наводнения	8,2
3.	Скъсване на язовирна стена	4,0
4.	Авария с източник на йонизиращи лъчения	4,0
5.	Автотранспортни катастрофи	3,0
6.	Човешка пандемия	3,0
7.	Железопътни катастрофи	3,0
8.	Свлачища	15,0
9.	Горски пожари	10,2
10.	Високи температури	4,0
11.	Силни бури	5,0
12.	Пожари в земеделски територии	7,2
13.	Продължителни суши	7,0
14.	Поледици	7,8
15.	Разлив на опасни вещества	3,0
16.	Завишен радиационен фон вследствие на авария в АЕЦ	4,2
17.	Градушки	4,0
18.	Снегонавявания	6,5

- ☐ Таблица за оценка на риска - /Приложение № 36 към РАЗДЕЛ VIII – ПРИЛОЖЕНИЯ/.
- ☐ Таблица за анализ на последствията от съответния риск - /Приложение № 37 към РАЗДЕЛ VIII – ПРИЛОЖЕНИЯ/.

Определяне на потенциално опасните обекти от местно значение и критичната инфраструктура в общината.

- ☐ Потенциално опасните обекти от местно значение са оценени по степен на риск в три групи (с висока, средна и ниска степен на риск), съгласно /Приложение № 7 към РАЗДЕЛ VIII – ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 6. Общинска пътна мрежа на територията на община Кюстендил към 2012 г.

№

на пътя

Наименование на пътя

Габари

т [м]

Състояние на пътната

настилка по участъци [км]

Дължина

на пътя

добро средно лошо [км]

KNL2110 I-6 Границата - Гърляно - Каменичка Скакавица - Гюешево - Деве баир
6/8

3,5/6

2.8 4.1 - 6.9

KNL2111 I-6 Граница - Гърляно - Раненци - Преколница - Цървен дол - Коприва

5/7

3,5/6

4.9 4.5 4.0 13.4

KNL1112 I-6 Гърляно - Кюстендил - Жиленци - Глоговска река

6/8

4

1.5 - 2.5 4.0

KNL3113 III-3083 Долно село - Коприва - Бобешино - Жеравино 4 - - 6.8 6.8

KNL2114 I-6 Гърляно - Кюстендил - Грамаждано - Жиленци 5/7 3.9 - - 3.9

KNL3115 III-3083 Долно село - Бобешино - Црешново 3,5/6 - 0.8 2.4 3.2

KNL3116 I-6 Гърляно - Кюстендил - Ръсово - Бистрица 4 - - 6.3 6.3

KNL Кюстендил - Радомир - Углярци - Горна Козница 4 - - 5.0 5.0

KNL1117 I-6 Кюстендил - Радомир - Дворище - Шипочано - Раждавица - Гърбино

6/8

5/7 4

10.2 - 5.7 15.9

KNL3118 Кюстендил - Радомир - Буново 3,5/6 3.6 - - 3.6

KNL3119 Кюстендил - Горна Брестница 6/8 4.2 - - 4.2

KNL1120 Кюстендил - Копиловци - Дворище 6/8 4 1.6 - 1.1 2.7

KNL1122 Кюстендил - Лозно 6/8 3.8 - - 3.8

KNL1123 Кюстендил - Скриняно - Николичевци 6/8 4.4 - - 4.4

KNL2124 Кюстендил - Блатец - Дождевица - Церовица

6/8

3,5/6 4

11.6 4.0 10.2 25.8

KNL3125 Кюстендил - Дождевица - Приют за бездомни животни - Блатец - Лисец - Леска

5/7

3,5/6 4

3.3 0.5 3.8 7.6

KNL Блатец - Леска - Лисец - Ръсово - Гърляно - Долно село 4 6/8 2.1 - 8.8 10.9

KNL3126 III-601 Кюстендил - Драговищица - Соголяно - Скриняно 6/8 3.7 - - 3.7

KNL3127 Кюстендил - Драговищица - Соголяно - Мазарачево - Кършалево - Ломница
6/8 4 4.1 - 13.0 17.1

KNL3128 Кюстендил - Драговищица - Ломница - Чуденци 6/8 13.2 - 4.8 18.0

Този документ е съставен в рамките на проект «Разработване и въвеждане на мониторинг при изпълнението на политики от общинска администрация Кюстендил»,

финансиран по оперативна програма „Административен капацитет”, Приоритетна ос I „Добро управление”, подприоритет 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики”, Бюджетна линия BG051PO002/13/1.3-07”.

7

3,5/6 4

KNL1129

Драговищица - Ломница - Церовица -Кутугерци - Долно село - Преколница -Гюешево - Границата - Гърляно

4 5/7

6/8

16.7 - 8.1 24.8

KNL3130 Долно село - Цървен дол

6/8

3,5/6

0.5 5.5 - 5.5

KNL3131 Драговищица - Долно уйно - Горановци -Полетинци 3,5/5,5 7.2 - - 7.2

KNL3132 Долно уйно - Режинци - Ломница - Ивановци - Гурбановци 4 - - 17.1 17.1

KNL2133 Коняво - Долна гращица - Горна гращица 6/8 4.8 - - 4.8

KNL3134 х. "Три буки" - Почивна станция "ДАП" - Цървена ябълка 3,5/6 0.5 7.0 - 7.5

KNL1135 Кюстендил - Дупница - Багреници 6/8 0.5 - - 0.5

KNL3136 Търновлак - Гирчевци 4 - - 2.2 2.2

KNL2137 Кюстендил - Дупница - Пиперков чифлик - Граница 6/8 2.5 - - 2.5

KNL2138 Кюстендил - Дупница - Нов чифлик - Берсин - Търсино - Горно Търсино 6/8 4

8.7 - 5.0 13.7

KNL2139 Невестино - Горна Гращица - Катрище -Таваличево - Коняво - Горна Козница

6/8 3.6 - - 3.6

KNL2140 Берсин - Граница - Кюстендил 6/8 3.5 - - 4.5

KNL3141 Берсин - Граница - Лелинци 6/8 3.5 - - 3.5

KNL3170 Раково - Ново село - Савойски - Сажденик 6/8 8.0 - - 8.0

KNL2110 Раково - Ново село - Две реки - х. "Три буки" 3,5/6 1.0 12.0 - 13.0

KNL3142 Злогош - Драговищица - Стенско - Шишковци - Раждавица 6/8 4.7 - - 4.7

KNL3144 Шишковци - Шипочано 6/8 2.0 - - 2.0

ОБЩО 147.6 37.9 106.8 292.3

Раздел III.

ПРЕВЕНЦИЯ.

1. Цел на раздел „Превенция“ - да представи рамката, насоките на СНРБ, структурите, ролите, отговорностите и процесите, които могат да бъдат приложени за въздействие върху рисковете и постигане на дългосрочно намаляване на риска от бедствия (рисковете, определени в раздел ПРОФИЛА НА РИСКА, които касаят общността в общината и са от значение за СНРБ).

2. Основни компоненти на раздела.

2.1. Принципи и критерии за намаляване на риска от бедствия чрез превенция:

- специфичност – дейностите по изпълнение на мерките, определени в раздела е насочена към конкретна област за подобрене;
- измеримост – резултатите от изпълнението на дейностите може да бъде количествено измерен;
- отговорност – ясно определени отговорни институции за изпълнението на дейностите;
- реалистичност – резултатите от изпълнението на дейностите следва да са постижими с наличните ресурси;
- времева обвързаност – ясно е посочено кога ще бъдат изпълнени дейностите.
- наблюдение и контрол по изпълнението на дейностите за намаляване на риска от бедствия.

2.2. Мерки и дейности за превенция, с цел намаляване на рисковете, приоритизирани в раздел ПРОФИЛ НА РИСКА .

2.2.1. Земетресение.

- спазване изискването на Наредба № РД-02-20-2 от 27 януари 2012 г. за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони (Обн. ДВ. бр.13 от 14 Февруари 2012 г.), проектирането на сгради, съоръжения, комуникации и други обекти да се осъществява със съответния сеизмичен коефициент Кс за населеното място;
- включване в подробните устройствени планове на застрашените територии, съгласно картите за сеизмичен риск, след изготвянето им по реда на Наредбата за условията, реда и органите за извършване на анализ, оценка и картографиране на рисковете от бедствия (Обн. ДВ. бр. 84 от 2 ноември 2012 г.);
- подготовка на населението за реагиране при земетресение - организира се от кметовете на общините чрез предоставяне на информация по подходящ начин и се подпомага от органите на изпълнителната власт в рамките на своята компетентност чрез поддържане на информация на интернет страницата си за намаляване на риска от бедствия и за начините на поведение, и за защитните мерки, съгласно изискването на чл. 17 от Закона за защита при бедствия (Обн. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г.)

- обучение в системата на предучилищното и училищното образование и в системата на висшето образование, съгласно изискването на чл. 16 от Закона за защита при бедствия;
- подготовка на съставните части на единната спасителна система чрез провеждане на тренировки и учения.

2.2.2. Речни наводнения.

Прилагането на мерки за предотвратяване и ограничаване на щетите, нанесени от природните наводнения се провеждат в съответствие с Плана за управление на риска от наводнения (2016-2021) за районите с риск от наводнения, съгласно извършеното картографиране по реда на Глава девета „Защита от вредното въздействие на водите“ от Закона на водите (Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г.).

Съгласно картите на районите с риск от наводнение, на територията на област Кюстендил са определени като рискове следните участъци:

2.2.2.1. Мерки за намаляване на риска от наводнения, касаещи двата участъка:

- повишаване на подготвеността на населението за наводнения;
- познаването на опасността, вкл. всичките ѝ важни параметри, като тип на наводненията, вероятност, интензивност (размери, скорост на вълната) и разпространение на въздействието;
- навременни предупреждения и прогнози;

2.2.2.2. Мерки за намаляване на риска от наводнения за участък: река Бистрица, с. Гърляно, Община Кюстендил - избран сценарий 100 г.:

- постоянен мониторинг на застрояването в близост до заливаемите зони;
- премахване на незаконни постройки, подприщващи съоръжения, огради, складирани материали и други намиращи се в границите на речните легла или дерета;
- ефективно управление на водните нива на яз. „Граница“, с. Граница, Община Кюстендил и яз. „Бухарец“, с. Катрище, Община Кюстендил. Недопускане на преливане през короната на стената при поройни валежи;
- прилагане и актуализация на аварийните планове;
- изграждане на нови корекции;
- надграждане на диги.
- създаване на управляеми полдери и малки буферни басейни в заливни тераси на реките;
- първоначално почистване и ежегодно почистване на коритото на р. „Бистрица“, с. Гърляно, Община Кюстендил в целия участък - дължина 600 м. - за осигуряване преминаването на висока вълна;
- почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна;

2.2.2.3. Мерки за намаляване на риска от наводнения за участък р. И постоянен мониторинг на застрояването в близост до заливаемите зони:

- изграждане на нови корекции;
- изграждане на земно-насипна дига и комбинация;

- ефективно управление на водните нива на язовир и недопускане на преливане през короната на стената при поройни валежи;
- прилагане и актуализация на аварийните планове.

2.2.3. Наводнения от скъсване на язовирна стена:

- изпълнение на мерки за поддържане на язовирните стени и съоръженията към тях в изправно техническо състояние и осигуряване на безопасната им експлоатация;
- контрол за готовността за безопасна експлоатация на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях по реда на Глава девета „Защита от вредното въздействие на водите“ от Закона на водите;
- повишаване на подготвеността на населението и познаване на опасността;
- прилагане и актуализация на аварийните планове

2.2.4. Завишен радиационен фон вследствие на авария в АЕЦ и авария с източници на йонизиращи лъчения (ИЙЛ):

- познаването на опасността от страна на компетентните органи и населението;
- обучение на населението за действие при повишена радиация;
- познаване на външния аварийен план на АЕЦ „Козлодуй“, разработен съгласно изискването на Глава осма „Аварийно планиране и аварийна готовност“ от Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ)(Обн. ДВ. бр. 63 от 28 Юни 2002 г.);
- поддържане на актуални аварийни планове на обектите, работещи с ИЙЛ, разработени съгласно изискването на Глава осма „Аварийно планиране и аварийна готовност“ от ЗБИЯЕ;
- разработване и поддържане на план за защита при ядрена или радиационна авария като приложение към областния план за защита при бедствия по чл. 9 от ЗЗБ;
- провеждане на учения и тренировки на областния щаб за изпълнение на плана;
- непрекъснат контрол на радиационния гама-фон на територията на областта чрез системата за мониторинг на ГДПБЗН – МВР (Приложение № 16);
- контрол при използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения съгласно глава пета от ЗБИЯЕ.

2.2.5. Горски пожари и пожари в земеделски територии:

- провеждане на кампании за пожарна безопасност в горските територии и земеделските земи;
- информационно–разяснителна дейност чрез използване на подходящи средства.

2.2.6. Разлив на опасни вещества:

- поддържане на актуални аварийни планове на обектите с висок и нисък рисков потенциал по ЗООС и чл. 35 от ЗЗБ;

- контрол на обектите, работещи и съхраняващи опасни вещества по ЗООС и ЗЗБ;
- подмяна или ремонт на морално остарелите инсталации, съоръжения и цистерни (Всички резервоари са рехабилитирани и с подменена арматура по програма ИСПА);
- обучение на служителите, провеждане на тренировки и учения.

2.2.11. Високи температури, силни бури, продължителни суши, поледици и снегонавявания са природни явления, за които текущото ниво на превенция на риска е високо, поради точните метеорологични прогнози.

2.3. Източници на финансиране за изпълнение на мерките.

2.3.1. Държавен бюджет.

2.3.2. Общински бюджет.

2.3.3. Бюджет на собственик на съоръженията.

2.3.4. Финансиране на превантивни дейности и дейности по подготовка за реагиране от областната програма за намаляване на риска от бедствия по чл. 6а, ал. 2, т. 4 от Закона за защита при бедствия като допълващо финансиране към одобрения бюджет на съответния компетентен орган и/или към осигурените средства от други източници по реда на Правилника за организацията и дейността на Междуправителствена комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет.

2.3.5. Използване на възможностите на застраховането.

2.3.6. Използване на европейски структурни и инвестиционни фондове.

2.4. Връзка с Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия (НСНРБ) и планиращите документи.

Изпълнението на определените мерки в раздела „Превенция“ са насочени към реализиране на стратегически цели на НСНРБ:

- постигане на устойчивост на обществото при бедствия;
- изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия на всички административни нива на управление;
- постигане на съгласуваност при провеждане на политиките за устойчиво развитие, адаптиране към промените в климата и намаляване на риска от бедствия;
- постигане на устойчивост на финансирането на защитата при бедствия.

За изпълнение на целите на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия на национално, областно и общинско ниво се разработват Национална програма, областни и общински програми за намаляване на риска от бедствия.

За изпълнение на целите на Националната програма за намаляване на риска от бедствия и във връзка с намаляване на рисковете, определени с

общинския план за защита при бедствия, се разработват общински програми за намаляване на риска от бедствия.

Годишните планове за изпълнение на Общинската програма за намаляване на риска от бедствия ще включват дейности за изпълнение на мерките, определени в раздела, бюджет, срок за реализация, очаквани резултати, индикатори за изпълнение и отговорни институции.

Раздел IV.

ГОТОВНОСТ.

1. Цел и основни компоненти на раздел „Готовност“.

1.1. Цел на раздела - да се извърши преглед на текущите нива на организационна готовност на съставните части на ЕСС и готовността на населението.

Съгласно ЗЗБ, "Готовност" са знанията и способностите на държавни структури, организации, общности и хора, които спомагат за предвиждането, реагирането и ликвидирането на последствията от вероятни, неизбежни, случващи се или случили се бедствия, постигнати в резултат на предварително предприети действия.

В раздела е описана готовността за справяне с бедствия, включваща планиране, обучение, тренировки на съставните части на ЕСС и населението.

Силите на ЕСС на областно и общинско ниво са показани в Приложение №2 към част Приложения към раздел VIII от Приложения на плана.

1.2. Основни компоненти:

1.2.1. Текущи нива на готовност на съставните части на ЕСС и готовността на населението са посочени в таблица, въз основа на получените резултати за „Готовност“ в раздел II „Профил на риска“.

Основните съставни части на единната спасителна система (ГДПБЗН - МВР, ОДМВР, БЧК и центровете за СМП) осигуряват непрекъснатата готовност за приемане на съобщения при възникване на бедствия, тяхната оценка и незабавни действия.

Таблица - Описание на текущите нива на готовност на съставните части на ЕСС и готовността на населението.

Опасности	Текущо ниво на готовност на съставните части на ЕСС	Текущо ниво на готовност на населението
Земетресения	средно	средно
Речни наводнения	високо	средно
Скъсване на язовирна стена	високо	средно
Авария с източник на ЙЛ	ниско	ниско
Автотранспортни катастрофи	високо	средно
Човешка пандемия	високо	средно
Железопътни катастрофи	високо	средно
Свлачища	високо	средно
Горски пожари	високо	средно
Високи температури	високо	средно
Силни бури	високо	средно
Пожари в земеделски територии	високо	средно
Продължителни суши	средно	средно
Поледици	високо	средно

Разлив на опасни вещества	средно	ниско
Завишен радиационен фон вследствие на авария в АЕЦ	средно	средно
Градушки	средно	средно
Снегонавявания	високо	средно

1.2.2.Проблемите, които възникват от текущите нива на готовност, свързани със спецификата на района на действие на ОСНРБ.

1.2.2.1. Готовност на съставните части на ЕСС – проблеми:

1.2.2.1.1. Липса на достатъчно сили и средства за адекватна намеса при бедствия (сили и средства на ЕСС, доброволци и др.);

1.2.2.1.2. Персоналът за координация при реагиране и възстановяване не е подходящо обучен за ефективно изпълнение на задълженията си;

1.2.2.1.3. Липса на информация за достъпни ресурси и начина на привличането им;

1.2.2.1.4. Координацията между съставните части на ЕСС в случай на бедствия не е на необходимото ниво;

1.2.2.1.5. Не са включени в ПЗБ, доставчиците на основни стоки/услуги, които са от значение за реагирането и възстановяването при бедствия.

1.2.2.2. Готовност на населението – проблеми:

1.2.2.2.1. Ниско ниво на обществена информираност за опасностите, възможните последствия и необходимите действия на населението, което не може да осигури ефективна готовност;

1.2.2.2.2. Нужда от повишаване на осведомеността на населението, с цел адекватно реагиране при ранно предупреждение и оповестяване при бедствия;

1.2.2.2.3. Липса на ключови показатели за готовността на населението (като съотношението на хората запасили се с достатъчно вода, храна, приспособления за готвене и подслон при бедствия).

1.2.3. Мерки за готовност, свързани с поддържането и подобряването на готовността, включващи планиране, обучение и тренировки:

1.2.3.1. Осигуряване на достатъчно сили и средства за справяне с възникналото бедствие;

1.2.3.2. Постигане на изискващото се ниво на взаимодействие и координация между участниците в реагирането и възстановяването при бедствия;

1.2.3.3. Осигуряване посрещането на първоначалните нужди на населението и участниците;

1.2.3.4. Повишаване информираността на населението.

1.2.4. Описание на методите и средствата, необходими за изпълнение на мерките:

1.2.4.1. Разработване на максимално-вероятни и тежки сценарии за бедствия в зависимост от определените рискове и преценка на необходимите сили и средства за справяне с тях;

1.2.4.2. Провеждане на обучения, тренировки и учения за подобряване на готовността за реагиране при бедствия, взаимодействието и координацията на органите на изпълнителната власт и съставните части на ЕСС;

1.2.4.3. Включване в Общ.ПЗБ на доставчиците на основни стоки/услуги на общинско ниво;

1.2.4.4. Провеждане на обучение на населението за рисковете от бедствия, начините на поведение и действие и за изпълнението на необходимите защитни мерки;

1.2.4.5. Подобряване информираността на населението и действията, които следва да предприемат според съответната опасност.

1.2.5. Задължения подпомагащи планирането на готовността.

При възникване на бедствия съставните части на единната спасителна система организират и изпълняват дейностите съгласно плановете за защита при бедствия.

Планирането на защитата при бедствия се извършва на общинско, областно и национално ниво.

Учения се планират и провеждат за подобряване на взаимодействието и координацията на съставните части на единната спасителна система и органите на изпълнителната власт за реагиране при бедствия. Тренировките и ученията се провеждат по заповед на министъра на вътрешните работи, областния управител или на кмета на общината.

Органите на централната изпълнителна власт и съставните части на единната спасителна система разработват планове за защита при бедствия за изпълнение на задачите, произтичащи от Националния план за защита при бедствия и плановете на областно и общинско ниво. Плановете се утвърждават със заповед на съответния ръководител след съгласуване съответно с председателя на СНРБ към МС, ОСНРБ или Общ.СНРБ.

Юридически лица и еднолични търговци, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 1, буква "г" или "д" от Закона за устройство на територията (*Приложение № 13 към раздел VIII от Приложения на плана*), която представлява опасност за възникване на бедствие:

➤ разработват аварийен план на обекта, в който е описано времето за готовност за реагиране на структурите и лицата от обекта за изпълнение на предвидените мерки;

- организират провеждането на тренировки по изпълнение на аварийния план най-малко веднъж годишно;
- изграждат и поддържат локални системи за оповестяване за осигуряване на ранно предупреждение на персонала, компетентните органи и населението;
- създават, подготвят и поддържат в готовност силите и средствата от обекта и средства за защита на работещите на територията на обекта;
- провеждат обучение на работещите за защита при бедствия.

Юридическите лица и едноличните търговци, осъществяващи дейност в сгради за обществено обслужване, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 2, буква "д" от Закона за устройство на територията, както и в лечебни заведения за болнична помощ, училища и детски градини, независимо от тяхната категория по чл. 137 от Закона за устройство на територията (Приложение № 15 към раздел VIII от Приложения на плана.):

- изготвят план за защита при бедствия на пребиваващите, който съдържа времето за готовност за реагиране на лицата от обекта за изпълнение на предвидените мерки;
- организират провеждането на тренировки за изпълнение на плана най-малко веднъж годишно;
- провеждат обучение на персонала за защита при бедствия.

1.2.6. Дейности свързани с готовността (Таблица-№1).

Дейностите свързани с готовността за справяне с бедствия, включват планиране, обучение, тренировки на съставните части на ЕСС и населението.

Таблица №1.

Дейности, които са предвидени за изпълнение	Отговорни структури за изпълнението на всяка от дейностите (водещи и подпомагащи)	Времовата рамка за изпълнение на всяка от дейностите
---	---	--

1. Планиране:		
1.1. Обл.ПЗБ	ОСНРБ	3 години от влизане в сила на ЗИДЗЗБ
1.2. Общински ПЗБ	Общински СНРБ	3 години от влизане в сила на ЗИДЗЗБ
1.3. ПЗБ за изпълнение на задачите, произтичащи от НПЗБ и планове на областно и общинско ниво.	Териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт и съставните части на ЕСС	След разработване на планове на областно и общинско ниво.
1.4. Планове за защита при бедствия на пребиваващи в обекти	ЮЛ и ЕТ, осъществяващи дейност в сгради и съоръжения за обществено обслужване с капацитет над 1000 места за посетители, както и в лечебни заведения за болнична помощ, училища и детски градини.	Постоянна
1.5. Аварийни планове на обекти	ЮЛ и ЕТ, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, която представлява опасност за възникване на бедствие.	Постоянна
2. Обучение		
2.1. Обучение на органите на изпълнителната власт и другите държавни органи	Ръководителите организират обучение на служителите от подчинените им звена, служби и други оперативни структури за изпълнение на дейности по защитата.	Съгласно планове и програми
2.2. Обучение на населението за защита при бедствия	Организира се от кметовете на общините чрез предоставяне на информация по подходящ начин. Органите на изпълнителната власт в рамките на своята компетентност подпомагат обучението чрез поддържане на информация на интернет страницата си за намаляване на риска от бедствия и за начините на поведение и за защитните мерки.	Ежегодно
2.2.1. Обучение в системата на предучилищното, училищното и висшето образование за защита при бедствия	Водеща - РУО Подпомагачи – РДПБЗН, БЧК, Община Кюстендил (Органите на изпълнителната власт в рамките на своята компетентност подпомагат обучението чрез поддържане на информация на интернет страницата си за намаляване на риска от бедствия и за начините на поведение и за защитните мерки).	Съгласно учебните програми
3. Тренировки		
3.1. Тренировки и учения на щаба за изпълнение на задачите на ОПЗБ	Провеждат се по заповед на областния управител на област Кюстендил	Тренировки - най-малко веднъж годишно Учения - най-малко веднъж на 2 години
3.2. Тренировки и учения на щаба за изпълнение на задачите на Общ. ПЗБ	Провеждат по заповед на кмета на общината.	Най-малко веднъж годишно
3.3. Тренировки и учения за изпълнение на задачите от планове на териториалните звена на централната администрация на изпълнител-	Териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт и съставните части на ЕСС	Съгласно планове на съответните структури

ната власт и съставните части на ЕСС		
3.4. Тренировки по изпълнение на аварийни планове на обекти	ЮЛ и ЕТ, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, която представлява опасност за възникване на бедствие.	Най-малко веднъж годишно
3.5. Тренировки по изпълнение на планове за защита при бедствия на пребиваващи в обекти	ЮЛ и ЕТ, осъществяващи дейност в сгради и съоръжения за обществено обслужване с капацитет над 1000 места за посетители, както и в лечебни заведения за болнична помощ, училища и детски градини.	Най-малко веднъж годишно

Раздел V.

РЕАГИРАНЕ.

1. Цел на раздел „Реагиране“ - да регламентира принципите за реагиране, приоритетите, системите, организационната рамка, функциите и задачите на съставните части на ЕСС (структурите и организациите на съответното областно/общинско ниво, партньорски организации), които ще бъдат задействани, развърнати и координирани по време на бедствие.

Съгласно §1, т. 24 от Допълнителните разпоредби към ЗЗБ, "Реагиране" са действията, които са предприети по време на или непосредствено след бедствието с цел спасяване на човешки живот, намаляване на въздействията върху здравето, осигуряване на обществената безопасност и на основните потребности на засегнатите хора.

В раздел „Реагиране“ се определят оперативните мерки, структурите на ЕСС, процесите и отговорностите при възникване на бедствие.

2. Основни компоненти на раздела.

2.1. Управление при бедствия. Обявяване на бедствено положение.

Кметът на Община Кюстендил организира и ръководи цялата дейност по защитата на територията на Община Кюстендил при бедствие.

Областният управител и кметът организират и ръководят защитата при бедствия съответно в областта и на територията на общината. Създават със заповед областен/общински щаб за изпълнение на областния/общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с щабове по чл. 62а, ал.2, чл.64, ал.1, т.10 и чл.65, ал.1, т.7 от ЗЗБ.

За изпълнението на мероприятията заложи в Плана за защита със своя заповед той създава Щаб. Списъкът на Щаба за изпълнение на плана за защита при бедствия е даден в **Приложение № 1** към раздел VIII на Приложения на Общ.ПЗБ

Съгласно чл. 50. (1) от Закона за защита при бедствия Областният управител обявява със заповед бедствено положение за цялата или за част от територията на областта. Копие от заповедта се изпраща незабавно на министъра на вътрешните работи.

При възникване на бедствие на повече от две съседни общини въвеждането на плана се осъществява по заповед на областния управител на област Кюстендил.

Плановете на звената на министерствата и ведомствата в областта, които участват в единната спасителна система се въвеждат в действие от съответните ръководители.

Кметовете на общини и/или ръководителите на общинските щабове за координиране на НАВР обявяват бедствено положение в общината, когато зоната на бедствено положение обхваща цялата или част от територията на общината.

В случай на непосредствена заплаха от бедствие, авария или катастрофа ръководителите на щабове вземат необходимите предохранителни мерки за защита на населението и националното стопанство.

Плановете за участие на модулите от Министерството на отбраната се въвеждат в действие по разпореждане на съответния командир, съгласно заповед на Министъра на отбраната при мотивирано искане на областния управител.

При възникване на критична ситуация на територията на община, неотложните аварийно-възстановителни работи се организират и провеждат от ръководителя на операциите и щаба за координиране на НАВР с подчинените органи за управление, сили и средства на единната спасителна система (ЕСС) и придадените усиления от областта.

Когато районът на критична ситуация обхваща територията на две и повече общини, спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи се организират и провеждат от областния щаб за изпълнение на областния план за защита при бедствия (ОблЩК на НАВР) с подчинените органи, сили и средства на ЕСС и придадените им национални специализирани екипи.

Националният щаб за координиране на НАВР към Министерството на вътрешните работи (МВР) организира и провежда спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи в райони на бедствия, обхващащи териториите на две и повече области, аварии в обекти с национално значение и големи транспортни катастрофи.

Специализираните екипи на органите от ЕСС получават задачи от МВР, по чието искане са привлечени за провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи, а управлението им се осъществява от непосредствените им ръководители.

Другите съставни части на ЕСС предоставят помощ при поискване съгласно плановете за защита при бедствия по решение на ръководителите на щабовете за координиране на НАВР.

Опирайки се на оценката на обстановката и предложенията на членовете на Щаба, Кмета на Община Кюстендил отдава разпореждане за изпълнение на заложените в Плана мероприятия до:

- ръководителите на структури на ЕСС;
- ръководителите на местните органи на държавната власт;
- до ръководните лица в Общинската администрация;
- до кметовете на населените места и кметските наместници.

Определя обема на информацията, която под формата на указания да бъде сведена до населението и стопанските субекти и която е насочена към мерките които трябва да се предприемат незабавно за осигуряване на тяхната защита. Информацията се предоставя от служителя за връзка с обществеността до средствата за масова информация.

Поддържа непрекъснатата връзка с Областния щаб за защита при бедствия и предоставя и получава актуална информация за обстановката.

Координира действията на органите на ЕСС в общината по изпълнение на поставените задачи по оказване на помощ на населението, ограничаване и намаляване на въздействието, провеждането на СНАВР и ликвидиране на последствията от него.

Нарежда включване на допълнителни сили и средства към екипите на

ЕСС, в съответствие с планираните екипи на субектите от националното стопанство.

Таблица със сигналите на РД „ПБЗН“ за оповестяване на населението за видовете опасности и средствата за тяхното предаване са посочени в ***(Приложение № 26 към раздел VIII на Приложения на Общ.ПЗБ).***

При значително надвишаване на обема на защитните мероприятия от планираните прави искане до министъра на вътрешните работи за включване на допълнителни екипи от други области или от структурите на централно подчинение.

При необходимост изисква деблокиране на части от държавния резерв за посрещане на допълнителните нужди на населението или за осигуряване на защитните мероприятия и такива, включени в провеждане на СНАВР и ликвидиране на последствията.

Функциите по ръководство се осъществяват от ръководител. Ръководителят е лицето, на което са делегирани правомощия и носи отговорността за справяне с бедствието (съгласно ЗЗБ, отговорността за справяне с бедствия на областно и общинско ниво е съответно на областният управител и на кмета).

Основните отговорности на ръководителя, включват:

- поемане на управлението и ръководството;
- активиране на щаба за изпълнение на ПЗБ;
- защита на живота и имуществото;
- управление на силите и средствата;
- контрол за безопасността на реагиращите и населението, както и за изпълнение на поставените задачи;
- осигуряване на условия за безопасност на работата при изпълнение на задачите;
- създаване и поддържане на ефективно взаимодействие между

съставните части на ЕСС, включително и оперативния център на ГДПБЗН.

Следва ясно да се разграничи, че общото ръководство се осъществява по хоризонтала между съставните части на ЕСС, участващи в реагирането при бедствие, а командването е по вертикала в рамките на всяка съставна част на ЕСС и се осъществява от представител на съответната структура. Областният управител/кмета осъществява общото ръководство на съставните части на ЕСС.

Общинският щаб извършва следните основни дейности:

1. анализ и оценка на обстановката при бедствие;
2. предлага на кмета на общината за одобрение решения относно необходимия обем и ресурсно осигуряване на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи за предотвратяване, ограничаване и ликвидиране на последствията от бедствието и за подпомагането на засегнатото население;
3. осъществява контрол по изпълнението на задачите и мерките за овладяване на бедствието;
4. информира чрез медиите населението за развитието на бедствието, за предприетите действия за неговото ограничаване и овладяване и за необходимите предпазни мерки и действия;
5. докладва на кмета на общината за хода на провежданите защитни мероприятия.

Общинският щаб извършва следните основни дейности:

- анализ и оценка на обстановката при бедствие;
- предлага за одобрение решения относно необходимия обем и ресурсно осигуряване на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи за предотвратяване, ограничаване и ликвидиране на последствията от бедствието и за подпомагането на засегнатото население;
- осъществява контрол по изпълнението на задачите и мерките за овладяване на бедствието;
- информира чрез медиите населението за развитието на бедствието, за предприетите действия за неговото ограничаване и овладяване и за необходимите предпазни мерки и действия;

- докладва за хода на провежданите защитни мероприятия.

В щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия са включени представители на всички структури, участващи в реагирането. Кметът на Община Кюстендил със заповед определят ръководител на операциите, който притежава необходимата експертиза и опит в зависимост от характера на бедствието (чл.31, ал.2 ЗЗБ). Ръководителят на операциите организира и контролира изпълнението на одобрените решения на областния щаб по чл. 64, ал. 1, т. 10 от ЗЗБ, осъществява взаимодействието и координацията между частите на ЕСС, участващи в изпълнението на дейностите по чл. 19, ал. 1 ЗЗБ в района на бедствието (чл.31, ал.1 ЗЗБ).

Обявяване на „бедствено положение“ от Кмета на Община Кюстендил за цялата или за част от територията на общината: въвежда се общинския план за защита при бедствия. Когато мащабът на бедствието надхвърля възможностите за справяне с наличните сили и средства на ЕСС на общинско ниво и са необходими допълнителни ресурси, Кмета на Община Кюстендил място може да поиска от Областния управител на Област Кюстендил помощ и обявяване на „бедствено положение“ чрез Оперативния център на РДПБЗН-Кюстендил. При въвеждане на общинския план за защита при бедствия управлението преминава на областно ниво. Общинският щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия в засегнати територии продължава да изпълняват своите функции и задължения, като координацията и управлението на силите и средствата на ЕСС се осъществява на общинско ниво от Кмета на Община Кюстендил и щабът за изпълнение на общинския план за защита при бедствия.

При обявяване на „бедствено положение“ ръководителят (Областния управител на Област Кюстендил / Кмета на Община Кюстендил) възлага на членове на щаба изпълнението на определени функции (планиране, операции, логистика), като сформира съответни секции и техни ръководители, показани на *(Фиг.1)*. Той определя и следните подпомагащи го позиции:

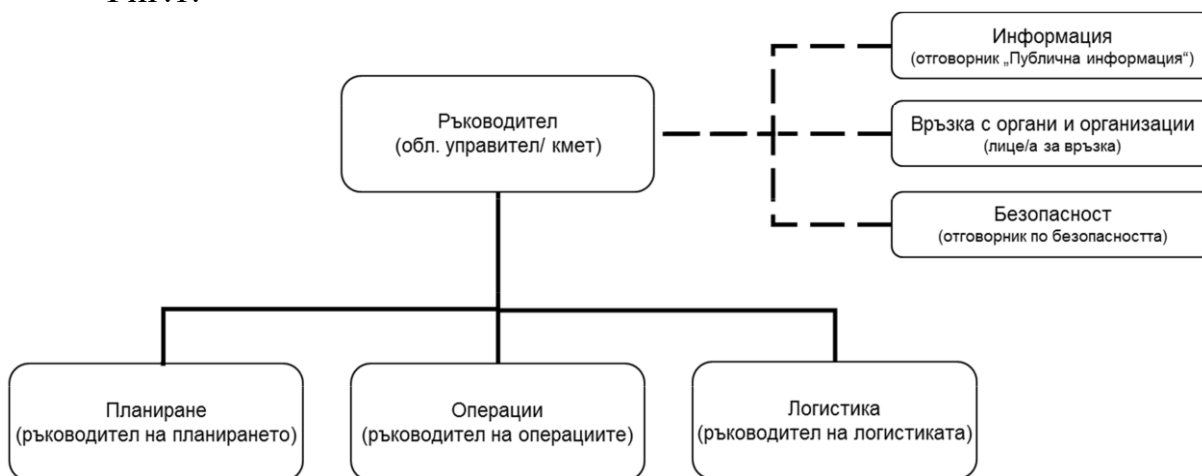
- отговорник за публичната информация – разглежда всички въпроси, свързани с медиите и координира разпространяването на информация до тях;

- отговорник за взаимодействието (лице/а за връзка с органи и организации) – поддържа контакт със структурите, участващи в реагирането при бедствие;

- отговорник за безопасността – следи за безопасните условия и предлага мерки за осигуряване на безопасност на персонала, включен в операциите.

Конкретни ръководители на секции и подпомагащи отговорници са посочени в Приложения №4 към раздел VIII на Приложения на Общ.ПЗБ.

Фиг.1.

При обявяване на „бедствено положение“ и въвеждане на Общ.ПЗБ, секция „Планиране“ попълва форми ***(Приложения №4 към раздел VIII на Приложения на Общ.ПЗБ).***

Организационната структура за управление при бедствия е показана в ***(Приложение № 4 към раздел VIII на Приложения на Общ.ПЗБ).***

Форма на План за действие е показана в ***(Приложение № 29 към раздел VIII на Приложения на Общ.ПЗБ).***

2.2. Принципи за реагиране в района на действие на Общ.СНРБ:

- отговорност – ясно определени отговорни институции за изпълнението на дейностите;
- ангажираност от всички институции за изпълнението на дейностите;

- реалистичност – резултатите от изпълнението на дейностите следва да са постижими с наличните ресурси;
- адекватност.

2.3. Идентифицирани в практиката проблеми при реагиране, целящи подобряване на организацията:

2.3.1. Подобряване на взаимодействието между съставните части на ЕСС:

- Повишаването на готовността, оперативната координация и капацитета за реагиране на основните съставни части на ЕСС, чрез участия в провеждането на учения, тренировки и други обучения на съставните ѝ части и усъвършенстване на нормативната уредба;
- поддържане в готовност на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване при бедствия (НСРПО);
- Провеждане на тренировки за проверка готовността на системите за ранно предупреждение, оповестяване и информиране;
- Поддържане на актуална база данни за длъжностните лица в различните нива за управление на Единната спасителна система;
- Познаване на ПЗБ от всички участници на СНРБ и ЕСС с цел подобряване на координацията при реагиране при бедствие.

2.3.2. Подобряване на организацията за оповестяване на населението:

- доизграждане на НСРПО на населението за територията на Община Кюстендил;

2.3.3. Повишаване на административния капацитет на съставните части на ЕСС за реагиране при бедствия.

2.3.4. Осигуряване на ключови ресурси в помощ на усилията при реагиране, като специализирана техника, специализирано оборудване, средства за комуникации.

2.3.5. Засилване на мотивацията за включване и участие в доброволното движение.

2.4. Описание на ролите, функциите и отговорностите при реагиране са посочени в следната таблица:

Рискове, съгласно таблицата	Функции/задачи	Отговорни структури
Земетресения	Оповестяване на щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия - съгласно Приложение №4-схема за оповестяване към раздел VIII на Приложения на Общ.ПЗБ	РДПБЗН - Кюстендил и РСПБЗН - Кюстендил
	Неотложни мерки за намаляване на въздействието: -спиране на електроподаването, водоснабдяването и газоподаването -спиране на движението по застрашени пътни и ж.п. участъци	ЧЕЗ, ВиК- Кюстендил, „Кюстендилска вода“-ЕООД, Арес-ГАЗ-Кюстендил ОПУ- Кюстендил, Община Кюстендил и НКЖИ
	Спасителни операции: -издирване и изваждане на пострадали под развалини (извеждане на пострадали от трудно проходими, опасни и недостъпни места, осигуряване на въздух на затрупани хора, осветяване зоната за извършване на спасителни дейности)	РДПБЗН, ОДМВР, БЧК, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“
	-гасене на пожари	РДПБЗН, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“
	-устройство на проходи	РДПБЗН, ЮЛ съгласно сключените споразумения по ЗЗБ
	-оказване на първа помощ на място на пострадали и транспортирането им до лечебни заведения	ЦСМП, РДПБЗН, БЧК
	-осигуряване на обществения ред, регулиране на движението, отцепване на мястото за намеса	РУ на МВР-Кюстендил, ОД на МВР - Кюстендил и ОП „УОИ“ – гр. Кюстендил
	Евакуация на населението останало без подслон	БЧК, Общ.А, Кмет на Община Кюстендил, ЮЛ съгласно сключените споразумения по ЗЗБ
	Разсредоточаване на културни и материални ценности	Ръководители на институции
	РХБЗ при инциденти и аварии с опасни вещества и материали вследствие на земетресение:	
	-разузнаване, спасяване на пострадали, локализиране на разливи, вземане на проби, извършване на анализи и ликвидиране на аварии	РДПБЗН, РЗИ, РИОСВ, ЦСМП
	-извършване деконтаминация на хора, техника и оборудване	РДПБЗН, РЗИ
	Ограничаване на разпространението и ликвидиране на възникнали епидемични взривове, епидемии и епизоотии от заразни и паразитни болести: - изолиране на района на епидемията/пандемията; - вземане и анализ на проби; - локализиране и ликвидиране на заразите.	ОДМВР РЗИ, ОДБХ РЗИ, ОДБХ, РДПБЗН
Речни наводнения и скъсване на язовирна	Предупреждение	НИМХ, МОСВ, БДЗБР, РДПБЗН
	Получаване на информация за мястото на наводнението и има ли пострадали.	РДПБЗН, Общ.А, ЦСМП, ОД на МВР

стена	Оповестяване съгласно Приложение №3-схема за оповестяване към раздел VIII на Приложения на Общ.ПЗБ	РДПБЗН и РСПБЗН
	Неотложни мерки за намаляване на въздействието:	
	-наблюдение в районите на заливните зони	Кмет на Община Кюстендил, РДПБЗН, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“
	-предприемане на мерки за намаляване на вредното въздействие на водите (възстановяване и надграждане на диги, ограничаване притока на вода, аварийно изпускане на водохранилища и отклоняване на водни потоци).	РДПБЗН, Кмета на Община Кюстендил, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“, ЮЛ съгласно сключените споразумения
	-спиране на движението по застрашени пътища и ж.п. участъци	ОД на МВР, ОПУ, НКЖИ, РУ на МВР
	-осигуряване на обществения ред, регулиране на движението, ограничаване достъпа до залетите места.	ОД на МВР, РУ на МВР
	Спасителни операции:	
	-извеждане на застрашеното население на безопасно място	РДПБЗН, Общ.А, ОД на МВР, Кмета на Община Кюстендил, РУ на МВР
	-извършване на разсредоточаване на културни и материални ценности	Ръководители на институциите
	-провеждане на операции по издирване и спасяване	РДПБЗН, ОД на МВР, БЧК, ДФ, РУ на МВР
	-оказване на първа помощ на място на пострадали и транспортирането им до лечебни заведения.	ЦСМП, БЧК
	Ограничаване на разпространението и ликвидиране на възникнали епидемични взривове, епидемии и епизоотии от заразни и паразитни болести: - изолиране на района на епидемията/пандемията; - вземане и анализ на проби; - локализиране и ликвидиране на заразите.	ОД на МВР, РУ на МВР, РЗИ, ОДБХ, РЗИ, ОДБХ, РДПБЗН
Авария с източник на ЙЛ и/или авария в АЕЦ	Получаване на информация за мястото за инцидента или аварията	РДПБЗН, ЦСМП, ОДМВР
	Привеждане в готовност на силите и средствата на ЕСС.	РДПБЗН, ОДМВР, РЗИ, РИОСВ, ОДБХ, ВиК, „Кюстендилска вода“ ЕООД
	Оповестяване съгласно Приложение №3-схема за оповестяване към раздел VIII на Приложения на Обл.ПЗБ	РДПБЗН
	Неотложни мерки за намаляване на въздействието:	
	-първоначална оценка на радиационната обстановка;	РДПБЗН, ОД на МВР
	-определяне на зоните за сигурност и контролиран достъп на основа на резултатите от радиационния мониторинг;	РДПБЗН, ОД на МВР
	отцепване на мястото на инцидента и обозначаване със знаци за радиоактивно замърсяване;	РДПБЗН РДПБЗН, ОД на МВР,
	-дозиметричен контрол на мястото на инцидента; използване на ИСЗ;	РДПБЗН, РЗИ
	-временно извеждане или евакуация на населението при необходимост	Общ.А, Кмет на Община Кюстендил,
	-осигуряване на подходящи места за безопасно временно съхранение на радиоактивните източници и материали до предаването им на ДП РАО	РДПБЗН, ОД на МВР, ОА, Кмета на Община Кюстендил, съгласувано с АЯР
	-радиационен мониторинг и вземане на проби за анализ	РЗИ, РИОСВ, ОДБХ,

	(почва, вода, храна и др.).	РДПБЗН
	-организиране на контролни пунктове за дозиметричен контрол и деконтаминация	РДПБЗН, ОД на МВР, Кмета на Община Кюстендил
	Спасителни операции при авария с ИЙЛ съгласно сценария по точка 1.2.2.11.2 от раздел II „Профил на риска“	
	-извеждане на пострадали и оказване на първа помощ от зоната на замърсяване	РДПБЗН, ЦСМП
	-осигуряване на обществения ред и регулиране на движението	ОД на МВР
	-извършване деконтаминация на хора, техника и оборудване	РДПБЗН
	-временно извеждане или евакуация на население	РДПБЗН, ОД на МВР, Общ.А, Кмета на Община Кюстендил
Автотранспортни и железопътни катастрофи	Получаване на информация за мястото и вида на катастрофата, и за състоянието на пострадалите.	РДПБЗН, ОДМВР
	Оповестяване	РДПБЗН, ОД на МВР
	Привеждане в готовност на силите и средствата на ЕСС.	РДПБЗН, ОД на МВР
	Оповестяване на областните управители и на щабове за координиране на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи (НАВР).	РДПБЗН
	Неотложни мерки за намаляване на въздействието;	
	-спиране на трафика по прилежащият пътен и/или ж.п. участък.	ОД на МВР, НКЖИ
	-пренасочване на движението по алтернативни маршрути.	ОД на МВР
	Спасителни операции :	
	-изваждане на пострадали, осветяване зоната за извършване на спасителни дейности.	РДПБЗН
	-гасене на пожари.	РДПБЗН, ДФ
	-оказване на първа помощ на място на пострадали и транспортирането им в лечебни заведения	РДПБЗН, ЦСМП, БЧК
	-регулиране на движението, отцепване на мястото за намеса	ОД на МВР, РУ на МВР
Обилни снеговалежи, снежни бури и заледяване	Информация за обстановката на място	РДПБЗН, ОД на МВР, Кмета на Община Кюстендил
	Оповестяване	РДПБЗН
	Привеждане в готовност на силите и средствата на ЕСС.	РДПБЗН, ОД на МВР, ЦСМП, Кмета на Община Кюстендил
	Оповестяване на областните управители и на щабове за изпълнение на планове за защита при бедствия	РДПБЗН
	Неотложни мерки за намаляване на въздействието:	
	-спиране на движението по затрупани пътни и ж.п. участъци;	ОД на МВР, НКЖИ
	-организиране почистването на републиканската пътна мрежа;	ОПУ
	-организиране почистването на общинската пътна мрежа	Кмета на Община Кюстендил, фирми по почистването

Горски пожари	Издирване и извличане на пострадали (извеждане на пострадали от трудно проходими, опасни и недостъпни места, осигуряване на въздух на затрупани хора	РДПБЗН, ОД на МВР, ЦСМП, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“
	Получаване на информация за мястото и развитието на пожара	РДПБЗН, РДГ
	Привеждане в готовност на силите и средствата на ЕСС.	РДПБЗН, ОД на МВР, РДГ
	Оповестяване	РДПБЗН, Общ.А
	Неотложни мерки за намаляване на въздействието:	
	-ограничаване на електроподаването и газоподаването в газопрееносната мрежа в района на пожара.	Енергоразпределителни дружества, Арес газ, Кмета на Община Кюстендил
	-спиране на движението по застрашени пътища и ж.п. участъци в района на пожара	ОД на МВР, НКЖИ, ОПУ
	Пожарогасителни и спасителни операции:	
	-издирване и извеждане на пострадали или на застрашени хора	РДПБЗН, РДГ, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“
	-оказване на първа помощ на място на пострадали и транспортирането им до лечебни заведения;	РДПБЗН, ЦСМП, БЧК, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“
	- осигуряване на обществения ред, регулиране на движението, отцепване на мястото за намеса;	ОД на МВР
	-пожарогасене	РДПБЗН, РДГ, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“, ЮЛ съгласно сключените споразумения по ЗЗБ
	Извършване на въздушно наблюдение и координация.	РДПБЗН
	Извършване на пожарогасене от въздуха и медицинска евакуация.	Външна помощ
	Евакуация на населението	РДПБЗН, Общ.А, Кмета на Община Кюстендил
	Разсредоточаване на културни и материални ценности	Ръководите на институции
Промислени аварии свързани с отделяне на опасни вещества	Получаване на информация за мястото, мащаба на инцидента, вида замърсяване, жертви и застрашено население	РДПБЗН, ОД на МВР
	Оповестяване	РДПБЗН
	Неотложни мерки за намаляване на въздействието:	
	-отцепване на мястото на инцидента, определяне на зоните на безопасност и евакуация или временно извеждане на застрашено население при необходимост;	РДПБЗН, ОД на МВР
	-мониторинг на концентрацията на опасни вещества в атмосферния въздух и вземане на проби за анализ (почва, вода) опасните вещества	РЗИ, РИОСВ
	-спиране на движението по застрашени пътища и ж.п. участъци. Установяване на пътищата за обхождане и/или евакуация	ОД на МВР, ОПУ, НКЖИ
	-ограничаване на въздействието чрез засипване на разлива с инертни материали на границата на зоните и ограничаване попадането на опасни вещества във водоизточници	РДПБЗН, РЗИ, РИОСВ
	-обезопасяване чрез събиране, преливане в подходящи съдове на съответните опасни материали.	РДПБЗН, РЗИ, РИОСВ
	Спасителни операции: -извеждане на пострадали от зоната на замърсяване	РДПБЗН

	-гасене на пожари	РДПБЗН
	-осигуряване на обществения ред и регулиране на движението	ОД на МВР, РУ на МВР, ОП „УОИ“ – гр. Кюстендил
	-извършване деконтаминация на хора, техника и оборудване	РДПБЗН, РЗИ
	-евакуация на засегнатото население	РДПБЗН, ДФ „КЮСТЕНДИЛ-2013“, Общ.А, Кмета на Община Кюстендил

Рисковете свлачища, високи температури, продължителни суши, градушки и пожари в земеделски земи по Таблица се случват като отделни инциденти на териториите на общините и се реагира в съответствие с процедурите/правилата за действие на съответната институция.

Ограничаване на разпространението и ликвидиране на възникнали епидемии и епизоотии се извършва съгласно плановете на РЗИ- Кюстендил и ОДБХ- Кюстендил.

2.5. Средства и ресурси, необходими за изпълнение на дейностите:

За изпълнение на задачите за ликвидиране на последствията от бедствия се използват ресурсите посочени в *(Приложение № 38 към раздел VIII - Приложения към плана)*.

- сключените споразумения с юридическите лица и едноличните търговци, включени в плановете за защита при бедствия.

2.6. Ред за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване.

2.6.1. Наблюдението се основава на:

- информация и данни, предоставени от физически лица, организации и институции;
- информация и данни от системи за мониторинг на метеорологични, хидрологични, сеизмологични, химически, биологични, радиологични, ядрени, екологични и други обекти и явления;
- информация и данни, получени в центровете на Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112;
- хидрометеорологична прогностична информация за опасни явления от Националния институт по метеорология и хидрология.

2.6.2. Ранното предупреждение изисква:

- осъществяване на наблюдение за наличието на признаци за предстоящо бедствие;
- анализ на данните от наблюдението;
- вземане на решение от страна на компетентните органи;
- разпространение на предупредителна информация за предстоящо бедствие;
- предприемане на подходящи действия.

Ранното предупреждение се извършва по разпореждане Областния управител на Област Кюстендил, Кмета на Община Кюстендил, кметовете на населени места, кметските наместници на населените места или на упълномощени от тях служители.

Раздел VI.

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ.

1. Цел на раздела – да се определят мерките, включително ролите, отговорностите, структурите и дейностите, които могат да бъдат изпълнени в помощ на общността за възстановяване от бедствия.

2. Основни компоненти.

2.1. Оценки на първоначалните нужди и щетите:

- подслоняване/ настаняване;
- състояние на общността – включващо както степента на персоналните загуби на собственост, така и нивото на прекъсване на социалните функции;
- инфраструктура – услуги като електричество, вода, транспорт и др.
- здравеопазване;
- поражения за икономиката – прекъсване на нормалната стопанска дейност;
- околна среда – оценка на безопасността и статуса.

Оценката се извършва на база събраната информация от ръководителя на операциите в процеса на реагирането, ОЦ на РДПБЗН, членовете на щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия, проверени сигнали от населението на ЕЕНСП 112, комисии за оценка на щетите и др.

Организирането и координирането на дейността се осъществява от ресорния заместник кмет на общината, подпомаган от група от представители на общинска администрация, РСПБЗН- Кюстендил, РУ на МВР- Кюстендил и ДСП.

2.2. Организация на дейностите по възстановяване и подпомагане.

Съгласно чл. 55 от ЗЗБ подпомагането и възстановяването при бедствие включва предоставянето на неотложна и възстановителна помощ на пострадалите (засегнатите) лица и извършване на неотложни възстановителни работи след бедствие.

Неотложната помощ се организира, осигурява и предоставя от Кмета на Община Кюстендил и включва: изхранване и временно настаняване на пострадалите (засегнатите) лица и животни; раздаване на облекло и битово имущество на пострадалите (засегнатите) лица.

Определянето на места за настаняване на пострадалите (засегнатите) лица и неотложната помощ се извършва съгласно общинските планове за защита при бедствия.

При необходимост и по заявките/искания на Кмета на Община Кюстендил чрез Областния управител на Област Кюстендил се предоставят фургони за живеене, сглобяеми къщи или палатки от централните и териториалните органи на изпълнителната власт, юридически и физически лица.

Възстановителната помощ се предоставя на физически лица при необходимост от основен ремонт на жилищата им, засегнати от бедствие, ако лицата отговарят на критерии, определени в правилника по чл. 54, ал. 6 от ЗЗБ, наличието на които се установява въз основа на анкета, извършена от органите на Агенцията за социално подпомагане. Възстановителната помощ се предоставя при условия и по ред, определени с правилника по чл. 54, ал. 6 от ЗЗБ, и не може да превишава стойността на данъчната оценка на жилището.

2.2. Възстановителната помощ се предоставя за:

- частичното възстановяване и/или частичната замяна на конструктивни елементи на строежа, както и за строително-монтажни работи, с които първоначално изпълнени, но увредени конструкции и конструктивни елементи, се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им годност, след издаване на разрешение за строеж;
- премахване на строежи, за които е издадена заповед от кмета на общината съгласно чл. 195, ал. 6 ЗУТ, които поради природно явление с геоложки или хидрометеорологичен произход са станали опасни за здравето и живота на гражданите, негодни са за използване, застрашени са от самосрутване и не могат да се поправят или заздравят.

Предоставянето на възстановителна помощ на пострадали (засегнати) от бедствието лица се организира от Кмета на Община Кюстендил в съответствие с изискването на ЗЗБ и общинския план за защита при бедствия.

Неотложните възстановителни работи след бедствие за обектите, общинска собственост, се организират от Кмета на Община Кюстендил, съгласно общинския план за защита при бедствия, а за обектите, държавна собственост – от Областния управител на Област Кюстендил и териториалните структури на министерства и ведомства.

Щабът за изпълнение на общинския план за защита при бедствия на база направената оценка на щетите от групата по т. 2.1 от раздела предлага решения за възстановяване на жизнено важни услуги за населението.

Приемането и обобщаването на заявките/исканията от Кмета на Община Кюстендил за външно подпомагане по реагирането и възстановяването се координират от директора на дирекция „Здравеопазване, социални дейности и жилищна политика” в общинската администрация, подпомаган от група от представители на общинска администрация, БЧК и ДСП.

Заявките се приемат чрез деловодството на общинска администрация; факс - на заместник кметове на общината и оперативен дежурен Общ.СС; електронната поща.

Организирането и съхранението на дарения и помощи се извършва от областната структура на БЧК. Разпределението, раздаването и отчитане на дарения и помощи се организира и ръководи от директора на дирекция „Здравеопазване, социални дейности и жилищна политика”, подпомаган от група от представители на общинска администрация, БЧК и ДСП.

2.3. Функции и отговорности при възстановяване и подпомагане.

Функции/задачи	Отговорни структури
Настояване на население, останало без подслон в резервен сграден фонд	Кмета на Община Кюстендил
Осигуряване на палатки, фургони и сглобяеми къщи за останалите без подслон.	Общ.А, БЧК, Кмета на Община Кюстендил
Осигуряване на сграден фонд за държавни структури, включително за щабове за изпълнение на съответния план за защита при бедствия.	Общ.А, Кмета на Община Кюстендил

Осигуряване на продукти от първа необходимост, лекарства и осигуряване на питейна вода	Общ.А, Кмета на Община Кюстендил, РЗИ, БЧК, ДСП
Осигуряване на резервно водоснабдяване.	Общ.А, ВиК, Кмета на Община Кюстендил, „Кюстендилска вода“ ЕООД
Отстраняване на аварии по преноса и снабдяването с ел. енергия, природен газ и горива.	Електроразпределителни дружества, Овър газ, ВиК, Кмета на Община Кюстендил
Отстраняване на аварии по комунално-битовите мрежи.	Общ.А, Кмета на Община Кюстендил
Определяне степента на разрушения на сградите и съоръженията и укрепване или разрушаване на повредени сгради	Общ.А, Кмета на Община Кюстендил, ръководители на институции и ЮЛ
Възстановяване на разрушени ж.п. линии	НКЖИ
Възстановяване на пътна инфраструктура	ОПУ, Кмета на Община Кюстендил
Разчистване на пътища и извличане на аварирала техника.	ОПУ, РДПБЗН, РСПБЗН, Кмета на Община Кюстендил, ЮЛ съгласно сключените споразумения
Временно възстановяване на повредени мостове.	ОПУ, Кмета на Община Кюстендил, ЮЛ съгласно сключените споразумения
Раздаване на помощи на пострадалото население.	БЧК, Кмета на Община Кюстендил, ДСП
Оказване на психологична помощ и психосоциална подкрепа на пострадалите и на спасителните екипи.	БЧК, ОД на МВР и РУ на МВР, ОП „УОИ“ – гр. Кюстендил

2.4. Финансово осигуряване.

- бюджетите на министерствата и ведомствата;
- общинските бюджети;
- търговските дружества и едноличните търговци - за обектите им;
- структурните фондове на Европейския съюз.

Раздел VII.

МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА.

1. Цел и основни компоненти на раздел „Мониторинг и оценка“.

1.1. Цел - да осигури основа за наблюдение и оценка на Общ.ПЗБ и дейностите по неговото изпълнение.

1.2. Основни компоненти на раздела:

1.2.1. Принципи и критерии за мониторинг и оценка на Общ.ПЗБ.

Мониторингът и оценката са стандартни части от всички ефективни политики или процеси за управление на риска. Същите осигуряват „обратна връзка“ в рамките на тези процеси, позволяващи сравнение между действителните и желаните състояния. Това дава възможност за текущ анализ, с цел подобряване на резултатите и усъвършенстване на решенията и изпълняване на процесите.

Оценката може да се извърши по време на прегледа на плана, също така може да се извърши в ключови етапи като средство за оценка на напредъка към целта. Като добра практика е извършването на периодичен преглед не само на напредъка, но също така и на актуалността и приложимостта на всеки един раздел от Общ.ПЗБ.

1.2.2. Процеса за мониторинг и оценка на Общ.ПЗБ за изпълнението на функциите, дейностите и задачите, възложени с него.

При оценяването дали Общ.ПЗБ е адекватен, следва да се преценява дали същият:

- е точен;
- е практически приложим;
- обхваща всички необходими функции;
- осигурява необходимата координация между организациите и институциите

включени в Общ.ПЗБ.

Точността се оценява чрез проверка дали:

- съществуват съответстващи, пълни и актуални приложения в Общ.ПЗБ;
- връзките към организациите и определените функции и ресурси са пълни и

актуални;

➤ структурирането на частите на ЕСС и щаба за изпълнение на Общ.ПЗБ съответстват на тяхното описание в Общ.ПЗБ.

Практическата приложимост се оценява като се вземе предвид дали:

➤ местните власти и партньорски организации включени в ПЗБ са в състояние да осъществяват определените им функции, описани в плана;

➤ организациите представени в Общ.СНРБ и съставните части на ЕСС на местно ниво разполагат с необходимите ресурси, за да бъдат в състояние да изпълняват техните функциите описани в Общ.ПЗБ.

Обхватът се оценява чрез:

➤ проверка за наличието на опасности, които не са разгледани в Общ.ПЗБ;

➤ разглеждане на механизмите за въздействие чрез превенция, готовност, реагиране и възстановяване по отношение на разгледаните рискове;

➤ оценка на адекватността на съществуващите връзки между Общ.ПЗБ и плановете на участващите организации и институции.

Координацията се оценява като се вземе предвид дали:

➤ ролите и отговорностите са ясно дефинирани;

➤ описанието на това как институциите ще работят заедно в случай на бедствие е недвусмислено;

➤ функциите в Общ.ПЗБ са ясно описани;

➤ целите и задачите на Общ.ПЗБ са в съответствие с целите и задачите на НСНРБ;

➤ заложените мерки в Общ.ПЗБ са в съответствие с тези в Националния план за защита при бедствия.

1.2.3. Процес за актуализация и преразглеждане на Общ.ПЗБ, включително за поддържане на актуални процедури и списъци с ресурси.

Актуализация и преразглеждане на плана се извършва по реда описан в т. 6 от Раздел I.

Актуализации на плана задължително се правят при организационни промени или промени в процедурите, както и при други събития, които оказват въздействие

по изпълнението на плана и процедурите. Общ.ПЗБ може да се преразглежда по всяко време от Общ.СНРБ, като може да бъде изменен, допълнен, отменен или заменен по реда на ЗЗБ.

За поддържане актуалността на Общ.ПЗБ, включително и на списъците на ресурсите, периодичността за преразглеждане и актуализиране на плана и начина за осъществяване на координацията отговаря – **Ивайло Малинов Чалъков** на длъжност „Главен експерт „ОМП и ССИ“ при Община Кюстендил“.

3. Изводи от анализа на възможните бедствия.

3.1. В Община Кюстендил е възможно възникването на различни по вид бедствия, аварии и катастрофи, които могат да предизвикат значителни загуби на човешки и материални ресурси.

Прогнозата на възможните събития показва, че: тяхното проявление ще доведе до сериозни затруднения в нормалната работа на инфраструктурата в районите на бедствия, ще се нарушат жизнено важни системи за управление и нормалното функциониране на националното стопанство.

Най-сложна обстановка на територията на общината ще се създаде при разрушително земетресение, катастрофално наводнение и пренос на радиоактивни вещества при авария в атомна електроцентрала.

3.2. За овладяване на кризисните ситуации на територията на общината, за намаляване на загубите и ликвидиране на последствията е необходимо: планиране и съгласуване на мероприятията по защитата на населението, публичната и частната собственост от органите на изпълнителната власт, местното самоуправление и местната администрация, организациите със стопанска и идеална цел под ръководството на постоянните комисии за защита на населението при бедствия, аварии и катастрофи.

3.3. Характерът на последствията от вероятните бедствия и аварии изисква готовност за използване на всички способности и средства за защита на населението и националното стопанство и провеждане на предварителни

планирани мероприятия за недопускане и намаляване на вредното им въздействие.

3.4. Изключително важно значение за успешната защита на населението имат превантивните дейности и особено такива, които позволяват да се прогнозира появата и/или развитието на бедствените явления, както и за отстраняване на предпоставките за аварии и катастрофи. Необходимо е да се използват пълноценно данните от националните и местните сеизмологични, метеорологични и хидрологични системи за наблюдения и прогнози, за да може своевременно да се набележат и вземат съответените предпазни мерки, за което е необходимо да се търсят резерви в съвместната работа.

Стриктно трябва да се следи дали собствениците на ХТС извършват необходимите измервания на КИС и подготвят докладите за техническото състояние на потенциално-опасните язовири и другите ХТС.

3.5. При възникване на огнище на биологично заразяване от особена важност е своевременното провеждане на профилактика, лечение и дезинфекция. Необходимо е да се определят границите на огнището на биологично заразяване от специализираните противоепидемични и протоепизооточни формирования на ветеринарната и медицинската служба, които при възникнала ситуация трябва да действат синхронизирано.

Ограничаване появата и разпространението на остри заразни болести и вредители по селскостопанските животни и растения е задача на Районната ветеринарно-медицинска служба и Регионална служба по растителна защита, карантина и агрохимия.

3.6. Обемът и спецификата на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи налага поддържането в готовност и подготовка на сили и средства и изграждане на формирования (невоенизирани, доброволци и аварийни екипи) в производствените и териториалните звена.

3.7. Възможните последствия за населението при възникване на бедствия, аварии и катастрофи налагат непрекъснато и целенасочено обучение по

способите за защита и самозащита и своевременно информирание чрез средствата за масова информация.

3.8. За осигуряване провеждането на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи и осигуряване условия за живот в бедстващи райони е необходимо създаването на запаси от материално-технически и финансови средства и регламентиране на реда и начините за използването им.

РАЗДЕЛ VIII.

Приложения.

ИЗПОЛЗВАНИ ДОКУМЕНТИ:

1. Закон за защита при бедствия.
2. Решение № 1313/2013/ЕС на европейския парламент и на съвета от 17 декември 2013 година относно Механизъм за гражданска защита на Съюза
3. БДС ISO 31000: „Управление на риска - принципи и указания“
4. БДС ISO 31010: „Управление на риска - методи за оценяване на риска“
5. Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management, SEC(2010) 1626 final, EU
6. UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction 2009
7. ДИРЕКТИВА 2000/60/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите
8. ДИРЕКТИВА 2007/60/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 23 октомври 2007 година, относно оценката и управлението на риска от наводнения
9. Закон за водите;
10. Други.

Изготвил: Ивайло Чалъков –
главен експерт „ОМП и ССИ“
при Община Кюстендил

ПРИМЕРНИ ФОРМИ НА "ИСТОРИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ЕКЗЕМПЛЯРИ ОТ ПЛАНА" И "ИСТОРИЯ НА НАПРАВЕНИТЕ ПРОМЕНИ В ПЛАНА".

Чл. 9. (1) Планирането на защитата при бедствия се извършва на общинско, областно и национално ниво.

(2) Плановете за защита при бедствия се изготвят по части за всяка от опасностите, специфични за съответната територия, като частите за земетресение, наводнение и ядрена или радиационна авария са задължителни.

(3) С плановете за защита при бедствия задължително се определят:

1. опасностите и рисковете от бедствия;
2. мерките за предотвратяване или намаляване на риска от бедствия;
3. мерките за защита на населението;
4. разпределението на задълженията и отговорните органи и лица за изпълнение на предвидените мерки;
5. средствата и ресурсите, необходими за изпълнение на дейностите по т. 2, 3 и 4;

6. начина на взаимодействие между съставните части на единната спасителна система;

7. реда за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт, на съставните части на единната спасителна система и населението при опасност или възникване на бедствия;

8. (отм. –

9. мерките за възстановяване.

(4) Националният план за защита при бедствия се разработва от съвета по чл. 62, ал. 3.

(5) Националният план за защита при бедствия се приема от Министерския съвет.

(6) Органите на централната изпълнителна власт и съставните части на единната спасителна система разработват планове за защита при бедствия за изпълнение на задачите, произтичащи от Националния план за защита при бедствия и плановете на областно и общинско ниво.

(7) Плановете по ал. 6 се утвърждават със заповед на съответния ръководител след съгласуване с председателя на съответния съвет по чл. 62, ал. 3, чл. 64а, ал. 1 и чл. 65а, ал. 1.

(8) Областният план за защита при бедствия се разработва от съвета по чл. 64а, ал. 1.

(9) Областният план за защита при бедствия се утвърждава със заповед на областния управител след съгласуване с председателя на съвета по чл. 62, ал. 3.

(10) Общинският план за защита при бедствия се разработва от съвета по чл. 65а, ал. 1.

(11) Общинският план за защита при бедствия се приема от общинския съвет след съгласуване със съвета по [чл. 64а, ал. 1](#).

(12) Частта "Наводнение" от плановите за защита при бедствия се изготвя, като се съобразява и с плановите за управление на риска от наводнения, разработени при условията и по реда на Закона за водите.

(13) Предвидените мерки в плановите за управление на риска от наводнения по ал. 12 се включват в плановите по [чл. 6в, ал. 5](#).

(14) Плановите за защита при бедствия по ал. 4, 8 и 10 се преразглеждат и актуализират най-малко веднъж на 5 години след всяко въвеждане на съответния план, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението им.

(15) Съветът по [чл. 62, ал. 3](#) дава указания за разработването и готовността за изпълнението на плановите по ал. 6, 8 и 10.

(16) Плановите за защита при бедствия по ал. 4, 8 и 10 може да се преразглеждат по всяко време от съответния съвет по [чл. 62, ал. 3](#), [чл. 64а, ал. 1](#) или [чл. 65а, ал. 1](#), като при необходимост могат да бъдат изменени, допълнени, отменени или заменени по съответния ред.

(17) Във връзка с осигуряване изпълнението на плановите за защита при бедствия по ал. 4, 8 и 10 се сключват споразумения съответно между министъра на вътрешните работи, областния управител или кмета на община и лицата по [глава четвърта, раздел II](#).

(18) Плановите за защита при бедствия по ал. 4, 8 и 10 се разработват по начин, осигуряващ преминаване на управлението при бедствия от общинско на областно и съответно на национално ниво.

(19) Плановите за защита при бедствия по ал. 4, 8 и 10 се разработват и за постигане на целите на Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия.

(20) Плановите за защита при бедствия по ал. 4, 8 и 10 се публикуват съответно на интернет страницата на Министерския съвет, на областната или на общинската администрация.

